

HE 79/2024 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi valtiokonttorista annettua lakia, julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia, vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia, rikosvahinkolakia, valtion virkamatkoilla sattuneiden vahinkojen korvaamisesta annettua lakia, tapaturmavirastosta annetun lain kumoamisesta annettua lakia ja tulotietojärjestelmästä annettua lakia.

Esityksen mukaan Valtiokonttorin tehtävät ajantasaistettaisiin, lakiin lisättäisiin säännökset sen tiedonsaantioikeuksista sekä tehtäisiin muita vähäisempiä korjauksia. Valtiokonttorin tehtävänä olisi ylläpitää sähköistä järjestelmää, josta hankintayksikkö saa tiedon hankintailmoituksen julkaisemisesta ja julkaisemisen ajankohdasta. Lisäksi Valtiokonttorille kuuluisivat myös sen aiemmin valtiovarainministeriön määräyskirjeen nojalla hoitamat sähköisten liiketoiminta-asiakirjojen välitysverkoston toimintaan liittyvät tehtävät.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan pääosin voimaan 1.11.2024.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
PERUSTELUT	4
1 Asian tausta ja valmistelu	4
1.1 Tausta	4
1.2 Valmistelu	4
2 Nykytila ja sen arviointi	5
2.1 Rahoitustoiminnot	5
2.2 Korvauksiin ja etuuksiin liittyvät tehtävät sekä valtion edunvalvonta	7
2.3 Henkilötietojen käsittelystä Valtiokonttorissa	11
2.4 Analysointi- ja raportointipalvelut	11
2.5 Valtiokonttori kansallisena Peppol-viranomaisena	14
2.6 Julkisista hankinnoista ilmoittaminen	14
2.7 Virka-avusta Valtiokonttorille	14
2.8 Muiden hallinnonalojen tehtävät	15
3 Tavoitteet	16
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	16
4.1 Keskeiset ehdotukset	16
4.2 Pääasialliset vaikutukset	18
4.2.1 Vaikutukset valtiontaloudelle	18
4.2.2 Vaikutukset viranomaisille	19
4.2.2.1 Vaikutukset Valtiokonttorille	19
4.2.2.2 Muut viranomaiset	20
4.2.3 Vaikutukset yhteisöille ja kansalaisille	20
4.2.4 Vaikutukset kunnille	21
4.2.5 Vaikutukset Ahvenanmaalle	21
5 Lausuntopalaute	21
6 Säännöskohtaiset perustelut	22
6.1 Laki Valtiokonttorista	23
6.2 Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista	42
6.3 Laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista	43
6.4 Rikosvahinkolaki	43
6.5 Laki valtion virkamatkoilla sattuneiden vahinkojen korvaamisesta	44
6.6 Laki tapaturmavirastosta annetun lain kumoamisesta	44
6.7 Laki tulotietojärjestelmästä	44
7 Voimaantulo	45
8 Suhde muihin esityksiin	45
9 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	45
9.1 Tiedonsaantioikeudet ja henkilötietojen käsittely	45
9.2 Henkilötietojen käsittely analysointi- ja raportointipalvelussa	48
9.3 Henkilötietojen käsittely Valtiokonttorin valtion lainojen, takausten, takuiden ja korkotukien hallinnointiin ja valvontaan liittyvissä tehtävissä sekä valtionvahingonkorvaus-, etuus- maksuvapautus- ja jäämistöoikeudellisten asioiden hoitamiseen liittyvissä tehtävissä	50

9.4 Henkilötietojen käsittely ulkopuolisia asiantuntijoita käytettäessä	51
9.5 Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle	51
9.6 Oikaisuvaatimusmenettelyn soveltamisalasta	52
9.7 Oikaisuvaatimusmenettelyn ja itseoikaisun perustuslainmukaisuuden arviointi	53
9.8 Virka-avun antamisen valtiosääntöoikeudellinen arviointi	53
LAKIEHDOTUKSET	55
Laki valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta	55
Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 60 §:n muuttamisesta	60
Laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 64 §:n muuttamisesta.....	61
Laki rikosvahinkolain muuttamisesta	61
Laki valtion virkamatkoilla sattuneiden vahinkojen korvaamisesta annetun lain 20 §:n 2 momentin kumoamisesta	62
Laki tapaturmavirastosta annetun lain kumoamisesta annetun lain 3 §:n kumoamisesta	63
Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta.....	63
LIITE	65
RINNAKKAISTEKSTIT	65
Laki valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta	65
Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 60 §:n muuttamisesta	75
Laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 64 §:n muuttamisesta.....	76
Laki rikosvahinkolain muuttamisesta	77
Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta.....	80

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman yksi keskeinen keino parantaa julkisten palveluiden laatua, tehokkuutta ja saatavuutta on digitalisaatio ja teknologian hyödyntäminen julkisen hallinnon palvelutuotannossa. Hallitusohjelmassa viranomaisasioinnin lähtökohtana on, että yhtä tietoa kysytään palvelun käyttäjältä vain kerran ja että koko palveluketju on saatavilla yhdeltä luukulta. Hallitusohjelman mukaan Orpon hallitus toteuttaa tarvittavat kansalliset lainsäädäntömuutokset, joilla uusia teknologioita ja digitalisaatiota voidaan hyödyntää täysimääräisesti julkishallinnon toiminnassa. Valtiokonttorin tehtävänä on tuottaa valtiolle keskitettynä palveluna muun muassa valtion velan- ja lainanhoitopalveluja sekä huolehtia valtion vahingonkorvausasioista. Edellä kuvattujen hallitusohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi Valtiokonttorin tiedonsaantioikeuksiin ehdotetaan välttämättömiä muutoksia. Tiedonsaantioikeuksien laajentamisen tavoitteena on tehostaa Valtiokonttorin ja muiden viranomaisten toimintaa sekä lisätä Valtiokonttorin asiakaslähtöisyyttä.

Myös Valtiokonttorin tehtävissä on tapahtunut muutoksia, joita nykyisessä laissa ei ole huomioitu. Laki valtiokonttorista (305/1991) on tullut voimaan 1.3.1991. Lakia on muutettu yhteensä 16 kertaa lain voimaan tulon jälkeen. Käytetty lakitekniikka ja säädösten kirjoittamistapa on lain voimassaoloaikana muuttunut, joten on tarpeen myös lakiteknisesti uudistaa Valtiokonttoria koskevaa lainsäädäntöä. Valtiokonttoria koskevassa lainsäädännössä on muutosten myötä tarpeettomaksi käyneitä säännöksiä.

Valtiokonttorin analysointi- ja raportointipalvelutehtävää ehdotetaan tarkennettavaksi. Tämä on välttämätöntä viraston tiedonsaantioikeuksien turvaamiseksi. Kokonaan uutena tehtävänä Valtiokonttorille ehdotetaan säädettäväksi kansallisen sähköisen hankintailmoitusjärjestelmän, jäljempänä *Hilma*, ylläpitotehtävä. Tämän vuoksi esitetään muutettavaksi myös lakia julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016), jäljempänä *hankintalaki*, ja lakia vesija energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1398/2016), jäljempänä *erityisalojen hankintalaki*. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi eräitä muita lakeja niiltä osin, kuin se on välttämätöntä tässä esityksessä esitettävien muutosten vuoksi.

1.2 Valmistelu

Valtiovarainministeriö asetti 20.9.2023 (VN/22448/2023) työryhmän valmistelemaan 31.3.2024 mennessä muutosehdotukset Valtiokonttorista annettuun lakiin ja sitä koskevaan valtioneuvoston asetukseen (1155/2002) sekä näistä johtuvat muutosehdotukset muuhun Valtiokonttoria koskevaan lainsäädäntöön. Työryhmässä oli jäseniä Valtiokonttoria ohjaavilta valtiovarainministeriön osastoilta sekä Valtiokonttorista. Lisäksi työryhmän tuli tehdä tarvittaessa muutoksista johtuvat tarpeelliset muutosesityksensä hallituksen esityksen muotoon muuhun Valtiokonttoria koskevaan lainsäädäntöön. Työryhmän tuli kuulla työn kuluessa ainakin puolustusministeriötä, maa- ja metsätalousministeriötä, liikenne- ja viestintäministeriötä, työ- ja elinkeinoministeriötä sekä sosiaali- ja terveysministeriötä, joilla on vastuullaan olevassa lainsäädännössä Valtiokonttoria koskevia tehtävä- ja toimivaltasäännöksiä. Työryhmä kokoontui 11 kertaa. Työryhmä varasi oikeusministeriölle, puolustusministeriölle, maa- ja metsätalousministeriölle, liikenne- ja viestintäministeriölle, työ- ja elinkeinoministeriölle, sosiaali- ja terveysministeriölle sekä ympäristöministeriölle mahdollisuuden tulla kuulluksi työryhmän kokouksessa. Työryhmä kuuli sosiaali- ja

terveysministeriötä 26.10.2023 pitämässään kokouksessa. Muut ministeriöt ilmoittivat, että niitä ei ole tarpeen kuulla valmistelussa.

2 Nykytila ja sen arviointi

Valtiokonttori on valtiovarainministeriön alainen keskusvirasto. Valtiokonttori on perustettu vuonna 1876. Valtiokonttorin toimintamenot vuonna 2023 olivat 52 milj. euroa ja palveluksessa olleen henkilöstön palkallinen henkilötöy 340 henkilötyövuotta.

Valtiokonttorin tehtävänä on järjestää rahoitus-, sijoitus-, velanhoito- ja lainanhoitopalveluja sekä työelämäpalveluja valtion virastoille ja laitoksille, hoitaa valtion keskuskirjanpitoa ja huolehtia valtion vahingonkorvausasioista sekä toimia kuntien taloustietovarannon ylläpidosta vastaavana viranomaisena ja rekisterinpitäjänä. Lisäksi Valtiokonttori tuottaa valtionhallinnon analysointi- ja raportointipalveluja valtioneuvostolle valmistelun ja päätöksenteon tueksi sekä vastaa palvelun avulla myös tietojohdamisen kehittämisestä valtionhallinnossa. Edellä mainittujen tehtävien lisäksi Valtiokonttori voi tuottaa valtionhallinnolle ja valtion liikelaitoksista annetun lain (1062/2010) mukaisille liikelaitoksille yhteisiä tukipalveluja. Valtiokonttori voi tuottaa yllä mainittujen rahoitus-, sijoitus-, velanhoito- ja lainanhoitopalvelujen sekä työelämäpalvelujen hoidossa tarvittavia tukipalveluja myös valtionhallinnon ulkopuolisille asiakasryhmille siltä osin kuin niissä ei ole kysymys julkisen vallan käytöstä. Valtiokonttori voi tuottaa valtion liikelaitoksille lainanottopalveluja valtiovarainministeriön tai sen määräämissä rajoissa Valtiokonttorin päättämien ehdoin. Valtiokonttorilla voi olla myös muita sille säädettyjä tai määrättyjä tehtäviä. Valtiokonttorille on lähes sadassa eri hallinnonalojen erityislaissa osoitettu erilaisia tehtäviä.

Seuraavaksi on kuvattu ja arvioitu Valtiokonttorin eri tehtävien nykytilaa toiminnan volyyymista suurimpien tehtävien sekä niiden tehtävien osalta, joihin ehdotetaan muutoksia.

2.1 Rahoitustoiminnot

Valtiokonttorin tehtävänä on Valtiokonttorista annetun lain 1 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan järjestää rahoitus-, sijoitus-, velanhoito- ja lainanhoitopalveluja sekä työelämäpalveluja valtion virastoille ja laitoksille. Lisäksi 1 §:n 4 momentin mukaan Valtiokonttori voi tuottaa valtion liikelaitoksista annetun lain mukaisille liikelaitoksille lainanottopalveluja valtiovarainministeriön tai sen määräämissä rajoissa Valtiokonttorin päättämien ehdoin.

Valtiokonttorin rahoitustoiminta koostuu kahdesta pääkokonaisuudesta, jotka ovat valtion velan- ja kassanhallinnan kokonaisuus sekä valtion antolainauksen kokonaisuus. Valtion velan- ja kassanhallinnan kokonaisuus sisältää valtion velanoton ja velanhallinnan sekä kassavarojen sijoittamisen tehtävät. Antolainauksen kokonaisuus sisältää erilaisten valtion myöntämien lainojen, takausten, takuiden ja korkotukien hallinnoinnin tehtävät.

Valtion velanhallinnan merkitys on viime aikoina kasvanut valtionvelan noustua. Valtionvelka oli vuonna 2008 noin 54 mrd. euroa, vuonna 2019 yhteensä 106 mrd. euroa ja marraskuun 2023 lopussa noin 153 mrd. euroa. Vuotuisen lainanoton määrä on kasvanut merkittävästi ja näköpiirissä olevassa tulevaisuudessa se pysyy edelleen korkealla tasolla. Vuonna 2024 arvioitu bruttomääräinen velanotto on noin 43 mrd. euroa. Valtiokonttori toimii kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla velanottajana Suomen valtion puolesta.

Valtion velanotto perustuu Eduskunnan valtioneuvostolle antamaan suostumukseen uuden lainanoton tai valtionvelan enimmäismäärästä. Eduskunnan myöntämän valtuuden nojalla

valtiovarainministeriö antaa Valtiokonttorille velanhallinnan määräyksen velanoton ehdoista. Valtiovarainministeriön määräys sisältää myös kassanhallintaa koskevia määräyksiä.

Antolainaustoiminnossa painopiste on 2000-luvun alkupuolelta alkaen siirtynyt valtion suorien lainojen hallinnoinnista valtioneuvoston ja -takuiden antamiseen rahoituslainojen asiakkaille myöntämiin lainoihin. Merkittävään osaan takauksen sisältävistä lainoista sisältyy myös korkotuki, jonka maksatusvastuu kuuluu Valtiokonttorille.

Antolainaustoiminnalle on tyypillistä monien erilaisten lainojen, takausten, takuiden ja korkotukien hallinnointi, jotka perustuvat pääosin eri hallinnonalojen erityislakeihin tai Eduskunnan antamaan valtuuteen tai suostumukseen ja valtioneuvoston ja ministeriöiden päätöksiin sekä osaltaan Valtiokonttorista annettuun lakiin. Suorissa lainoissa suurimmat ryhmät ovat asuntorahoituksen lainat ja Business Finlandin myöntämät tuotekehityslainat. Takauksien ja korkotukien osalta suurimman ryhmän muodostaa asuntorahoitus. Antolainauksen hallinnoimista asioista säädetään useissa eri erityislaeissa.

Valtiokonttorin antolainaustoiminnossa hallinnoidaan pääosin valtion muiden toimijoiden myöntämiä lainoja, takauksia ja takuita. Asuntorahoituksessa on lisäksi tehtäviä, joissa Valtiokonttori toimii myös muun muassa myöntäjänä, valvojana ja sanktioiden asettajana. Lisäksi antolainaustoiminto vastaa kaikkien valtioneuvoston ja -takuiden säännöllisestä koontiraportista, joka sisältää myös ne takaukset ja takuut, joita Valtiokonttori ei hallinnoi itse.

Vuonna 2006 Valtiokonttorin hallinnoimien valtion myöntämien lainojen kanta oli 11,9 mrd. euroa ja valtioneuvoston takauksista 7,3 mrd. euroa. Vuonna 2013 lainakanta oli 8,1 mrd. euroa ja takauksista 19,6 mrd. euroa. Vuoden 2023 kesäkuussa lainakanta oli 4,5 mrd. euroa ja takauksista 38,3 mrd. euroa. Hallinnoitava korkotukikanta on kasvanut vuoden 2013 10,9 mrd. eurosta syyskuun lopun 2023 21,3 mrd. euroon.

Valtiokonttorille on tullut myös takausten ja korkotukien hallinnointiin liittyviä uusia tehtäviä. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksesta (ARA) siirrettiin Valtiokonttorin tehtäviksi vuonna 2014 yksityishenkilöiden asuntolainojen takauksien päätöksäksittelyt (laki omistusasuntolainojen valtioneuvoston takauksesta 204/1996, muutokset 993/2013) sekä vuonna 2016 valtion takaamien korkotukilainojen laina-aikaisten laina- ja vakuusmuutosten käsittelyt (laki vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalainojen korkotuesta 604/2001, muutokset 1713/2015). Vuoden 2023 alusta alkaen Valtiokonttorille tuli uusia ASP-lainojen valvontaan liittyviä tehtäviä (laki oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta 639/1982, muutokset 752/2022, jäljempänä *ASP-korkotukilaki*). Asuntorahoituksessa Valtiokonttorin oikeuksia asettaa sanktioita on myös laajennettu viime vuosien aikana. ASP-korkotukilakia ei sovelleta Ahvenanmaalla, jossa korkotuen myöntää Ahvenanmaan maakuntahallitus (Landskapsregeringen).

Valtiokonttorin rahoitustoiminnossa tehdään hallinnoitaviin asioihin liittyvää raportointia ministeriöille ja lainanmyöntäjävirastoille. Lisäksi Valtiokonttori tekee takaus- ja takuuvastuiden raportointia, joka kattaa kaikki valtion takaus- ja takuuvastuut. Antolainaustehtävien hallinnoinnissa keskeistä on valtion vastuisiin liittyvä riskienhallinta ja sen myötä luotto- ja takaustappioiden minimointi.

2.2 Korvauksiin ja etuuksiin liittyvät tehtävät sekä valtion edunvalvonta

Valtiokonttorista annetun lain 2 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan Valtiokonttorin tehtävänä on huolehtia valtion vahingonkorvausasioista, jollei toimivallasta ole muualla toisin säädetty. Valtiokonttorin toimivalta vahingonkorvausasioiden hoitamisessa perustuu kuitenkin aina joko

lain säännökseen tai toimivaltaisen viranomaisen määräykseen. Valtion viranomaisen virheeseen tai laiminlyöntiin sekä ankaraan vastuuseen perustuvien vahingonkorvausvaatimusten käsittely on keskitetty pääosin Valtiokonttorin tehtäväksi valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetulla lailla (978/2014). Valtiokonttori huolehtii mainitun lain nojalla myös tietyistä kolmansien osapuolen esittämistä vahingonkorvausvaatimuksista, jotka Suomen valtio on sitoutunut käsittelemään Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimuspuolten välillä niiden joukkojen asemasta tehdyn sopimuksen (SopS 23-24/2024, jäljempänä *Nato SOFA*) ja Pariisin pöytäkirjan (SopS 25-26/2024) sekä Suomen ja Amerikan yhdysvaltojen välisen puolustusyhteistyösopimuksen (*Sops xx/2024*), jäljempänä *DCA-puolustusyhteistyösopimus*, mukaisesti. Valtioon palvelussuhteessa olevan lakisääteisestä tapaturmaturvasta Valtiokonttori huolehtii muun muassa työtaturma- ja ammattitautilain (459/2015), valtion henkilöstölle etätyöstä johtuvissa olosuhteissa sattuneiden tapaturmien korvaamisesta annetun lain (1012/2022) sekä tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain (1522/2016) nojalla. Asevelvollisten vakuutusturvasta huolehtiminen on säädetty Valtiokonttorin tehtäväksi lailla sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta (1521/2016). Sotainvalidien ja ennen vuotta 1991 asepalveluksessa ja rauhanturvaamistehtävissä vammautuneiden ja sairastuneiden sekä heidän omaistensa korvaukset maksetaan Valtiokonttorista sotilasvammalain (404/1948) nojalla. Liikennevakuutuslain (460/2016) mukaan Valtiokonttori vastaa vakuuttamattoman ajoneuvon liikennevahingosta silloin, kun ajoneuvon omistaja tai haltija on vahingon sattuessa Suomen valtio. Lisäksi Valtiokonttorin tehtäväksi on säädetty muun muassa rikosvahinkolain (1204/2005) ja syyttömästi vangitulle tai tuomitulle valtion varoista vapauden menetyksen johdosta maksettavasta korvauksesta annetun lain (422/1974) mukaisten korvausasioiden ratkaiseminen sekä oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämisestä annetun lain (362/2009) mukaisten viivästymishyvitysten maksaminen.

Varsinaisten vahingonkorvausasioiden ratkaisemisen lisäksi Valtiokonttorin toimivaltaan kuuluu eräitä muita valtion etuuksiin liittyviä tehtäviä. Valtiokonttori muun muassa jakaa vuosittain hyvinvointialueille määrärahaa rintamaveteraanien kuntoutusta ja kotona asumista tukevia palveluja varten. Toiminta on säädetty Valtiokonttorin tehtäväksi rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetulla lailla (1184/1988). Myös sotilasvammalain nojalla maksetaan etuuksia, joita ei voida pitää varsinaisena vahingonkorvauksena. Tällaisia ovat esimerkiksi sotainvalidien puolisoitten, leskien ja sotalleskien kuntoutus, eräiden erityisryhmien kuntoutus sekä rintama-avustukset.

Valtiokonttorin tehtävänä on myös valvoa valtion oikeutta perillisistä kuolleiden jäämistöihin ja huolehtia sille perintökaaren (40/1965) 5 ja 14 luvuissa säädetystä perintö- ja testamenttiasioista. Lisäksi Valtiokonttori hallinnoi valtiolle tulevista maksuista tai korvauksista haettuja maksuvapautuksia ja voi vapauttaa maksu- tai korvausvelvollisen valtiolle tulevan maksun tai korvauksen suorittamisesta maksuvapautuslain (529/1980) mukaisesti. Valtiokonttorin tehtäväksi on säädetty myös vakuutusmaksua vastaavan maksun ja laiminlyöntimaksun määrääminen vakuuttamisvelvollisuutensa laiminlyöneelle. Maksujen määrääminen perustuu liikennevakuutuslakiin, työtaturma- ja ammattitautilakiin, potilasvakuutuslakiin (948/2019), työntekijän eläkelakiin (395/2006), yrittäjän eläkelakiin (1272/2006), maatalousyrittäjän eläkelakiin (1280/2006) sekä merimieseläkelakiin (1290/2006).

Vuonna 2020 alkaneen covid-19-pandemian myötä Valtiokonttorille osoitettiin eräiden yritystukien toimeenpanoon liittyviä tehtäviä, jotka toteutettiin vuosina 2020 - 2022. Vuosien 2022 - 2024 aikana Valtiokonttori on huolehtinut Venäjän hyökkäyssodasta sekä polttoaineiden ja sähkön hinnannoususta johtuvien tukiin toimeenpanosta. Valtioneuvoston erikseen niin päättäessä Valtiokonttori huolehtii myös luonnonkatastrofien johdosta katastrofialueilla

tehdystä pelastus- ja evakuointitoimista, evakuointilennoista ja annetusta sairaanhoidosta sekä surmansa saaneiden kotimaahan kuljettamisesta aiheutuvien kustannusten korvaamisesta.

Osaan korvaus- ja etuustoimintaa sääntelevistä erityislaeista sisältyy Valtiokonttorin tiedonsaantioikeutta koskeva säännös. Työtapaturma- ja ammattitautilaissa sekä liikennevakuutuslaissa on säädetty kattavasti vakuutuslaitoksen oikeudesta saada ja luovuttaa tietoja. Työtapaturma- ja ammattitautilain tiedonsaantia koskevaa sääntelyä sovelletaan myös valtion henkilöstölle etätöistä johtuvissa olosuhteissa sattuneiden tapaturmien korvaamisesta annetun lain, tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain sekä sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain mukaisten korvausasioiden käsittelyssä.

Rikosvahinkolain 47 §:n mukaan Valtiokonttorilla on oikeus saada maksutta sekä salassapitosäännösten ja -määräysten estämättä osa korvausasian selvittämiseksi välttämättömistä asiakirjoista ja tiedoista. Tiedonsaantioikeus koskee tuomioistuimia, poliisi-, kriminaalihuolto-, vankeinhoitoviranomaisia sekä sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisia ja laitoksia, säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä annetussa laissa (116/2002) tarkoitettuja säilöönottoyksiköjä, Eläketurvakeskusta, eläke- ja vakuutuslaitoksia sekä korvauksen hakijan työnantajaa, työttömyyskassaa ja muita etuuden myöntäjiä. Rikosvahinkolain mukainen tiedonsaantioikeus ei sen sijaan koske muun muassa Syyttäjälaitosta, Ulosottolaitosta eikä Verohallintoa.

Valtion virkamatkoilla sattuneiden vahinkojen korvaamisesta annetun lain 20 §:n mukaan Valtiokonttorilla on oikeus saada korvauksen hakijalta tarpeelliset tiedot korvausasian ratkaisemiseksi. Lisäksi Valtiokonttorilla on salassapitosäännösten ja -määräysten estämättä oikeus pyynnöstä saada terveydenhuollon viranomaisilta ja laitoksilta korvausasian selvittämiseksi välttämättömät tiedot. Tiedonsaantioikeudet eivät kuitenkaan nykyisellään kata ulkomaan matkasta vastaavalta viranomaisia tarvittavia tietoja.

Valtiokonttorin oikeus saada tietoja sotilasvammalain mukaisissa korvaus- ja etuasasioissa perustuu tapaturmavirastosta annetun lain kumoamisesta annettuun lakiin (1528/1995). Lain 3 §:n 1 momentin mukaan valtion, kunnan ja muun julkisoikeudellisen yhteisön viranomainen, kuntoutuslaitos, sairaala ja muu sairaanhoitolaitos ovat salassapitosäännösten estämättä velvolliset pyynnöstä antamaan Valtiokonttorille maksutta sotilasvammalainsäädännön sekä sotilastapaturmalain (1211/1990) mukaisissa asioissa hallussaan olevat, käsiteltävänä olevan asian ratkaisuun vaikuttavat tiedot. Tiedonluovutusvelvollisuus koskee myös lääkäriä, jolla on kuitenkin oikeus saada antamistaan tiedoista ja lausunnoista kohtuulliseksi katsottava palkkio (3 § 2 mom.) Valtiokonttorilla ei voimassa olevan säännöksen perusteella ole oikeutta saada korvausasian ratkaisemisen edellyttämiä tietoja muun muassa hakijan palvelussuhteista.

Korvauksiin ja etuuksiin sekä valtion edunvalvontaan liittyvissä tehtävissä Valtiokonttorin tiedonsaantioikeutta koskeva säännös puuttuu perintökaaresta, syyttömästi vangitulle tai tuomitulle valtion varoista vapauden menetyksen johdosta maksettavasta korvauksesta annetusta laista, maksuvapautuslaista, taisteluvälineiden siviilihenkilöille aiheuttamien tapaturmien korvaamisesta annetusta laista, riistavahinkolaista (105/2009), oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämisestä annetusta laista sekä valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetusta laista. Näissä asiaryhmissä kaikkien asian ratkaisemiseksi välttämättömien salassa pidettävien tietojen toimittaminen Valtiokonttorille on korvauksen tai etuuden hakijan tai muun asianosaisen tehtävänä. Tietyissä tilanteissa Valtiokonttorilla ei ole mahdollisuutta saada tarvitsemiaan tietoja, vaan asia joudutaan ratkaisemaan puutteellisin tiedoin.

EU:n yleinen tietosuoja-asetus (luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679), jäljempänä myös *tietosuoja-asetus*, asettaa edellytykset henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuudelle. Asetuksen mukaan käsittely on lainmukaista ainoastaan silloin, kun vähintään yksi asetuksen 6 artiklan 1 kohdan edellytyksistä täyttyy. Asetuksen 9 artiklan mukaan erityisiä henkilötietoryhmiä ovat esimerkiksi terveyttä koskevat tiedot. Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittely on asetuksen mukaan kielletty, ellei käsittelyyn soveltu jokin 9 artiklan 2 kohdan poikkeuksista. Rikostietojen käsittely puolestaan on 10 artiklan mukaan sallittua vain viranomaisen valvonnassa tai silloin, kun se sallitaan unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa säädetään asianmukaisista suojaustoimista rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien suojelemiseksi. Tietosuoja-asetusta ja sen kansallista soveltamista täsmennetään ja täydennetään tietosuojalain (1050/2018). Tietosuojalain 6 §:n mukaan tietosuoja-asetuksen erityisiä henkilötietoryhmiä koskevaa käsittelykieltoa ei sovelleta tietojen käsittelyyn, josta säädetään laissa tai joka johtuu välittömästi rekisterinpitäjälle laissa säädetystä tehtävästä. Rikostuomioiden käsittelystä on myös kansallista sääntelyä tietosuojalain (1050/2018) 7 §:ssä.

Valtiokonttorin korvaus- ja kansalaispalveluissa käsiteltävät henkilötiedot ovat suurelta osin EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklan mukaisiin erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja. Lisäksi palveluissa käsitellään tietosuoja-asetuksen 10 artiklassa tarkoitettuja rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyviä tietoja. Tiedot ovat pääosin myös viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999), jäljempänä *julkisuuslaki*, nojalla salassa pidettäviä tietoja.

Valtiokonttorin tiedonsaantioikeudet ovat korvaus- ja kansalaispalvelujen osalta hajallaan kutakin toimintaa koskevassa erityislaissa tai puuttuvat kokonaan. Lisäksi tapaturmavirastosta annetun lain kumoamisesta annettuun lakiin sisältyvä säännös Valtiokonttorin oikeudesta saada tietoja ei täytä terveydentilätietoihin liittyville tiedonsaantioikeuksille nykyisin asetettua välttämättömyysedellytystä. Voimassa olevat tiedonsaantioikeudet eivät myöskään kaikkien toimintojen osalta kata kaikkia niitä viranomaisia ja muita tahoja, joiden hallussa olevat tiedot ja asiakirjat ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi. Tiedonsaantioikeuksien puuttumisesta aiheutuu sekä Valtiokonttorille että tietopyynnön vastaanottavalle viranomaiselle tarpeetonta hallinnollista taakkaa ja turhia kuluja. Salassa pidettävät tiedot joudutaan pyytämään asianosaiselta itseltään, mikä hidastaa asioiden käsittelyä, aiheuttaa vaivaa asianosaiselle ja saattaa vaarantaa Valtiokonttorille toimitettavien asiakirjojen alkuperäisyyden, ajantasaisuuden ja virheettömyyden. Asianosaisen mahdollisesti kirjallisena lähettämät selvitykset joudutaan myös skannaamaan digitaaliseen muotoon. Usein tietojen osalta on kysymys aineistosta, joka olisi saatavissa teknisen rajapinnan tai katseluyhteyden avulla.

Hallintolain (434/2003) 31 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset. Tietosuoja-asetus ja tietosuojalaki ovat asettaneet henkilötietojen käsittelylle uusia vaatimuksia. Korvaus- ja etuushakemusten käsittelemiseksi ja ratkaisemiseksi Valtiokonttorin on saatava ja käsiteltävä henkilötietoja. Näihin tietoihin kuuluu myös erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja sekä rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyviä tietoja. Ilman oikeita tietoja Valtiokonttori ei voi korvaus- ja etuusasioihin eikä valtion edunvalvontaan liittyvissä tehtävissä tehdä luotettavia ratkaisuja, mistä syystä tiedonsaantioikeuksien lisäämistä ja päivittämistä voidaan pitää välttämättömänä.

Tällä hetkellä automaattinen päätöksenteko on Valtiokonttorissa käytössä eräiden vakuutusten laiminlyöntimaksujen sekä vakuutusmaksua vastaavien maksujen määräämisessä. Yhteensä

näitä maksuja määrätään vuosittain yli 30 000 vakuuttamisvelvollisuutensa laiminlyöneelle. Hallintolain 53 f §:n 1 momentin mukaan asian automaattisen ratkaisemisen edellytyksenä on, että päätöksen kohteena oleva luonnollinen henkilö voi vaatia siihen kaikilta osin oikaisua maksutta vaatimuksella, joka käsitellään päätöksen tehneessä viranomaisessa tai sen kanssa samaan rekisterinpitäjään kuuluvassa viranomaisessa. Lain voimaantulosäännöksen mukaan ennen sen voimaantuloa käytössä ollut asian automaattista ratkaisemista voidaan oikeussuojaedellytystä koskevan säännöksen estämättä jatkaa 18 kuukauden ajan lain voimaantulosta. Määräaika päättyy 31.10.2024, minkä jälkeen automaattisen ratkaisumenettelyn edellytys on luonnollisten henkilöiden maksuton oikaisuvaatimusmahdollisuus.

Liikennevakuutuslain mukaisen vakuuttamisvelvollisuutensa laiminlyöneellä ei nykysääntelyn mukaan ole mahdollisuutta vaatia maksutta oikaisua vakuutusmaksua vastaavaa maksua ja laiminlyöntimaksua koskevaan päätökseen, vaan ajoneuvon omistaja tai haltija saa hakea muutosta Valtiokonttorin ratkaisuun valittamalla siitä hallinto-oikeuteen. Suuri osa hallinto-oikeuden päätöksistä on maksullisia.

Valtiokonttorin laiminlyöntimaksuasiassa antama päätös on valtion maksuperustelain (150/1992) 4 §:ssä tarkoitettu hakemuksesta tehtävä päätös, josta Valtiokonttori perii liikennevakuutusyhtiöiden rahoittamalta Liikennevakuutuskeskukselta omakustannusarvon suuruisen maksun. Liikennevakuutuskeskus myös toimeenpanee Valtiokonttorin antaman päätöksen ja huolehtii maksujen perinnästä. Vuonna 2023 Valtiokonttori antoi 31 637 liikennevakuutuksen laiminlyöntiä koskevaa päätöstä. Näistä lähes 97 % ratkaistiin automaattisessa päätöksentekomenettelyssä. Oikaisuvaatimusmenettelystä ehdotetaan säädettäväksi, koska automaattisesta päätöksenteosta luopumisesta Liikennevakuutuskeskukselle aiheutuisi Valtiokonttorin arvion mukaan lähes 2 milj. euron vuotuinen lisäkustannus. Mainittu lisäkustannus johtaisi muutoin liikennevakuutusmaksujen korotuksiin.

Valtiokonttorin tarkoituksena on jatkossa hyödyntää automaattista päätöksentekoa myös korvaus- ja etuusasioissa. Esimerkiksi valtion virkamatkoilla sattuneiden vahinkojen korvaamisesta annetun lain mukaisista korvaushakemuksista osa on tarkoitettu ratkaista automaattisessa päätöksentekomenettelyssä jo toukokuusta 2024 lukien. Oikaisuvaatimusmahdollisuuden puuttuminen kuitenkin estää päätöksenteon automatisoinnin rikosvahinkolain nojalla ratkaistavana olevissa korvausasioissa, joissa Valtiokonttorin päätöksestä valitetaan suoraan vakuutusosoikeuteen. Oikaisuvaatimusmenettelyn puuttumisesta seuraa myös, että Valtiokonttorin on haettava vakuutusosoikeudelta päätöksensä poistamista niissä tilanteissa, joissa se valituksen vireille tulon jälkeen huomaa aiemman ratkaisunsa olleen virheellinen. Jos rikosvahinkolaissa säädettäisiin itseoikaisu menettelystä, Valtiokonttori voisi oikaista selkeästi virheelliset tai puutteelliseen selvitykseen perustuneet ratkaisut siirtämättä niitä vakuutusosoikeudelle. Näin päästäisiin yksinkertaisemmin ja nopeammin samaan lopputulokseen kuin lainvoimaisen päätöksen purkamisella ja uuden, myönteisen päätöksen antamisella.

Valtiokonttorista annetun lain 4 a §:n mukaan Valtiokonttori voi siirtää sille säädettyyn tehtävään liittyvän avustavan tehtävän hoitamisen yksityiselle toimijalle, jolla on tehtävän hoitamiseksi riittävät tekniset edellytykset ja riittävä osaaminen. Säännöksen mukaan avustavalla tehtävällä tarkoitetaan Valtiokonttorille toimitettavien asiakirjojen vastaanottoa, lajittelua sekä asiakirjojen ja niihin sisältyvien tietojen tallentamista. Säännös ei näin ollen koske tehtäviä, jotka sisältävät julkisen vallan käyttöä.

Korvaus- ja etuuspäätöksiä tehdessään Valtiokonttori käyttää julkista valtaa. Osana korvaustoiminnan menettelyjä ovat lääketieteen eri aloihin ja vahinkotarkastukseen perehtyneiden asiantuntijoiden lausunnot. Nämä asiantuntijat voivat toimia roolissaan virkasuhteessa tai hallinnollisen toimeksiannon perusteella. Osallistuessaan korvaus- tai etuuspäätöksen valmisteluun myös asiantuntija osallistuu julkisen vallan käyttöön. Lopullisen ratkaisun asiassa tekee kuitenkin aina Valtiokonttorin virkamies.

Tiedon käyttäjän oikeudesta saada tietoja tulorekisteristä säädetään tulotietojärjestelmästä annetun lain (53/2018) 13 §:ssä. Säännöksen mukaan tulorekisteriyksikkö välittää ja luovuttaa tulorekisterin tietoja, jotka tiedon käyttäjä on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeutettu muun lain nojalla saamaan tiedon käyttäjältä. Valtiokonttorin oikeudesta tiedonsaantiin säädetään 13 §:n 1 momentin 16 kohdassa. Kohdassa on lueteltu valtion henkilöstölle etätyöstä johtuvissa olosuhteissa sattuneiden tapaturmien korvaamisesta annettua lakia lukuun ottamatta ne säädökset, jotka tällä hetkellä sisältävät säännöksen Valtiokonttorin tiedonsaantioikeudesta. Päivitettäessä Valtiokonttorin tiedonsaantioikeuksia on tarpeen tehdä vastaavat muutokset tulotietojärjestelmästä annettuun lakiin ottaen huomioon myös muut tässä yhteydessä esitettävät muutokset.

2.3 Henkilötietojen käsittelystä Valtiokonttorissa

Henkilötietojen käsittelyssä Valtiokonttorissa noudatetaan Valtiokonttorin 26.10.2020 päivitettyjä tietosuojaperiaatteita. Kaikessa toiminnassa henkilötietoja käsiteltäessä varmistetaan, että rekisteröityjen oikeudet toteutuvat ja henkilötietoja käsitellään lainsäädännön ja näiden periaatteiden mukaisesti. Ennen henkilötietojen käsittelyn aloittamista ja säännöllisesti käsittelyn aikana Valtiokonttorissa arvioidaan käsittelyyn kohdistuvia riskejä ja tarvittavat hallintatoimenpiteet valitaan arvioidun riskitason mukaan. Lähtökohtana on sisäänrakennettu ja oletusarvoinen tietosuoja. Valtiokonttori ottaa huomioon tietosuojan vaatimukset hoitaessaan tehtäviään kaikissa olosuhteissa käytetystä teknologiasta riippumatta. Tietosuojaperiaatteita noudatetaan yhteistyökumppaneiden ja muiden henkilötietojen käsittelijöiden kanssa tehtävissä sopimuksissa ja sidosryhmien käyttäjille laadittavissa ohjeissa.

Esillä olevissa tietosuojaperiaatteissa on tarkemmat määräykset käsittelyn lainmukaisuuden, kohtuullisuuden, läpinäkyvyyden, käyttötarkoitussidonnaisuuden, tietojen minimoinnin, täsmällisyyden, säilytyksen rajoittamisen, tietoturvallisuuden ja osoitusvelvollisuuden osalta. Osoitusvelvollisuudella tarkoitetaan sitä, että henkilötietojen käsittelijä kykenee tarvittaessa osoittamaan noudattavansa tietosuojavelvoitteita. Tämä toteutuu, kun henkilötietojen käsittelyyn liittyvät toiminnot suunnitellaan ja dokumentoidaan riittävällä tavalla.

2.4 Analysointi- ja raportointipalvelut

Valtiokonttorista annetun lain 2 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan Valtiokonttorin tehtävänä on tuottaa valtionhallinnon analysointi- ja raportointipalveluja valtioneuvostolle valmistelun ja päätöksenteon tueksi. Analysointi- ja raportointipalveluja on käytetty koko valtiokonsernia poikkileikkaavien, eri hallinnonalojen laajuisten tai tiettyjen virastojen tarkasteluun. Valtiokonttori on toteuttanut vuosien 2018 - 2023 aikana yli 200 analysointitoimeksiantoa, joiden asiakaspalaute on ollut 4,7/5 (asteikko 1 - 5). Valtiokonttori ylläpitää myös Tutkihallinto.fi-palvelua, joka kokoaa yhteen verkkopalveluun julkisen hallinnon talous-, henkilöstö- ja hankintatietoja.

Analysointi- ja raportointipalvelutehtävän (jäljempänä *analysointi- ja raportointipalvelu*) toteuttaminen edellyttää Valtiokonttorille tiedonsaantioikeuksia. Valtiokonttorilla on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä välttämättömät valtionhallinnon toimintaa ja

taloutta koskevat tiedot julkisuuslain mukaan toimivaltaiselta viranomaiselta Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen, Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskuksen, Digi- ja väestötietoviraston, Senaatti-kiinteistöjen, Hansel Oy:n, HAUS kehittämiskeskus Oy:n ja valtionapuviranomaisten tai lain nojalla muiden valtionavustuksia myöntävien (yhteinen palveluntuottaja) rekistereistä ja valtionavustustoiminnan tietovarannosta. Näissä rekistereissä on valtion virastoja ja laitoksia koskevia toiminnan suunnittelun ja seurannan, talous- ja henkilöstöhallinnon, yhteisen perustietotekniikan, hankintojen hallinnan, toimitilahallinnan, keskitettyjen koulutuspalvelujen, hanke- ja projektihallinnan ja organisaatiorakenteen tietoja tai valtionavustustoimintaa koskevia tietoja.

Voimassa olevassa sääntelyssä on havaittu tietojen luovuttamista ja hyödyntämistä koskevia ongelmia. Nämä vaikeuttavat Valtiokonttorille säädetyin tehtävien toteuttamista. Nykyinen toimintamalli ja siihen liittyvät säädökset mahdollistavat yksittäisille viranomaisille laajan harkinnan tietojen luovuttamisessa, minkä vuoksi Valtiokonttorin analysointi- ja raportointipalvelu ei saa käyttöönsä palvelun tuottamisen kannalta välttämättömiä tietoja, joiden perusteella esimerkiksi olisi mahdollista tehdä tavoiteltuja koko valtionhallinnon laajuisia analyyseja tai edes virastojen välisiä vertailuja.

Analysointi- ja raportointipalveluita koskevien voimassa olevien säännösten tavoitteena oli saada tehokkaasti Valtiokonttorin käyttöön valtion yhteisten palveluntuottajien tietojärjestelmissä olevia virastoja ja laitoksia koskevat toiminnan ja talouden tiedot sekä hyödyntää tietoja valtionhallinnon toiminnan kehittämisessä, ohjauksessa ja johtamisessa. Tiedot yhteisten palveluntuottajien tietojärjestelmiin on kerätty systemaattisesti ja yhdenmukaisilla toimintatavoilla ja niiden hyödyntäminen on kustannustehokasta.

Valtiokonttorista annetun lain 2 c §:n mukaan Valtiokonttori, yhteinen palveluntuottaja ja tiedot luovuttava viranomainen määrittävät yhteistyössä lain 2 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettua analysointi- ja raportointipalvelutehtävää varten luovutettavat välttämättömät tiedot. Tämä ei koske voimassa olevan lain 2 §:n 1 momentin 10 kohdassa säädettyä valtionavustustoiminnan analysointi- ja raportointipalvelua. Analysointi- ja raportointipalvelusta on säädetty laissa siten, että luovutettavien tietojen välttämättömyyden arviointi perustuu eräänlaiseen viranomaisten väliseen sopimiseen, joka säännöksessä on nimetty yhteistyöksi. Toimintatapa on kuitenkin osoittautunut käytännössä huonosti toimivaksi. Myös perustuslakivaliokunta on omassa ratkaisukäytännössään todennut toimintatavan huonosti sopivaksi viranomaisten välisen salassa pidettävien tietojen luovutukseen (PeVL 71/2014 vp).

Nykytilassa sääntelyn edellyttämä viranomaisten välinen yhteistyö toteutuu siten, että Valtiokonttori määrittelee yhteisen palveluntuottajan avustuksella rekistereissä olevat tiedot ja käy ne yhdessä läpi viranomaisten kanssa. Nykyisellä yhteistyöllä ei saavuteta toivottua lisäarvoa, vaan se päinvastoin lisää hallinnollista taakkaa ja vaikeuttaa tai jopa estää viranomaisten välisen tiedonvaihdon.

Eräät viranomaiset ovat luovuttaneet Valtiokonttorille sen pyytämät tiedot kokonaan tai osittain. Samalla kuitenkin osa viranomaisista tulkitsee, ettei tietoja voi luovuttaa ilman välttämättömyyden arvioinnin pohjana olevaa toimeksiantoa. Tästä seuraa, ettei kaikkia analysointi- ja raportointipalvelun kannalta olennaisia tietoja ole käytettävissä toimeksiannoissa. Tarvittavia tietoja pyydetään viranomaisilta tapauskohtaisesti. Vastausten saamiseen eri viranomaisilta kuluu aikaa, eikä kaikkiin Valtiokonttorin tekemiin pyyntöihin vastata välttämättä lainkaan. Näin ollen Valtiokonttorin analysointipalvelun käytössä ei ole kaikkia palvelun tuottamisen kannalta olennaisia ja välttämättömiä valtionhallinnon tietoja, jotka yhteisistä järjestelmistä olisi saatavissa. Erilliseen toimeksiantoon perustuva oikeus

tietojen käyttöön ei esimerkiksi mahdollista jatkuvaluonteista valtionhallinnon tietojen analysointia ja raportointia.

Tietoja luovuttavien viranomaisten erilaiset tiedonluovutuskäytännöt ja tulkinnat Valtiokonttorin lakisääteisen tehtävän hoitamisen kannalta välttämättömistä tiedoista ovat johtaneet tietoaineistojen hajanaisuuteen ja hankalaan vertailtavuuteen. Tällä on vaikutuksia palvelun tulosten laatuun ja niiden tuottamisessa käytetyn aineiston kattavuuteen.

Valtiokonttorin puutteellisista tiedonsaantioikeuksista on seurannut, ettei analysointi- ja raportointipalveluissa ole mahdollisuutta tuottaa koko valtiota kuvaavia tietokokonaisuuksia. Virastojen talouden seurannan tietoja voidaan käsitellä Valtiokonttorin muissa tehtävissä laajasti. Tästä seuraa, etteivät analysointipalveluiden tulokset täsmää taloustiedon raportoinnin kanssa. Tämä vaikeuttaa selkeän tilannekuvan muodostamista. Samaan tapaan tiedonsaantioikeuden ulkopuolelle on rajattu viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 2, 5 ja 7 - 11 kohdan mukaiset tiedot. Kyseiset tiedot ovat kuitenkin mukana kokonaisuuksia laskettaessa. Koska näitä tietoja ei voida luovuttaa Valtiokonttorille, on ne aggregoitava ennen luovutusta. Ennen luovutusta tapahtuvaan aggregointiin ei ole tällä hetkellä teknisiä keinoja, vaan aggregointi tapahtuu manuaalisesti. Tietojen manuaalinen käsittely on erittäin työlästä. Uuden toimeksiannon tekeminen tai nykyisen laajentaminen on hidasta ja aiheuttaa uusia tietopyyntöjä niille viranomaisille, jotka eivät ole hyväksyneet Valtiokonttorin ehdottamaa tietojen luovuttamista toistaiseksi.

Valtiokonttorilla ei ole oikeutta analysointi- ja raportointitehtävän puitteissa käsitellä julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 2, 5 ja 7 - 11 kohdan mukaan salassa pidettäväksi merkittyjä tietoja. Näitä tietoja ovat kansainvälisiä suhteita, rikosten torjuntaa, yleistä turvallisuutta, poikkeusoloihin varautumista, Suomen turvallisuutta, maanpuolustusta tai valtion- ja kansantalouden toimivuutta koskevat tiedot. Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019), jäljempänä *tiedonhallintalaki*, 18 §:ssä on puolestaan säädetty mahdollisuudesta antaa turvallisuusluokitusta asiakirjoille, joiden salassa pidon peruste on sama julkisuuslain 24 §:n 1 momentin kohdissa 2, 5 ja 7 - 11. Turvallisuusluokittelusta tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksessa asiakirjojen turvallisuusluokittelusta valtionhallinnossa (1101/2019). Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, ettei Valtiokonttori voi nykytilanteessa käsitellä analysointi- ja raportointitehtävän puitteissa tietoa, joka on mahdollista leimata turvaluokitelluksi. Virastojen ja laitosten tiedon luokittelussa on havaittu olevan haasteita osin puutteellisten tietojärjestelmien vuoksi tai koska tiedon luokittelu on edelleen keskeneräinen.

Voimassa olevan tehtävää koskevan sääntelyn esitöiden mukaan tietoja voidaan tuoda analyysialustalle vain toimeksiantokohtaisesti, mikä on sinällään tavoiteltavaa. Tällä tavoin minimoidaan henkilötietojen ja salassa pidettävien tietojen käsittelyä, kun tietoja ei säilytetä eri toimeksiantojen välissä. Toisaalta tämä asettaa vaatimuksia tietoja luovuttavalle lähdejärjestelmälle. Lähdejärjestelmästä on kyettävä poimimaan kunkin toimeksiannon edellyttämät tiedot. Ideaalitalanteessa lähdejärjestämässä voitaisiin rajata poimittavat tiedot minkä tahansa tietokentän perusteella.

Valtaosassa nykyisiä lähdejärjestelmiä ei ole ohjelmointirajapintoja, joiden avulla tietoja voitaisiin hakea joustavasti. Monin paikoin lähdejärjestelmissä on käytössä tiedostopoimintoja, joiden määrittelyn muuttaminen on hidasta ja aiheuttaa kustannuksia. Tietojen tuonti alustalle on merkittävästi tehokkaampaa lähdejärjestelmistä, joissa on käytettävissä ohjelmointirajapintoja. Nämäkin rajapinnat ovat usein toiminnallisuuksiltaan rajallisia, eikä poimittavia kenttiä tai rivejä voida välttämättä rajata välttämättömyysarvioinnin mukaisesti. Toimeksiantokohtaisen poiminnan edellyttämät muutokset tietojärjestelmiin voivat aiheuttaa merkittäviäkin kustannuksia ja lisätä viranomaisten hallinnollista taakkaa.

Valtionavustustoiminnan analysointi- ja raportointipalvelujen tuottaminen valtioneuvostolle valmistelun ja päätöksenteon tueksi on ollut Valtiokonttorin tehtävänä vasta vuoden 2023 alusta lähtien. Valtionavustuspalvelut ovat vielä kehittämissä vaiheissa, eikä valtionavustustoiminnan analysointi- ja raportointipalvelusta vielä ole ehtinyt kertyä kokemusta.

2.5 Valtiokonttori kansallisena Peppol-viranomaisena

Valtiokonttori hoitaa kansallisen Peppol-viranomaisen (Pan European Public eProcurement On-Line) tehtäviä 20.5.2022 päivätyn valtiovarainministeriön määräyksen perusteella.

Peppol-viranomaistoiminta käynnistettiin Valtiokonttorissa syksyllä 2022. Peppol on liiketoiminta-asiakirjojen sähköiseen välitykseen tarkoitettu kansainvälinen verkosto, jonka avulla osapuolet välittävät Peppol-määritysten mukaisia sähköisiä liiketoiminta-asiakirjoja toisilleen suoraan järjestelmistään. Kumpikin osapuoli valitsee toisistaan riippumatta oman palveluntarjoajansa. Kahdenvälisiä yhteyksiä ei tarvita, vaan rakentamalla yhden yhteyden palveluntarjoajaan loppukäyttäjä kykenee lähettämään liiketoiminta-asiakirjoja kaikille Peppol-verkoston jäsenille. Tarkoituksena on, että sähköiset liiketoiminta-asiakirjat eli sanomat perustuvat jatkossa Peppol-pohjaisiin sanomamalleihin, jotka ovat jo laajasti käytössä Euroopassa ja mahdollistavat myös rajat ylittävän sanomaliikenteen. Peppol on Suomessa myös käytössä verkkolaskujen välityksen osalta, etenkin rajat ylittävässä laskutuksessa. Mahdollista on, että tulevaisuudessa myös eKuitit ovat Peppol-pohjaisia sanomia.

Peppol-organisaation toiminta perustuu sopimuksiin, sääntöihin ja toimintaohjeisiin. Sopimukset kattavat keskusorganisaation, kansallisen viranomaisen ja kansallisten palveluntarjoajien väliset sopimukset. Peppol-viranomaistehtävien hoitaminen mahdollistaa suomalaisten organisaatioiden ja Peppol-käyttäjien tarpeiden huomioimisen kansainvälisessä kehitystyössä. Peppol-viranomaisella on esimerkiksi mahdollisuus tehdä virallisia muutospyyntöjä OpenPeppolille ja myötävaikuttaa niiden edistämiseen.

Kansainvälisesti Peppol-verkostolla on käyttäjiä lukuisissa eri maissa. Monet maat käyttävät Peppol-verkkoa pääsääntöisenä verkkolaskujen välitysverkkonaan.

2.6 Julkisista hankinnoista ilmoittaminen

Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 60 §:n 5 momentin ja vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 64 §:n 5 momentin mukaan valtiovarainministeriön on ylläpidettävä sähköistä järjestelmää, josta hankintayksikkö saa tiedon ilmoituksen julkaisemisesta ja julkaisemisen ajankohdasta osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi (Hilma). Hilmallä on 57 000 käyttäjää ja siinä julkaistaan vuosittain tiedot arvoltaan 27,9 mrd. euron julkista hankinnoista.

Valtiovarainministeriön ylläpitämä Hilma on toiminut hyvin hankintalain tarkoittamana kansallisena ilmoitusjärjestelmänä. Hilmaa on viime vuosina kehitetty vastaamaan hankintayksiköiden ja tarjoajien tarpeita sekä huomioimaan EU-sääntelyssä tapahtuneet muutokset. Nykytilassa valtiovarainministeriö vastaa operatiivisesta sähköisestä tietojärjestelmästä. Valtiovarainministeriö on tehnyt hankintailmoitusjärjestelmän hoitamisesta palvelusopimuksen Hansel Oy:n kanssa.

2.7 Virka-avusta Valtiokonttorille

Voimassa olevan lain mukaan valtion ja kunnan sekä muun julkisyhteisön viranomaiset ovat velvolliset kukin toimivaltansa rajoissa antamaan Valtiokonttorille sen pyytämää virka-apua.

Hallintovaliokunta on lausunnossaan (HaVL 29/2020 vp) todennut toisen viranomaisen antaman virka-avun osalta yleisesti, että sen hallintotoimen, jonka toteuttamiseen pyydetään toisen viranomaisen virka-apua, tulee kuulua virka-avun pyytäjän tehtäväpiiriin. Hallintotoimen tulee siten kuulua virka-avun pyytäjän laissa säädettyihin tehtäviin. Näistä tehtävistä ehdotetaan säädettäväksi esitettävän lain 2 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdissa. Virka-apua antavan viranomaisen tulee puolestaan olla lakiin perustuvan toimivallan nojalla oikeutettu antamaan virka-apua. Yksinomaan lakiin sisältyvä maininta esimerkiksi siitä, että tietty viranomainen antaa toiselle viranomaiselle virka-apua, ei valiokunnan mukaan vielä ilmaise virka-avun antamiseen liittyvää sisällöllistä toimivaltaa, vaan virka-avun antamiseen tulee olla joko yksilöidympi tai yleisempi sisällöllinen toimivaltuus lainsäädännössä. Valiokunnan käsityksen mukaan maamme lainsäädäntöön sisältyy merkittävästi tässä suhteessa puutteellista ikään kuin vanhempaa ajatuksellista perua olevaa lainsäädäntöä, joka olisi syytä ottaa kokonaisvaltaisempaan tarkasteluun sopivassa yhteydessä. Näin ei valtiovarainministeriön tietojen mukaan kuitenkaan ole vielä tapahtunut.

Poliisilain (872/2011) 9 luvun 1 §:n mukaan poliisin on annettava pyynnöstä muulle viranomaiselle virka-apua, jos niin erikseen säädetään. Tällaisesta tehtävästä nyt esillä olevassa tapauksessa olisi nimenomaan kysymys. Valiokunnan mukaan mainittu poliisilain säännös sisältää siitä ilmenevän toimivaltuuden antaa virka-apua. Tämän lisäksi Valtiokonttorilla on oltava toimivalta tehtävän suorittamiseksi, mutta ei toimivaltaa esteen poistamiseen omilla toimivaltuuksillaan. Virka-avun antajan toimenpide on tässä avustava toteuttamistoimi. Hallintovaliokunta on toisessa yhteydessä todennut, että virka-avun antamista rajoittaa se, että virka-apusääntelyllä ei laajenneta poliisin voimankäyttövaltuuksia eikä luoda virka-apua antavalle viranomaiselle uutta toimivaltaa (HaVM 16/2018 vp, s. 7; ks. myös PeVL 23/2005 vp, s. 4 - 5).

Pelastuslain (379/2011) 50 §:n mukaan pelastusviranomainen voi antaa toimialaansa soveltuvaa virka-apua valtion, hyvinvointialueen tai kunnan viranomaisen ja laitoksen laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi.

Hallintovaliokunta on yllä jo mainitussa lausunnossaan (29/2020 vp) todennut, että jos kysymys on paljolti neuvonnasta ja ohjauksesta sekä kalustoavusta, jonka antaminen ei vaadi erityisiä toimivaltuuksia ja jonka käyttäminen virka-aputoimintaan kunkin viranomaisen mahdollisuuksien mukaan on valiokunnan mielestä mahdollista myös joustavasti ilman, että asiasta aivan välttämättä säädetään laissa. Virka-avun painottuessa neuvontaan ja ohjaukseen ei ole tarpeen säätää siitä sen yksityiskohtaisemmin. Tätä ehdotusta laadittaessa on pidetty tarpeellisena, että laissa edelleen säädettäisiin Valtiokonttorille annettavasta virka-avusta. Tämä johtuu Valtiokonttorin erittäin laajasta toimialasta ja siitä, että lukuisat Valtiokonttorin tarjoamat palvelut kohdistuvat suoraan kansalaisten hyvinvoinnin turvaamiseen, johon vaativassa toimintaympäristössä saattaa olla tarpeen saada virka-apua toiselta viranomaiselta.

2.8 Muiden hallinnonalojen tehtävät

Valtiokonttori hoitaa myös muille kuin valtiovarainministeriön hallinnonalalle kuuluvia asioita. Kysymys on tällöin Valtiokonttorin rahoitustoimintoihin, korvaus- ja etuusasioihin tai valtion edunvalvontaan liittyvistä tehtävistä, joiden perustana olevat säädökset kuuluvat oikeusministeriön, sisäministeriön, puolustusministeriön, maa- ja metsätalousministeriön, työ-

ja elinkeinoministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä ympäristöministeriön vastuulle. Näihin asioihin liittyvä tulosohjaus hoidetaan kyseisten toimintojen ohjauksen yhteydessä käsittelemällä asiaan liittyviä yhteistyösopimuksia.

Oikeusministeriön hallinnonalalla Valtiokonttori hoitaa rikosvahinkolakiin perustuvat korvaukset rikosten uhreille sekä korvaukset aiheuttomasti vapautensa menettäneille henkilöille. Lisäksi Valtiokonttori maksaa tuomioistuimen määräämät hyvitykset oikeudenkäynnin viivästymisestä ja käyttää osaltaan valtion puhevaltaa hyvitystä koskevassa asiassa.

Sisäministeriön hallinnonalalla Valtiokonttori toimii tiiviissä yhteistyössä Poliisin ja Rajavartiolaitoksen kanssa työturvallisuuden kehittämiseksi.

Puolustusministeriön hallinnonalalla Valtiokonttorilla on vastaavaa yhteistyötä Puolustusvoimien kanssa työ- ja palvelusturvallisuuden saralla. Lisäksi Valtiokonttorilla ja Puolustusvoimilla on yhteistyötä muun muassa puolustusyhteistyöhön liittyvien vahingonkorvausvaatimusten käsittelyssä.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla Valtiokonttori huolehtii petoeläinten henkilöille aiheuttamien vahinkojen korvaamista koskevista asioista sekä hallinnonalan lainoista.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla Valtiokonttori puolestaan hoitaa vienninrahoituksen korkosuojausta työ- ja elinkeinoministeriön antaman ohjeistuksen ja rajoitteiden puitteissa.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle kuuluvista asioista Valtiokonttori hoitaa sotilasvammalain mukaiset korvaukset sotainvalideille ja muille laissa tarkoitetuille henkilöryhmille sekä kunnille maksettavat korvaukset rintamaveteraanien kuntoutuksesta ja kotona asumista tukevista palveluista. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle kuuluvat myös muun muassa työtapaturma- ja ammattitautivakuutukseen, liikennevakuutukseen sekä vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyömiseen liittyvät tehtävät.

Ympäristöministeriön hallinnonalan asioista Valtiokonttori hoitaa lainoihin, takauksiin ja korkotukiin liittyviä tehtäviä.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on toimeenpanna pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman kansalliset lainsäädäntömuutokset, joilla uusia teknologioita ja digitalisaatiota voidaan hyödyntää täysimääräisesti julkishallinnon toiminnassa. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi Valtiokonttorin tiedonsaantioikeuksiin ehdotetaan välttämättömiä muutoksia. Tiedonsaantioikeuksien laajentamisen tavoitteena on tehostaa Valtiokonttorin ja muiden viranomaisten toimintaa sekä lisätä Valtiokonttorin asiakaslähtöisyyttä. Oikaisuvaatimusmenettelyiden käyttöönotolla pyritään vahvistamaan kansalaisten oikeusturvaa sekä mahdollistamaan automaattisen päätöksentekomenettelyn hyödyntäminen.

Esityksen tavoitteena on täydentää ja selkiyttää Valtiokonttoria koskevaa lainsäädäntöä erityisesti tiedon luovutusta koskevan sääntelyn osalta. Samalla lakiin ehdotetaan tehtäväksi pienempiä teknisiä korjauksia, kuten päällekkäisen sääntelyn poistamista kumoamalla joitakin tiedon luovuttamista koskevia säännöksiä. Valtiokonttorille ehdotetaan säädettäväksi Hilman ylläpitotehtävä ja kansallinen Peppol-viranomaisen tehtävät. Hilma-muutoksen tavoitteena on siirtää operatiivisen tietojärjestelmän ylläpitovastuu ministeriöstä keskusviraston vastuulle.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan ajantasaistettavaksi Valtiokonttorin tehtäviä koskeva säännös. Lisäksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 d §, jossa säädettäisiin Valtiokonttorin tiedonsaantioikeuksista valtion lainojen, takausten, takuiden ja korkotukien hallinnointiin ja valvontaan sekä valtion vahingonkorvaus-, etuus- maksuvapautus- ja jäämistöoikeudellisiin asioihin liittyvien tehtävien hoitamiseksi. Tiedonsaantioikeuksiin tehtävien laajennusten ja täsmennysten tarkoituksena on varmistaa Valtiokonttorille oikeus saada sille lain mukaan kuuluvien tehtävien toimeenpanossa välttämättömät tiedot siltä viranomaiselta tai muulta taholta, jonka hallussa tietoaineisto on. Pyrkimyksenä on myös lisätä käsittelyn asiakaslähtöisyyttä vähentämällä asianomaiselta vaadittavien asiakirjojen ja muiden selvitysten määrää. Tämä tukee kansalaisten osalta myös ns. yhden luukun periaatetta, kun eri viranomaiset eivät pyydä samaa tietoa asiakkaalta useampaan kertaan. Samalla säännös tehostaisi ja nopeuttaisi asian käsittelyä sekä vähentäisi hallinnollista taakkaa niissä viranomaisissa, joita tiedonsaantioikeus ei nykyisellään koske. Tiedonsaantioikeuksiin ehdotettavien muutosten vuoksi on tarpeen muuttaa myös rikosvahinkolakia, lakia tulotietojärjestelmästä, tapaturmavirastosta annetun lain kumoamisesta annettua lakia ja lakia valtion virkamatkoilla sattuneiden vahinkojen korvaamisesta.

Analysointi- ja raportointipalveluja koskevaa sääntelyä selkeytetään etenkin tietojen saantioikeuksien ja niiden käytön osalta. Valtiokonttorille jo voimassa olevassa laissa annettu analysointi- ja raportointipalvelutehtävä ehdotetaan säädettäväksi tehtäväksi tuottaa valtionhallinnon analysointi- ja raportointipalveluja sekä julkaista palveluissa tuotettua tietoa yleisessä tietoverkossa ohjauksen ja johtamisen tueksi sekä valtion toiminnan ja varojen käytön tehokkuuden ja avoimuuden varmistamiseksi. Kun viranomaiselle on säädetty tehtävä, se saa samalla laissa olevan käsittelyperusteen myös tietoihin sisällyville henkilötiedoille. Valtiokonttorin tehtävä tuottaa analysointi- ja raportointipalvelua selkeytetään siten, että tehtävä ja siihen liittyvät tiedonsaantioikeus ja tietojen julkaiseminen selkeytyvät nykyisestä.

Julkisista hankinnoista ilmoittaminen ehdotetaan säädettäväksi Valtiokonttorin hoidettavaksi. Se tehdään jo käytössä olevalla sähköisellä järjestelmällä, josta hankintayksikö saavat tiedon ilmoituksen julkaisemisesta ja julkaisemisen ajankohdasta osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi.

Valtiokonttorille ehdotetaan säädettäväksi myös sen aiemmin valtiovarainministeriön määräyksen nojalla hoitama sähköisten liiketoiminta-asiakirjojen välitysverkoston toimintaan liittyvä tehtävä. Valtiokonttorin tehtävänä olisi kehittää ja valvoa sähköisten liiketoiminta-asiakirjojen välitysverkoston toimintaan liittyviä asioita sekä edistää välitysverkostossa liikkuvien liiketoiminta-asiakirjojen käyttöä ja niiden kansainvälistä yhteen toimivuutta. Sähköisillä liiketoiminta-asiakirjoilla tarkoitettaisiin Peppol-verkostossa liikkuvia asiakirjoja, joita nykyisin ovat esimerkiksi sähköiset laskut (verkkolasku) sekä tilaus- ja toimitusprosesseihin liittyvät sähköiset sanomat (hankintasanomat).

Valtiokonttorista annetussa laissa ehdotetaan säädettäväksi automaattisen ratkaisumenettelyn edellyttämän oikaisuvaatimusmenettelyn käyttöönotosta liikennevakuutuslain mukaisten vakuutusmaksua vastaavien maksujen ja laiminlyöntimaksujen määräämisessä. Valtiokonttori harkitsee mahdollisuutta hyödyntää automaattista ratkaisumenettelyä myös rikosvahinkolain mukaisissa korvausasioissa. Tästä syystä rikosvahinkolain osalta muutoksenhakua ehdotetaan muutettavaksi siten, että Valtiokonttori saisi mahdollisuuden itseoikaisuun ennen vastineen toimittamista vakuutusoihteuteen. Valtiokonttorin päätökseen tyytymättömän tulisi jatkossa

toimittaa valituksensa Valtiokonttorille, joka arvioisi asian uudelleen valituksessa esitettyjen vaatimusten ja selvitysten perusteella. Mikäli Valtiokonttori hyväksyisi kaikki valituksessa esitetyt vaatimukset, se tekisi asiassa oikaisupäätöksen, eikä asian käsittely siirtyisi vakuutusosastoille. Jos Valtiokonttori hyväksyisi vaatimukset vain osittain tai ei hyväksyisi mitään vaatimuksista, asia siirtyisi vakuutusosastoille käsiteltäväksi. Valitusasiaa siirtäessään Valtiokonttorin tulisi antaa lausuntonsa valituksenalaisessa asiassa. Valtiokonttorin mahdollisuus oikaista antamansa päätös ennen valituksen siirtämistä vakuutusosastoille käsiteltäväksi parantaisi ja yksinkertaistaisi oikeusturvan toteutumista hallinnon palveluperiaatetta tukevalla tavalla. Tekemällään oikaisupäätöksellä Valtiokonttori voisi joustavasti, tehokkaasti ja kustannuksiltaan edullisesti korjata päätöksissä ilmenevät selkeät virheellisyudet.

Valtiokonttorille ehdotetaan säädettäväksi myös ilmoitusvelvollisuus holhousviranomaiselle vajaavaltaiselle maksettavasta vähäistä suuremmasta korvauksesta. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi lain tasolla Valtiokonttorin käyttämiä asiantuntijoita koskevista rikosoikeudellisesta ja vahingonkorvausvastuusta.

Hallinnon rakenteen muuttumisen vuoksi lakiehdotuksen virka-apua koskevaan pykälään ehdotetaan lisättäväksi kuntayhtymä, hyvinvointialue ja hyvinvointiyhtymä viranomaisiksi, joilla on Valtiokonttorin sitä pyytäessä velvollisuus toimivaltansa rajoissa antaa Valtiokonttorille virka-apua. Tässä ei ole tarkoitus säätää muille viranomaisille lisätehtäviä, vaan lisätä ainoastaan hallintorakenteen muuttumisen vuoksi mahdollisen virka-avun antajia, kun osa kuntien tehtävistä on siirtynyt hyvinvointialueille ja -yhtymään. Valtiokonttori saattaa tavanomaisessa toiminnassaan tarvita virka-apua esimerkiksi poliisilta tai Ulosottolaitokselta. Tällöin useimmiten on kysymys poliisilta pyydettyä virka-avun osalta uhkaavasti käyttäytyvän henkilön aiheuttaman hengen, terveyden tai arvokkaan omaisuuden suojelutarpeesta ja ulososton osalta tyypillisimmillään hädän toimeenpanosta. Hyvinvointialueilta tai tulossa olevan valtion aluehallinnon uudistuksen mukaisilta viranomaisilta Valtiokonttori voisi tarvita virka-apua esimerkiksi Valtiokonttorin puitesopimuksilla järjestämän sotainvalidien hoidon tason seuraamiseksi tai sen jatkuvuuden turvaamiseksi. Samalla pykälään ehdotetaan lisättäväksi ne tehtävät, joiden suorittamisen turvaamiseksi Valtiokonttori voisi pyytää virka-apua. Valtiokonttorille on säädetty noin sadassa eri laissa tehtäviä. Tämän vuoksi ei ole tarkoituksenmukaista tai edes mahdollista luetella yksityiskohtaisesti, minkä lain säännöksen mukaisen tehtävän hoitamiseen Valtiokonttori voisi esittää virka-apupyynnön. Tämän vuoksi säännökseen on kirjattu ne tehtäväalueet, joiden osalta Valtiokonttori voisi näin menetellä. Valtiokonttorin esittämät virka-apupyynnöt ovat hyvin satunnaisia ja virka-apua tarvitaan harvoin.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Vaikutukset valtiontaloudelle

Valtaosalla ehdotettavista muutoksista ei ole suoria vaikutuksia valtiontaloudelle, sillä ehdotukset ajantasaistavat nykyistä sääntelyä. Valtiokonttorille ehdotettavat tiedonsaantioikeudet tuottavat epäsuoria vaikutuksia, sillä ne säästävät eri viranomaisissa ja muissa toimijoissa tehtävää hallinnollista työtä, kun erilaisissa tietovarannoissa olemassa olevaa tietoa on mahdollista hyödyntää Valtiokonttorin tehtävissä.

Valtiokonttori perii Liikennevakuutuskeskukselta maksuperustelain mukaista omakustannusarvoa vastaavan maksun liikennevakuutuslain mukaisen vakuuttamisvelvollisuutensa laiminlyöneelle määrättävää maksua koskevista päätöksistä. Liikennevakuutuskeskukselta perittävän maksun määrä vastaa suoritteen tuottamisesta valtiolle

aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää. Oikaisuvaatimusmenettelyn edellyttämä lisäresursointi ei siten aiheuttaisi valtiolle lisäkustannuksia.

Valtiokonttorista annettuun lakiin ehdotetaan uusina tehtävinä sähköisen hankintailmoitusjärjestelmän ylläpitoa ja Peppol-viranomaisen tehtäviä. Sähköisen hankintailmoitusjärjestelmän ylläpidon rahoitus on huomioitu valtiovarainministeriön pääluokan momentin 28.70.02 Valtion talous-, henkilöstö- ja toimitilahallinnon tietojärjestelmät ja hankintatoimen vaikuttavuus (siirtomääräraha 3 vuotta) määrärahan tasossa, jossa kansallisen hankintailmoitusjärjestelmän ylläpitoon ja jatkokehittämiseen on arvioitu käytettäväksi vuosittain 1,6 milj. euroa. Tämän tehtävän rahoitus esitetään siirrettäväksi vuoden 2025 alusta lukien esillä olevalta valtiovarainministeriön momentilta Valtiokonttorin toimintamenomomentille 28.20.01 (siirtomääräraha 2 vuotta) ja otetaan huomioon vuoden 2025 talousarvioesityksessä. Peppol-viranomaisen tehtävien hoitamisen rahoitus sisältyy Valtiokonttorin toimintamenomomentin 28.20.01 rahoitukseen. Näin ollen Valtiokonttorille uutena tehtävänä ehdotettavasta sähköisen hankintailmoitusjärjestelmän ylläpidosta tai Peppol-viranomaisen tehtävästä ei ole valtion taloudelle menoja lisääviä vaikutuksia.

4.2.2 Vaikutukset viranomaisille

4.2.2.1 Vaikutukset Valtiokonttorille

Valtaosalla ehdotettavista muutoksista ei ole vaikutusta Valtiokonttorille, sillä ehdotukset ovat luonteeltaan teknisiä tai ne ajantasaistavat muuten Valtiokonttorin sääntelyä vaikuttamatta kuitenkaan Valtiokonttorin tehtäviin tai resursointiin.

Ehdotettavat Valtiokonttorin tiedonsaantioikeudet vähentävät lukuisten tietopyyntöjen muodostamaa hallinnollista taakkaa sekä vähentävät Valtiokonttorin tietopyynnöistä aiheutuvia suoria kustannuksia. Laissa säädetyt tiedonsaantioikeudet myös varmistaisivat Valtiokonttorille oikeuden saada eri korvauksien toimeenpanossa välttämättömät tiedot siltä viranomaiselta tai muulta taholta, jonka hallussa tietoaineisto on. Lisäksi tiedonsaantioikeudet nopeuttavat Valtiokonttorin tehtävien hoitamista, millä on erityistä merkitystä esimerkiksi vahingonkorvausta odottaville. Tiedonsaantioikeus parantaa myös Valtiokonttorin palvelujen laatua, koska palveluissa on mahdollista hyödyntää tietovaranoissa jo olemassa olevaa tietoa ja erilaisten asiakirjojen alkuperän, ajantasaisuuden ja virheettömyyden varmistaminen on mahdollista automatisoida.

Oikaisuvaatimusmenettelyn mahdollistamisesta ajoneuvojen vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyömiseen liittyvien maksujen määräämisessä voidaan arvioida aiheutuvan Valtiokonttorille 1,8 - 6,9 henkilötyövuoden vuosittainen lisäresurssitarve.

Rikosvahinkolakiin ehdotetaan hallintolain 7 a luvun mukaisen oikaisuvaatimusmenettelyn sijaan valitukseen sidottua itseoikaisua, joka on laajasti käytössä sosiaalivakuutuksessa ja siten suurimmassa osassa vakuutus oikeuden toimivaltaan kuuluvissa asioissa. Rikosvahinkolakiin ehdotettu itseoikaisumenettely antaisi Valtiokonttorille mahdollisuuden oikaista antamansa päätös ennen valituksen siirtämistä vakuutus oikeuden käsiteltäväksi. Tämä lisäisi Valtiokonttorin roolia ja vastuuta jälkikäteisen oikeusturvan toteuttamisessa hallinnon palveluperiaatetta tukevalla tavalla. Tekemällään oikaisupäätöksellä Valtiokonttori voisi joustavasti, tehokkaasti ja kustannuksiltaan edullisesti korjata päätöksissä ilmenevät selkeät virheellisyudet. Itseoikaisumenettelyn käyttöönotto mahdollistaisi myös automatiikan hyödyntämisen rikosvahinkojen ratkaisutoiminnassa.

Hilma lisää Valtiokonttorin työtä ja vastuita. Hilman ylläpitoon ja jatkokehittämiseen on varattu nykyisin valtion talousarviossa vuosittain 1,6 milj. euroa, jonka summan valtiovarainministeriö tulee esittämään siirrettäväksi osaksi Valtiokonttorin toimintamenomäärärahaa vuodesta 2025 alkaen. Hilman ylläpitovastuun siirtyessä valtiovarainministeriöltä Valtiokonttorille siirtyy myös palvelun toteutukseen liittyvä valtiovarainministeriön ja Hansel Oy:n välinen toimeksiantosopimus Hilman teknisestä ylläpidosta ja jatkokehittämisestä. Lisäksi valtiovarainministeriöllä on erillinen sopimus Palkeiden kanssa Hilman käytön neuvonnasta, joka myös siirtyy Valtiokonttorille.

4.2.2.2 Muut viranomaiset

Tiedonsaantioikeus muille viranomaisille Valtiokonttorilla oleviin erilaisiin tietoihin vähentää ko. viranomaisten ja Valtiokonttorin hallinnollista taakkaa. Tiedonsaantioikeuksien tarkentamisella on erityistä merkitystä analysointi- ja raportointipalvelun, antolainauksen ja valtion vahingonkorvaustoiminnan sujuvuuden kannalta. Vastaavasti se hyödyttää tietoja luovuttavia viranomaisia, kun vältytään erillisiltä tietopyynnöiltä yksittäisissä asioissa. Toisaalta niissä viranomaisissa, joissa yksittäinen asiakirja voi sisältää useaa asianosaista koskevia salassa pidettäviä tietoja, tiedonsaantioikeuksien lisääminen saattaisi jossain määrin lisätä Valtiokonttorin tietopyynnöistä aiheutuvaa työtä.

Verohallinnon tulorekisteriyksikölle esityksestä voi aiheutua sen näkemyksen mukaan merkittäviä kustannuksia tulorekisterin tietojärjestelmien muutoksista, ja uusilla tietovirroilla on vaikutusta myös pysyviin vuosittaisiin käyttö- ja ylläpitokustannuksiin. Kustannusten kokonaismäärä voidaan arvioida vasta, kun luovutettavien tietojen käyttötarkoitukset ja luovutettavat tiedot tulevat tarkemmin määritellyiksi sekä niiden mukaiset tietoluovutusten volyymitasot tulevat tarkemmin selvitettyiksi.

Itseoikaisumenettelyn käyttöönotto rikosvahinkolain nojalla ratkaistavissa asioissa vähentäisi jonkin verran vakuutus oikeuden käsiteltäväksi tulevien valitusten määrää.

4.2.3 Vaikutukset yhteisöille ja kansalaisille

Pääosalla ehdotettavista muutoksista ei ole merkittäviä vaikutuksia yhteisöille tai kansalaisille. Jatkuvan tiedon toimittamisen vaatima resurssitarve, teknisen toteutuksen suunnittelun, rakentamisen ja ylläpidon osalta saattaa aiheuttaa vähäisiä kustannuksia niille yhteisöille, jotka luovuttavat tietoja Valtiokonttorille. Samalla kyseisen organisaation tiedonhallinta paranee ja osaltaan tästä on löydettävissä tuottavuushyötyjä.

Valtiokonttorin tuottaessa valtionhallinnon analysointi- ja raportointipalveluja sekä julkaistessa palveluissa tuotettua tietoa esimerkiksi Tutkihallinto.fi-verkkopalvelussa on kansalaisilla mahdollisuus tutustua ja valvoa valtion varojen käyttöä. Valtionhallinnosta julkaistavat tiedot lisäävät kansalaisten luottamusta hallinnon toimintaan sekä varmistavat osaltaan hallinnon tehokkuutta.

Ehdotetut tiedonsaantioikeudet parantavat yhteisöjen ja kansalaisten asemaa, koska Valtiokonttori pystyy hyödyntämään eri tehtävissään eri viranomaisten tietoja, eikä sen tarvitse pyytää sellaisia tietoja, jotka jo ovat saatavilla. Lisäksi yhteisöjen ja kansalaisten asioiden palvelu paranee, kun Valtiokonttori voi käsitellä asioita nopeammin, eikä aiheuta eri osapuolille turhaa hallinnollista taakkaa.

Oikaisuvaatimusmenettelyn käyttöönoton liikennevakuutuslain mukaisten laiminlyöntimaksujen määräämisessä parantaisi maksun kohteeksi joutuneiden oikeusturvaa

luomalla heille mahdollisuuden saattaa Valtiokonttorin tekemä päätös maksutta uudelleen arvioitavaksi. Oikaisuvaatimusten käsittelystä aiheutuisi kuitenkin Valtiokonttorille arviolta 1,8 - 6,9 henkilötyövuoden vuosittainen lisäresurssitarve. Tämä merkitsisi Liikennevakuutuskeskukselle noin 135 000 - 520 000 euron lisäkustannusta. Liikennevakuutuskeskuksen kustannukset katetaan osittain vakuutusyhtiöiltä kerättävällä maksulla, joten lisääntyvät kustannukset tulisivat viime kädessä vakuutusyhtiöiden ja sitä kautta kaikkien liikennevakuutuksen ottajien kustannettavaksi. Ilman automaattisen ratkaisumenettelyn mahdollistavaa oikaisuvaatimusmenettelyä kustannukset laiminlyöntimaksujen määräämisestä tulisivat kuitenkin olemaan vielä huomattavasti suuremmat.

Rikosvahinkolakiin ehdotetun itseoikaisu menettelyn käyttöönotto vahvistaisi korvauksenhakijoiden oikeusturvaa, koska menettely on valitusta nopeampi, yksinkertaisempi, vapaamuotoisempi ja kevyempi.

4.2.4 Vaikutukset kunnille

Tällä lakimuutospaketilla ei esitetä kunnille uusia tehtäviä. Julkisten hankintojen osalta on kysymys hankintailmoitusjärjestelmän siirrosta Valtiokonttorin hoidettavaksi, minkä vuoksi ei ole nähtävissä kuntien menojen tai hallinnollisen taakan lisääntymistä. Julkisen hallinnon tietojärjestelmien uudistamisesta ja ylläpidosta kaikille julkisyhteisöille aiheutuu jonkin verran kulujen lisääntymistä, mutta osa siitä kompensoituu toiminnan tehostumisena.

4.2.5 Vaikutukset Ahvenanmaalle

Lakimuutosehdotuksilla ei esitetä säädettäväksi maakunnalle uusia velvoitteita, joten tämän esityksen vuoksi ei ole havaittavissa maakunnan kulutaakan tai hallinnollisen taakan kasvamista. Tiedonsaantioikeuksien kirjaaminen lakiin sitä vastoin sujuvoittaa tiedonsiirtoa Valtiokonttorin ja Ahvenanmaan valtionviraston välillä Valtiokonttorin hoitamien valtion vahingonkorvausasioiden käsittelyn osalta. Ahvenanmaalle kohdistuvat tietopyynnöt ovat harvinaisia.

5 Lausuntopalaute

Lausuntopyyntö julkaistiin Lausuntopalvelu.fi-palvelussa 3.5.2024. Lausuntoaika päättyi 13.6.2024. Lausuntoja saatiin yhteensä 47. Lausuntopalaute on nähtävillä valtiovarainministeriön internetsivulla osoitteessa <https://vm.fi/hanke?tunnus=VM074:00/2023>.

Lausunnon antoivat Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA, Elinkeinoelämän keskusliitto, Eläketurvakeskus, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Hansel Oy, Hyvinvointialan liitto, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Liikennevakuutuskeskus, Maahanmuuttovirasto, maa- ja metsätalousministeriö, Museovirasto, Numera Group/Sarastia Oy, Oikeuskanslerinvirasto, oikeusministeriö, puolustusministeriö, Poliisihallitus, Senaatti-kiinteistöt, sisäministeriö, Sotilaslääketieteen keskus, Suojelupoliisi, Suomen Kuntaliitto, Tapaturmavakuutuskeskus, Tietosuojavaltuutetun toimisto, Tuomioistuinvirasto, Ulosottolaitos/Valtakunnanvoudin kanslia, Vakuutusosasto, Valtiokonttori, Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori, Verohallinto, valtioneuvoston kanslia, Väylävirasto ja ympäristöministeriö.

Ammattiliitto Pro ry, Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry, Luonnonvarakeskus, Maanmittauslaitos, Oikeusrekisterikeskus, opetus- ja kulttuuriministeriö, Rajavartiolaitoksen esikunta, Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus ja

valvontavirasto Valvira, sosiaali- ja terveysministeriö, Suomenlinnan hoitokunta, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes, työ- ja elinkeinoministeriö sekä Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus Palkeet ilmoittivat, että niillä ei ole lausuttavaa.

Lain jatkovalmistelu on tehty yhteistyössä Valtiokonttorin asiantuntijoiden kanssa. Tämän lisäksi ministeriö on kuullut Suomen Ympäristökeskusta (SYKE) ja Maanmittauslaitosta Valtiokonttorin tiedonsaantiin liittyvän Valtiokonttorista annetun lain 2 d §:n 1 momentin 1 kohdan säännöstä kirjoitettaessa.

Lausunnonantajat ovat pitäneet ehdotettua sääntelyä kannatettavana. Muutamassa lausunnossa on huomautettu 2 c §:n 3 momenttiin ehdotetusta kirjauksesta, että tietosuoja-asetuksessa ei säädetä salassapidosta. Tämä momentti on jatkovalmistelussa korjattu.

Lausuntojen mukaan Valtiokonttorin tehtävien osalta on harkittava sitä, onko tarkoituksenmukaista säätää niistä niin tarkoin, että taloudellisista reunaehdoista johtuva toiminnan uudelleenjärjestämismahdollisuus vaarantuu. Lausunnoissa on kiinnitetty huomiota siihen, että säännösehdoitusten tulisi olla selkeitä ja sellaisenaan sovellettavia. Tämä koskee erityisesti Valtiokonttorin tiedonsaantioikeuksia, jotka esityksen mukaan ovat laajat ja monitahoiset. Henkilötietojen käsittelyä, tietoturva ja suojatoimia, kuten pseudonymisointia on kuvattava tarkemmin.

Lausuntojen mukaan huomiota on kiinnitettävä EU:n tietosuoja-asetuksen liikkumavaraan henkilötietojen käsittelyssä. Tätä olisi tulkittava ottaen huomioon kansallinen lainsäädäntö, erityisesti tietosuojalaki, julkisuuslaki ja erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien henkilötietojen käsittely. Rikostuomioihin liittyvien henkilötietojen käsittelyn osalta on selvitettävä tietosuoja-asetuksen 9 ja 10 artiklan säännösten ja kansallisen lainsäädännön soveltamiskysymykset. Henkilötietojen luovuttamisen osalta kasaumavaikutus on otettava huomioon laajojen tiedonsaantioikeuksien vuoksi. Myös henkilötietojen käsittelyn perustuslainmukaisuuden arviointi kaipaa täydennystä. Valtiokonttorin vahingonkorvaustoiminnan osalta tulisi lisätä maininta Nato SOFA:n ja DCA-puolustusyhteistyösopimuksen voimaantulosta.

Ulkopuolisten asiantuntijoiden osalta ehdotettuja säännöksiä on tarkennettava ja selvitettävä tarkemmin myös ehdotuksen valtiosääntöinen ulottuvuus. Sama koskee myös valtiosääntöisesti arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyä. Oikaisuvaatimusmenettely on mahdollistettava myös oikeushenkilöille liikennevakuutuksen laiminlyöntimaksua koskevassa säännöksessä.

Vaikutusarviointeja on tarkennettava. Erityisesti vaikutukset kuntiin, muihin yhteisöihin ja Ahvenanmaalle on lisättävä. Virka-apua koskevan säännösehdoituksen osalta on selvitettävä virka-avunantajat ja sen käytön laajuus ottaen huomioon, etteivät virka-avun antajan muut toiminnot sen vuoksi vaarannu. Jatkovalmistelussa ei ole laajennettu tiedonsaantioikeuksia Valtiokonttorilta uusille tahoille. Tällaista ovat osaltaan itselleen esittäneet Hansel Oy ja Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus. Tämä johtuu siitä, että tiedonsaantioikeudet ovat vain niillä toimijoilla, joille on säädetty jokin sitä edellyttävä ja Valtiokonttorilta tiedonsaantioikeuksia edellyttävä tehtävä.

Valtiokonttorin tehtäviä on jatkovalmistelussa tarkennettu siten, että työelämän kehittämistehtävä on jäänyt tehtäväpykälässä omaksi kohdakseen. Vastuullisuusraportoinnin ja hankintojen kehittämistehtävää ei enää mainita laissa. Analysointi- ja raportointipalvelutehtävään on lisätty myös sen kehittämistehtävä. Tiedonsaantioikeuksia koskevia säännösehdoituksia on tarkennettu säännöstekstin ja perustelujen sekä

valtiosääntöoikeudellisen ulottuvuuden arvioinnin osalta. Henkilötietojen käsittelyä Valtiokonttorissa on kuvattu yksityiskohtaisemmin. Oikaisuvaatimusmenettely liikennevakuutuksen laiminlyöntimaksun osalta on mahdollista myös oikeushenkilölle. Ulkopuolisia asiantuntijoita ja virka-avun antamista koskevia ehdotuksia on täydennetty. Vaikutusarviointeja on lisätty ja tarkennettu. Ehdotusten perustuslainmukaisuutta koskevaa lukua on merkittävästi täydennetty. Rikosvahinkolain muutos esitetään lausunnolla olleesta versiosta poiketen tulevaksi voimaan 1.1.2025 lukien.

Lausunnonantajat esittivät myös eräitä muita huomioita ja teknisluonteisia korjausehdotuksia, jotka on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon esityksen viimeistelyssä.

6 Säännöskohtaiset perustelut

Kielitoimiston ohjeen mukaan Valtiokonttori kirjoitetaan isolla alkukirjaimella. Tämän vuoksi lain nimikkeessä ja säädöstekstissä nimi kirjoitettaisiin jatkossa isolla alkukirjaimella.

6.1 Laki Valtiokonttorista

1 §. Valtiokonttori on valtiovarainministeriön hallinnonalan viranomainen. Voimassa olevaan säädökseen on myös lisätty hallintouudistuksesta johtuvat hyvinvointialue ja hyvinvointiyhtymä Valtiokonttorin palvelujen käyttäjäksi. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaavat hyvinvointialueet, Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) mukaisesti. Pelastustoimen järjestämisestä vastaavat hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki hyvinvointialueesta annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain (613/2021) mukaisesti. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla ja Helsingin kaupungissa säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetussa laissa (615/2021).

2 §. Perustuslain 119 §:n 2 momentin mukaan valtionhallinnon toimielinten yleisistä perusteista on säädettävä lailla, jos niiden tehtäviin kuuluu julkisen vallan käyttöä.

Pykälän *1 momentissa* luetellaan Valtiokonttorin pääasialliset tehtävät. Tämän lisäksi Valtiokonttorille on säädetty lukuisissa eri hallinnonalojen laeissa tehtäviä, joita kaikkia ei voida tässä pykälässä yksityiskohtaisesti mainita.

Momentin *1 kohdassa* ehdotetaan säädettäväksi Valtiokonttorin olemassa olevista tehtävistä käyttämällä terminologiaa, joka vastaa toiminnan nykyistä sisältöä ja painotuksia. Kohdasta ehdotetaan poistettavaksi voimassa olevan momentin säännös työelämäpalveluista. Työelämäpalveluista ehdotetaan säädettäväksi jäljempänä tämän momentin kohdassa 9.

Valtiokonttori järjestäisi valtion velanhoito-, sijoitus- ja rahoituspalveluja. Antolainaustehtävissä nykyisen lain mukaisten lainanhoitopalveluiden määritelmä on tehtävien laajentumisen ja painopisteiden muuttumisen vuoksi tarkoituksenmukaista muuttaa nykytilaa paremmin kuvaavaksi valtion lainojen, takausten, takuiden ja korkotukien hallinnointiin ja valvontaan liittyvien tehtävien hoitamiseksi.

Toiminnan painopiste on muuttunut 2000-luvulta alkaen voimakkaasti niin, että valtion myöntämien suorien lainojen määrä ja suhteellinen osuus on laskenut ja vastaavasti takausten, takuiden ja korkotukisitoumusten määrät ovat kasvaneet ja muodostavat nykyisin merkittävästi suuremman osuuden toiminnoista kuin suorat lainat. Antolainaustehtävien hallinnoinnissa on

2010-luvulta alkaen korostunut lainoihin ja takausvastuisiin liittyvä riskienhallinta ja sen myötä luotto- ja takaustappioiden minimointi.

Antolainaustoiminnassa tehtävät ovat laaja-alaisia hallinnointiin liittyviä tehtäviä, joita ei voi kattavasti yksilöidä. Tehtävät sisältävät muun muassa lainojen ulosmaksatusta, velkomista, oikeudellista perintää, vakuuksien käsittelyä ja realisoiteja sekä velkajärjestelyjä, yrityssaneerauksia ja konkurssiasioita. Takausten, takuiden ja korkotukiasioiden osalta tehtäviin liittyy mm. täytäntöönpanoa, vakuusjärjestelyitä, korkotukien hyvitysratkaisuja ja korkotukien maksatusta sekä takauskorvauspäätösten tekemistä ja takauskorvausten maksamista ja takauskorvaussaamisten perintää. Lisäksi osassa takaus- ja korkotukilainoja tehtäviin kuuluvat takausten elinkaaren aikaiset lainaehto- ja vakuusmuutoskäsittelyt. Erityislakeihin sisältyy lisäksi tehtäviä, joissa Valtiokonttori toimii myös muun muassa erilaisten myöntöpäätösten tekijänä. Asuntorahoitukseen sisältyy myös erityislakeihin perustuvia valvontatehtäviä ja sanktiopäätöksiä.

Antolainaustoiminto laatii hallintoitaviin vastuisiin liittyvää raportointia mm. ministeriöille ja lainojen myöntäjävirastoille. Tämän lisäksi antolainaustoiminto laatii valtioneuvostolle ja -takuiden säännöllisen koontiraportin, joka sisältää kaikki valtion takaus- ja takuuvastuut. Valtuus tämän tehtävän hoitamiseen katsotaan osaltaan sisältyvän tässä pykälässä todettujen valtion lainojen, takauksien ja takuiden hallinnointiin ja valvontaan liittyviin tehtäviin.

Momentin 2 kohdan tehtäviin lisättäisiin valtion tilinpäätöksen valmistelu sekä valtion virastojen, laitosten ja talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen taloushallinnon ohjaus. Maksuliikkeen voidaan katsoa kuuluvan määrätelmällisesti myös osaksi taloushallintoa. Selkeyden ja täsmällisyyden vuoksi se on kuitenkin mainittu tässä erikseen. Tästä säädetään tarkemmin valtion talousarviosta annetussa laissa (423/1988). Valtion taloushallinnon ohjaus ja ohjaukseen kuuluva kehittäminen ovat jo nykyään Valtiokonttorin tehtäviä. Valtiokonttorin toimivallasta tältä osin on säädetty valtion talousarviosta annetussa laissa ja talousarvioasetuksessa (1243/1992) laajasti ja yksityiskohtaisesti. Säädos vastaa pääosin jo nyt nykytilaa ja muutos on siten lähinnä selkeyttävä ja tekninen. Valtion taloushallinnolla tarkoitetaan laajasti taloushallintoon liittyviä prosessiketjuja kuten menojen käsittely, tulojen käsittely ja kirjanpito sekä taloussuunnittelu. Maksuliikkeen on katsottu kuuluvan määrätelmällisesti osaksi taloushallintoa ja siihen liittyvistä tehtävistä on säädetty tapauskohtaisesti edellä mainituissa säädöksissä.

Momentin 3 kohtaan lisättäisiin vahingonkorvausasioista huolehtimisen ohella valtion etuasioista huolehtiminen sekä eräiden vakuutusten vakuutusmaksua vastaavien maksujen ja vakuutusmaksujen laiminlyöntimaksujen määrääminen. Koska voimassa oleva säännös valtion vahingonkorvausasioista huolehtimisesta kattaa vain osan korvauksiin, etuuksiin ja valtion edunvalvontaan liittyvistä tehtävistä, säännöksen päivittämistä voidaan pitää perusteltuna.

Momentin 4 kohdassa säädettäisiin voimassa olevaa lakia vastaavasti kuntien ja hyvinvointialueiden taloustietovarannon ylläpitotehtävästä, vastuuviranomaisena toimimisesta ja siihen liittyvästä rekisterinpitotehtävästä. Kuntalain (410/2015) 120 a §:n 2 momentissa säädetään kunnan velvollisuudesta toimittaa taloustiedot Valtiokonttorille. Hyvinvointialueesta annetun lain 120 §:ssä on vastaava säännös.

Momentin 5 kohdassa säädettäisiin Valtiokonttorin hoitamasta analysointi- ja raportointipalvelutehtävästä ja siihen liittyvästä kehittämistehtävästä, jossa Valtiokonttori tuottaa ja julkaisee analyysejä ja raportteja ohjauksen ja johtamisen tueksi sekä valtion toiminnan ja varojen käytön tehokkuuden ja avoimuuden varmistamiseksi. Tehtävään sisältyy myös kehittämistehtävä; tietojohtamisella voidaan parantaa viranomaisten ja laajemmin

valtionhallinnon toiminnan laatua, tehokkuutta ja vaikuttavuutta. Tämä edellyttää osaamisen vahvistamista, toimintatapojen uudistamista ja tietovarantojen avaamista laajempaan käyttöön hallinnon sisällä. Tietojohtamisen palveluja ovat mm. Tutkihallinto.fi-verkkopalvelu, jonka sisältönä on tiedot valtion toimitiloista, hankinnoista, taloudesta, hankkeista, ICT-palveluista, matkustuksesta, koulutuksesta ja henkilöstömennoista. Valtionhallinnon analysointi- ja raportointipalvelujen kehittämistehtävään katsotaan sisältyvän myös valtionhallinnon tietojohtamisen kehittäminen. Lisäksi Valtiokonttori toteuttaisi erilaisia valtionhallinnon johtamista palvelevia analyyseja valtioneuvostolle valmistelun ja päätöksenteon tueksi.

Momentin *6 kohdassa* ehdotetaan säädettäväksi Valtiokonttorin toimimisesta valtionavustustoiminnan tietovarannon ja siihen sisältyvien palvelujen ylläpidosta vastaavana viranomaisena, valtionavustustietojen julkaisemisen ja käytön palvelun tietoaineiston tuottajana ja julkaisijana sekä Valtiokonttorin toimimisesta valtionavustustoiminnan tietovarantoon tallennettujen tietojen käsittelyyn liittyvistä muistakin tehtävistä. Valtionavustustoiminnan analysointi- ja raportointipalveluissa on kyse myös mm. avustusten saajia, määriä ja käyttötarkoituksia koskevista tiedoista, eikä pelkästään vain valtionapuviranomaisten toimintaa koskevista tiedoista. Valtionavustusten ja valtionavustustoiminnan analysointi- ja raportointipalvelut tuotetaan valtioneuvostolle päätöksenteon tueksi. Tämän momentin mukaisista tehtävistä on tarkemmin säädetty valtionavustuslain (688/2001) 6 a luvussa. Valtionavustuksiin liittyvä tehtävä säilyy ennallaan, kysymys on lakiteknisestä muutoksesta. Voimassa olevassa laissa asiasta on säädetty tehtäväpykälän 1 momentin neljässä eri alakohdassa. Tämän momentin aiempi kohta 6 on tässä yhteydessä siirretty kohdaksi 7, jotta analysointiin- ja raportointiin liittyvät palvelut olisivat laissa johdonmukaisesti esitettynä.

Momentin *7 kohdan* mukaisesti Valtiokonttori edelleen hoitaisi osaltaan Euroopan unionin elpymis- ja palautumistukivälineen hallinnointiin, valvontaan ja tarkastukseen liittyvät tehtävät. Tästä on tarkemmin säädetty Euroopan unionin elpymis- ja palautumistukivälineen hallinnoinnista, valvonnasta ja tarkastuksesta annetussa laissa (537/2022).

Momentin *8 kohdassa* säädettäisiin Valtiokonttorille uusi tehtävä. Valtiokonttori ylläpitäisi Hilmaa, joka sisältää hankintalain ja erityisalojen hankintalain hankintailmoitukset. Ylläpitovastuusta on säädetty hankintalain 60 §:n 5 momentissa ja erityisalojen hankintalain 64 §:n 5 momentissa. Tämä toiminto siirtyy Valtiokonttorin vastattavaksi vuoden 2025 alusta lukien.

Momentin *9 kohdassa* esitetään säädettäväksi Valtiokonttorille työelämän kehittämistehtävä. Valtiokonttorin työelämäpalvelut tukee valtion virastoja ja verkostoja toiminnan kehittämisessä. Lisäksi työelämäpalvelut vastaa Kaiku-kehittämisrahoituksesta ja koordinoi Työ 2.0. -kehittämisverkoston toimintaa. Tehtävä ei ole uusi, myös voimassa olevassa laissa säädetään Valtiokonttorin hoitamista työelämäpalveluista.

Momentin *10 kohdassa* säädettäisiin Valtiokonttorin tehtäväksi kehittää ja valvoa sähköisten liiketoiminta-asiakirjojen välitysverkoston toimintaa. Valtiokonttorin tehtävänä on toimia Suomen kansallisena Peppol-viranomaisena. Tähän niin sanottuun Peppol-tehtävään kuuluu myös välitysverkostossa liikkuvien liiketoiminta-asiakirjojen käytön ja niiden kansainvälisen yhteen toimivuuden edistäminen. Lakiin nyt ehdotettavat tehtävät vastaisivat pääasiassa valtiovarainministeriön Valtiokonttorille määräämiä Peppol-viranomaisen tehtäviä. Tehtävien hoitamiseksi Valtiokonttori osallistuu OpenPeppol-yhdistyksen päätöksentekoon ja kehitystyöhön, edistää Peppol-verkon käyttöä Suomessa sekä huolehtii tarvittavasta tuesta kansallisille toimijoille, vastaa kansallisten palveluntarjoajien OpenPeppol-verkoston sääntöjen noudattamisen valvonnasta Suomessa ja poikkeamien raportoinnista OpenPeppol-yhdistykselle. Valtiokonttori vastaa niiden Peppol-verkoston liittyvien ongelmien ja

virhetilanteiden ratkaisemisen edistämisestä, joita palveluntarjoajat eivät itse kykene ratkaisemaan, ja huolehtii muista vaadittavista toimenpiteistä.

Peppol-viranomaisen tehtäviin kuuluu OpenPeppol-yhdistyksen kansallisille viranomaisille valtuuttamien ja määräämien tehtävien hoitaminen. OpenPeppol-yhdistyksen liittymissopimukseen tai yhdistyksen toimintaan ei katsota sisältyvän mitään sellaista eduskunnan toimivaltaan kuuluvaa, josta pitäisi säätää erillislainsäädännössä.

Momentin *11 kohdan* mukaan Valtiokonttorin tulee huolehtia niistä tehtävistä, jotka laissa tai sen nojalla on erikseen säädetty tai määrätty sen tehtäväksi, tai jotka valtiovarainministeriö sille määrää. Oikeusministeriön, puolustusministeriön, valtiovarainministeriön, maa- ja metsätalousministeriön, liikenne- ja viestintäministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä ympäristöministeriön hallinnonalakohtaisessa erityislainsäädännössä on lukuisia säännöksiä tehtävistä, jotka on säädetty Valtiokonttorin tehtäväksi.

Pykälän *2 momentista* ehdotetaan poistettavaksi säännös Valtiokonttorin muista tehtävistä, jotka säädetään tai määrätään sen hoidettaviksi, sillä tämä on lisätty 1 momentin 11 kohdaksi. Muilta osin momentti säilyy sisällöltään ennallaan.

2 b §. Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan tarpeelliset muutokset niiltä osin kuin siinä viitataan lain 2 §:n 1 momentissa säädettäväksi ehdotettuihin Valtiokonttorin tehtäviin. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi valtioneuvoston kanslialle, maa- ja metsätalousministeriölle, sosiaali- ja terveysministeriölle, työ- ja elinkeinoministeriölle sekä ympäristöministeriölle salassapidon estämättä oikeus tiedon saantiin Valtiokonttorilta näiden hoitamien valtion velanhoito-, sijoitus- ja rahoituspalvelujen sekä valtion lainojen, takausten, takuiden ja korkotukien hallinnointiin ja valvontaan liittyviin tehtäviin sisältyvät tiedot. Valtiokonttori hallinnoi useiden eri hallinnonalojen lainoja, takauksia, takuita ja korkotukisitoumuksia. Kunkin hallinnonalan ministeriöllä voi olla tarpeita saada taustatietoja hallinnoitavista asioista esimerkiksi säädösvalmistelun, talousarviovalmistelun, vastuisiin liittyvän riskienhallinnan, suunnittelun tai muiden erityistarpeiden vuoksi. Kunkin ministeriön oikeus rajoittuisi oman hallinnonalan asioihin. Valtiovarainministeriöllä kuitenkin olisi Valtiokonttorin ohjaavana ministeriönä oikeus saada tietoja edellä mainittuihin tarpeisiin liittyen oman hallinnonalan asioista ja valtion taloudellisen riskienhallinnallisen tilanteen selvittämiseksi ja riskien minimoimiseksi tarvittaessa muidenkin tässä momentissa mainittujen ministeriöiden hallinnonalojen vastuiden osalta.

Säännökseen ehdotetaan myös lisättäväksi työ- ja elinkeinoministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö sekä Suomen Kuntaliitto ry, joilla olisi tiedonsaantioikeus Valtiokonttorilta kuntien ja hyvinvointialueiden taloustietovarannosta näille tältä osin lain 2 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

Valtiokonttorille raportoitava kuntien ja hyvinvointialueiden taloustieto julkaistaan Tutkihallintoa.fi-palvelussa. Taloustieto voi sisältää salassa pidettävää henkilötietoa, silloin kun sen arvioidaan sisältävän enintään viiden henkilön palvelun järjestämistä tai tuottamista koskevaa taloustietoa. Tällainen taloustieto karkeistetaan eli se esitetään koottuna suurempaan palvelukokonaisuuteen. Tieto kootuista palvelukokonaisuuksista löytyy Tutkihallintoa.fi-palvelussa kunkin raportointikokonaisuuden yhteydestä.

Työ- ja elinkeinoministeriön tiedoksisaantioikeus liittyy kuntien muuttuvaan tehtäväkenttään vuoden 2025 alusta alkaen, jolloin julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu työ- ja elinkeinotoimistoilta siirtyy kunnille. Vuoden 2025 alusta alkaen tulee voimaan laki kotoutumisen edistämisestä (681/2023), joka laajentaa kuntien tehtäväkenttää. Nämä tehtävät

edellyttävät kuntien talousraportoinnin palvelukohtaisten raportoitavien tietosisältöjen uudistamista. Näiden muutosten myötä työ- ja elinkeinoministeriölle muodostuu uusia ohjaustehtäviä, jotka edellyttävät kuntien tarkan tason taloustiedon saavutettavuutta.

Sosiaali- ja terveysministeriön ohjauksen ja arvioinnin tehtävät sekä kuntien että hyvinvointialueiden tehtäviin liittyen edellyttävät myös taloustiedon käsittelyä tasolla, joka saattaa sisältää henkilötietoja. Tämän vuoksi esitetään sosiaali- ja terveysministeriön lisäämistä tiedonsaajaksi, jolloin vältetään erillisen hakemusmenettelyn käyttö.

Suomen Kuntaliitto ry:n tehtävästä valtion ja kuntien neuvottelumenettelyssä säädetään kuntalain 11 §:ssä. Kuntaliitto edustaa kuntia kuntatalousohjelman valmistelussa. Kuntatalousohjelma sisältää julkisen talouden suunnitelman kuntataloutta koskevan osan. Kuntaliiton tiedoksisaantioikeus salassa pidettäviin tietoihin perustuu kuntalain 12 ja 13 §:n mukaiseen Kuntaliiton tehtävään kuntien edustajana (kuntatalouden arviointi-, seuranta-, tutkimus-, tilastointi ja neuvontehtävät). Tästä on tarkemmin säädetty valtioneuvoston asetuksella kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunnasta (596/2015).

Valtiokonttori on tällä hetkellä mahdollistanut Kuntaliitolle pääsyn salassa pidettäviin taloustietoihin erillisellä hakemuksella julkisuuslain 28 §:n tarkoittamalla tavalla (viranomaisen lupa salassa pidettävän asiakirjan saamiseen). Valtiokonttori tarkistaa vuosittain luvan perusteet käsitellä salassa pidettäviä tietoja luvan saajan kanssa. Hakemus tulee kuitenkin uusia aina kun tietosisällöt muuttuvat. Koska kuntien muuttuva tehtäväkenttä sekä raportoitaviin tietosisältöihin vuosittain tehtävät muutokset aiheuttavat ylimääräistä hallinnollista työtä hakemusten käsittelyssä, Kuntaliitolle ehdotetaan säädettäväksi tiedoksisaantioikeus salassa pidettävään kuntien taloustietoon. Kuntalain 120 a §:n 2 momentissa säädetään kunnan velvollisuudesta toimittaa taloustiedot Valtiokonttorille. Vastaava säännös on hyvinvointialueesta annetun lain 120 §:ssä.

2 c §. Pykälän *1 momentin* kirjoitusasua on tarkennettu Valtiokonttorille säädetyn analysointi- ja raportointitehtävän toteuttamisen ja tietojen paremman hyödyntämisen mahdollistamiseksi. Pykälässä on selkeytetty tietosisältöjen ja tiedot tietojärjestelmistään luovuttavien tahojen kuvausta. Tietokategorioiden ja niiden tietosisältöjen tarkempi kuvaus on tuotu säännöskohtaisiin perusteluihin. Tämä on yksi keskeisimpiä muutoksia edelliseen hallituksen esitykseen nähden ja muutos on tarpeen, sillä käytännössä valtiotasoinen analysointi- ja raportointipalvelutoiminta ei ole saavuttanut sille asetettuja tavoitteita. Muutoksella pyritään selkeyttämään analysointi- ja raportointipalvelun käytännön toteutusta ja vähentämään tietoja luovuttavien viranomaisten esteitä Valtiokonttorille laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi tarvittavien välttämättömien tietojen luovuttamisessa.

Tiedon luovutusvelvollisuuden tulisi kohdistua ensisijaisesti julkisuuslain mukaan toimivaltaisiin viranomaisiin. Voimassa olevassa laissa tiedonsaantioikeus on kohdistunut sekä toimivaltaisiin viranomaisiin että valtion yhteisten palveluiden tuottajiin. Tätä esitetään selkeytettäväksi siten, että luovutusvelvollisuus kohdistuisi nimenomaisesti julkisuuslain mukaan toimivaltaisiin viranomaisiin. Valtion yhteisten palveluiden tuottajilla ei ole kaikkia tarvittavia tietoja, vaan ne käsittelevät niitä toimivaltaisten viranomaisten lukuun. Tämän lisäksi joitakin analysointi- ja raportointipalvelun tekemiseksi välttämättömiä tietoja on saatava suoraan asianomaiselta virastolta.

Analysointi ja raportointipalvelutehtävää on kuvattu asiasta aiemmin säädettäessä hallituksen esityksessä eduskunnalle laeiksi valtiokonttorista annetun lain ja Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta annetun lain muuttamisesta (HE 20/2020 vp). Mainitun hallituksen esityksen kohdassa 2.2.2. on kuvattu muun muassa tehtävän oikeasuhteisuus

tavoitteisiin nähden, riittävät tekniset ja organisatoriset suojaustoimet sekä ulkopuolisen asiantuntijaorganisaation laatima tietosuojan vaikutustenarviointi, jonka avulla varmennetaan ja parannetaan henkilötietojen käsittelyyn liittyvää toimintaa.

Valtiokonttorin analysointi- ja raportointipalvelutehtävää koskeva tiedonsaantioikeus esitetään tarkennettavaksi. Siinä on kysymys viranomaisten välisestä tiedonvaihdosta. Luovutettavat tiedot on kuvattu mahdollisimman tarkasti tietokategorioittain. Tietokategoria on joukko samankaltaisia tai yhteenkuuluvia tietokenttiä, jotka kuvaavat jotakin asiaa tai ilmiötä. Esimerkiksi henkilötiedot, tilaustiedot ja laskutustiedot ovat erilaisia tietokategorioita, joita käytetään Valtiokonttorin hoitamassa analysointi- ja raportointipalveluissa. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 71/2014) todennut, että kun luovutettavat tietosisällöt on lueteltu säännöksessä tyhjentävästi ja luovuttaminen on sidottu tarpeellisuusvaatimukseen, ei sääntely tällöin ole valtiosääntöoikeudellisesti ongelmallista.

Valtiokonttorille luovutettavat tiedot on edelleen tarkoin rajattu siten, että ne eivät sisällä analysointi- ja raportointipalveluissa julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 2, 5 ja 7 - 11 kohdan mukaisia kansainvälisiä suhteita, rikosten torjuntaa, yleistä turvallisuutta, poikkeusoloihin varautumista, Suomen turvallisuutta, maanpuolustusta tai valtion- ja kansantalouden toimivuutta koskevia tietoja. Edellä mainitut tiedot ovat korkeamman kuin aiemmin käytössä olleen suojaustason IV mukaisia tietoja ja siksi mainittuja tietoja ei ole lähteenä käytettävissä järjestelmissä. Analysointi- ja raportointipalveluissa käsiteltävät tiedot ovat korkeintaan aiemman suojaustason IV mukaisia tietoja. Tietojen poiminnan ja käsittelyn toimintamalleissa noudatetaan nykyisin käytössä olevan turvaluokituksen kyseisen tason edellyttämiä menettelyjä riskien minimoimiseksi, riittävien suojaustoimien varmistamiseksi käsittelyprosesseissa ja -periaatteissa sekä niiden noudattamiseksi toteutetuissa tarkastuksissa. Myöskään EU:n yleisen tietosuojasetuksen 9 artiklan nojalla salassa pidettäviä tietoja ei tarvitse antaa. Hallintovaliokunta on lain aiemman muutoksen yhteydessä lausunut (HavM 12/2020), että tieto sairauspoissaolosta, sen kestosta tai sairauslomalla olemisesta ei sellaisenaan ole terveydentilaa koskeva tieto eikä näin ollen kuulu erityisiin henkilötietoryhmiin. Jos tällainen tieto voidaan yhdistää henkilöön, tiedon luonne muuttuu. Tämän vuoksi valiokunta tuolloin ehdotti säännöksen sanamuotoa muutettavaksi niin, että siinä todetaan, ettei erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja luovuteta. Tieto sairaudesta, ammattitaudista tai työtapaturmasta aiheutuneen poissaolon kestosta voidaan kuitenkin luovuttaa.

Pykälän 1 momentti on pääpiirteissään voimassa olevaa lakia vastaavan sisältöinen. Pykälän 1 momentin kohdissa 1 - 6 on listattu analysointi- ja raportointipalvelutoiminnassa tarvittavat välttämättömät tiedot. Kyseisissä kohdissa mainitaan ensin tiedot tietojärjestelmästään luovuttava yhteinen palveluntuottaja ja sen jälkeen luovutettavat tietokategoriat, joiden tietosisällöt kuvataan tarkemmin jäljempänä. Valtionavustuksia koskevista tiedoista ehdotetaan säädettäväksi pykälän 2 momentissa.

Analysointi- ja raportointipalvelutoiminnassa käsiteltäviä tietoja ovat mm. tiedot talous- ja henkilöstöhallinnosta (ml. tiedot matkahallinnosta), tiedot toiminnan suunnittelusta ja seurannasta sekä organisaatorakenteesta. Nämä tiedot luovuttaa Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus Palkeet. Käsiteltäviä tietoja yhteisestä perustietotekniikasta luovuttaa Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori, käsiteltäviä tietoja hanke- ja projektihallinnasta (hankesalkku) luovuttaa Digi- ja väestötietovirasto, käsiteltäviä tietoja toimitilahallinnasta luovuttaa Senaatti-kiinteistöt, käsiteltäviä tietoja hankintojen hallinnasta luovuttaa Hansel Oy, käsiteltäviä tietoja keskitetyistä koulutuspalveluista luovuttaa HAUS kehittämiskeskus Oy ja käsiteltäviä tietoja valtionaputoiminnasta luovuttavat valtionapuviranomaiset tai muut lain nojalla valtionavustuksia myöntävät viranomaiset.

Käsiteltävät tiedot eivät ole sellaisia yhteisten palveluntuottajien hallinnoimia rekisteritietoja, jotka liittyvät ensisijaisesti kansalaisiin, yrityksiin tai organisaatioiden asiakkaisiin. Käsiteltävät tiedot liittyvät valtion virastojen ja laitosten toimintaan sekä henkilöstötietoihin jäljempänä tarkemmin kuvatuin rajoituksin. Toiminnassa voidaan käyttää myös muuta analysointi- ja raportointipalvelujen toteuttamisen kannalta tarpeellista tietoa sekä julkista tietoa.

Pykälän 1 momentin *1 kohta* tarkoittaa käytännössä taloushallinnon tietoja, joita ovat valtion keskuskirjanpidon tiedot sekä valtion organisaatioiden taloudenpidossa syntyneet tiedot, kuten ulkoisen laskennan tiedot, sisäisen laskennan tiedot sekä maksuliikkeen ja kassan hallinnan tiedot. Ulkoisen laskennan tietoja ovat talousarviotiedot sekä liikekirjanpidon ja valtuusseurannan tiedot. Sisäisen laskennan tietoja ovat sisäisen budjetoinnin, kustannuslaskennan ja muiden seurantakohteiden tiedot, kuten esimerkiksi tiedot toiminnoista, suoritteista ja projekteista. Maksuliikkeen tietoja ovat kassaennusteet, laskujen kierrätyksen tiedot ja reskontrien tiedot. Taloushallinnon tiedot sisältävät asiakas- ja toimittajarekisterissä olevia henkilötietoja, kuten asiakas- tai toimittajanumero tai sanallinen kuvaus. Sähköisen tilaamisen, dokumenttien käsittelyn ja arkistojärjestelmän sekä maksuliikejärjestelmän tiedot sisältävät käyttövaltuuksiin liittyviä henkilötietoja.

Kyseinen 1 kohta tarkoittaa myös henkilöstöhallinnon tietoja, jotka kuvaavat valtionhallinnon henkilöstön palvelussuhteita. Henkilöstöhallinnon tietoja ovat johtamisen ja työtyytyväisyyden arviointitiedot, tiedot henkilöstöstä, kuten tutkinto- ja koulutustiedot, palkkaukseen liittyvät tiedot, tieto pätevydestä, työaikakirjaustiedot ja poissaolotiedot sekä rekrytointiin, työterveyshuollon kustannuksiin, tapaturmiin ja vahingonkorvauksiin liittyvät tiedot. Tiedot eivät sisällä terveydentilaan liittyviä diagnoositietoja. Valtionhallinnon Työnantajan henkilöstötiedon eli Tahti-tilastojärjestelmän tiedot sisältävät myös Tilastokeskuksen luovuttamat tutkinto- ja nimikeluokitustiedot sekä Kevan luovuttamat eläköitymistiedot. Virkamiesten ja työsopimussuhteisen henkilöstön henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan myös yksityisyyden suojasta työelämässä annettua lakia (759/2004).

Momentin 1 kohta tarkoittaa myös matkahallinnon tietoja, jotka kuuluvat talous- ja henkilöstöhallinnon tietoihin, ja niitä ovat toteutuneet tapahtumatiedot ja ohjaustiedot. Tapahtumatietoja ovat matkasuunnitelmat, matkaennakot, ostotapahtumat, laskut (sisältäen päivärahat ja kilometrikorvaukset) sekä verolliset korvaukset. Ohjaustietoja ovat matka- ja kulukorvausten ylläpidon tiedot, henkilötiedot, organisaatitiedot, seurantakohtetiedot, tiliointitiedot sekä tiedot valuuttakursseista. Matkahallinnon tiedot ovat palvelukeskuksen matka- ja kuluhallintajärjestelmän käyttäjä- ja matkustajarekisterissä. Matkahallinnon järjestelmän tiedot sisältävät henkilötietoja.

Momentin 1 kohta tarkoittaa lisäksi organisaatorakenteen tietoja, jotka koostuvat valtion budjetti- ja rahastotalouden organisaatorakenteen kokonaisuuden tiedoista sekä organisaatiokohtaisista tiedoista. Valtion budjetti- ja rahastotalous koostuu kirjanpitoyksiköistä sekä talousarvion ulkopuolella olevista valtion rahastoista. Organisaatiokohtaisia tietoja ovat esimerkiksi organisaation toiminimi, yksikkörakenne, sisäinen toimintayksikkörakenne ja toimipaikka. Organisaatitiedot sisältävät henkilötietoina tiedot henkilöistä organisaatorakenteessa.

Momentin 2 kohdan yhteisen perustietotekniikan (tietohallinnon) tietoja ovat virastojen päätelaitetiedot ja käyttäjätukipalvelujen tiedot, viestintätekniisten palvelujen tiedot, tietoliikennepalvelujen tiedot, tiedot käyttöpalveluista, tiedot toimistosovelluksista sekä tiedot kyseisten palvelujen käytöstä. Yhteisen perustietotekniikan rekisterien tiedot sisältävät henkilötietoina käyttäjien nimi-, yhteys-, käyttäjäidentiteetti- ja käyttövaltuustietoja.

Momentin 3 kohdan hanke- ja projektihallinnan tietoja ovat tiedot valtionhallinnon hankkeista ja projekteja koskevista päätöksistä, sisällöistä ja tavoitteista sekä niiden kustannuksista ja rahoituksesta. Hankkeet ja projektit liittyvät pääosin toiminnan kehittämiseen tai säädösvalmisteluun.

Hanke- ja projektihallintaan liittyviä tietoja on myös Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen taloushallinnon tietojärjestelmissä ja tiedot sisältävät henkilötietoja valtion toimittajista ja asiakkaista. Palvelukeskuksen henkilöstöhallinnon tietojärjestelmien rekistereissä on tietoja hankkeille ja projekteille kohdennetuista työajoista ja työaikaa kohdentaneista henkilöistä.

Momentin 4 kohdan toimitilahallinnan tietoja ovat tiedot valtion käytössä olevista rakennuksista, toimitiloista, rakennelmista ja kiinteistöomaisuudesta. Mainitut tiedot käsittävät perustietoja, kuten rakennuksen tai kiinteistön julkisen sijaintitiedon, omaisuuslajin, pinta-alatiedot ja pääasiallisen käyttötarkoituksen. Toimitilahallinnan tietoja ovat myös toimitilojen käyttöön liittyvät tiedot, joita ovat esimerkiksi vuokrasopimusten perustiedot, tieto tiloja käyttävästä organisaatiosta, henkilölukumäärät toimipaikoittain, yleispiirteiset käyttötarkoitustiedot, tilakustannustiedot (vuokrat ja muut toimitilakustannukset), tilankäytön tehokkuus sekä muut vastaavat toimitilahallintaan liittyvät julkiset tiedot. Toimitilahallinnan tietoihin lukeutuvat myös ympäristövastuuseen liittyvät tiedot kuten toimitilojen energiankulutus ja siitä aiheutuvat hiilidioksidipäästöt. Toimitilahallinnan tiedot voivat sisältää henkilötietona tietoja henkilöiden sijoittumisesta kiinteistöihin, mitä tietoa voidaan käyttää analysointi- ja raportointipalvelutoiminnassa tietosuojaja- ja tietoturva vaatimukset huomioon ottaen. HTH-tietopalvelussa on sekä julkisia että salassa pidettäviä (turvallisuusluokka IV) tietoja. Hallinnon tilahallinta, HTH, on Senaatin valtionhallinnon asiakkailleen tarjoama toimitilajohtamisen palvelu. HTH-tietopalvelu auttaa organisaatioita tilojen käytön sekä tilakustannusten hallinnassa ja optimoinnissa. Toimitilahallinnan järjestelmien rekistereissä on henkilötietoina asiakkaiden ja yhteyshenkilöiden tietoja vuokrasuhteiden hoitamiseen liittyen.

Momentin 5 kohdan hankintojen hallinnan tietoja ovat tiedot valtionhallinnon hankinnoista, yhteishankinnoista, puitejärjestelyistä, kilpailutuksista, tilauksista ja sopimuksista. Hankintatiedot sisältävät henkilötietoja hankintojen yhteys- ja vastuuhenkilöistä. Tietoja yhteys- ja vastuuhenkilöistä ei käytetä analysointi- ja raportointipalvelutoiminnassa.

Hankintoihin liittyviä tietoja on myös palvelukeskuksen taloushallinnon tietojärjestelmissä (rekistereissä) ja tiedot voivat sisältää tietoja valtion toimittajista ja asiakkaista.

Momentin 6 kohdan keskitettyjen koulutuspalvelujen tietoja ovat tiedot koulutusmuodoista, koulutuksiin osallistumisista sekä koulutusten järjestämisen kustannuksista. Tiedot henkilöiden osaamisesta ja koulutuksista ovat osa henkilöstöhallinnon tietoja. Tiedot sisältävät henkilötietoja koulutuksiin osallistuneista henkilöistä. Tietoja henkilöiden osaamisesta ja koulutuksista on myös Palkeiden henkilöstöhallinnon tietojärjestelmissä (rekistereissä).

Muutamit lausunnonantajat ovat ilmaisseet huolensa kerättävien tietojen suuresta määrästä ja siitä seuraavasta oletetusta kasaumavaikutuksesta. Tietojen käsittelyssä arvioidaan tietoturvan kannalta tietojen kasautumisvaikutus, jotta yhdistettävistä tiedoista ei paljastu liian korkean aiemmin käytössä olleen suojaustason tai nykyisen turvallisuusluokittelun mukaisia tietoja. Tietojenkäsittelyn minimoinnilla pyritään tämän estämiseen. Valtiokonttori soveltaa seuraavia tietojen keräämisen, käsittelyn ja säilyttämisen minimointiperiaatteita: kerättävien tietojen minimointi eli vain ne henkilötiedot, jotka ovat välttämättömiä tiettyä tarkoitusta varten, kerätään. Tietojen säilyttämisen minimointi: henkilötietoja säilytetään vain niin kauan kuin on tarpeen niiden käsittelytarkoituksen kannalta. Kun tiedot eivät enää ole tarpeellisia, ne

poistetaan. Tietojen käytön minimointi: Valtiokonttori käyttää henkilötietoja vain niihin tarkoituksiin, joihin ne on alun perin kerätty, ja vain siinä laajuudessa kuin on tarpeen. Tarkkuuden ja ajan tasalla pitämisen minimointi: henkilötietojen tulee olla tarkkoja ja ajan tasalla, mutta tarpeetonta tietojen päivittämistä vältetään. Tietoja ei kerätä ”varmuuden vuoksi”, vaan ainoastaan tarpeelliset tiedot kerätään ja niitä ylläpidetään.

Analysointi- ja raportointipalvelun tietoja hyödynnetään valtioneuvostotasolla valtionhallinnon toiminnan kehittämisessä, ohjauksessa ja johtamisessa. Niitä käytetään koko valtiokonsernia poikkileikkaavien, eri hallinnonalojen laajuisten tai tiettyjen virastojen tarkasteluun.

Analysointi- ja raportointipalvelutoiminnassa tarkasteltavat tiedot koskevat valtion virastoja ja laitoksia, joiden tietoja on yhteisten palveluntuottajien rekistereissä ja jotka on velvoitettu käyttämään yhteisiä palveluja. Tietovarantoon tallennetaan tiedot, jotka ovat tarpeellisia tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi. Kukin valtion virasto tai laitos omistaa rekistereissä olevat itseään koskevat tiedot. Mainittuja virastoja ja laitoksia ovat myös sellaiset valtion virastot ja laitokset, joille Valtiokonttori on myöntänyt määräajaksi talousarviolakiin perustuvan poikkeusluvan, jolla voi poiketa taloushallinnon ja palkanlaskennan vastuunjakoa koskevista määräyksistä. Toiminnan kohteena eivät ole eduskunta, eivätkä sen yhteydessä tai valvonnassa toimivat eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia, Valtiontalouden tarkastusvirasto, Ihmisoikeuskeskus, Ulkopoliittinen instituutti tai Suomen itsenäisyyden juhlarahasto. Yhteisten palveluntuottajien rekistereissä mahdollisesti olevat muut valtion tai valtion ulkopuolisten organisaatioiden tiedot jäävät niin ikään tarkastelun ulkopuolelle. Näitä ovat muun muassa Suomen Pankki ja Huoltovarmuuskeskus.

Analysointi- ja raportointitoiminnassa luovutettavien tietojen osalta on syytä korostaa analysoinnin ja raportoinnin olevan toimeksiantoperusteista toimintaa. Valtiokonttorilla ei ole itsenäistä käyttötarvetta kyseisille tiedoille, vaan analysointia ja raportointia pyytävä viranomaislainen tarvitsee analysointi- ja raportointitiedot, jotta se voisi täyttää sille laissa säädetty tehtävät. Näitä ovat esimerkiksi talousarvion toteutumisen, resurssien käytön, tulosoituksen, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan seuraaminen.

Pykälän 2 momentin mukaan Valtiokonttori, yhteinen palveluntuottaja ja tiedot luovuttava viranomaislainen määrittävät yhteistyössä luovutettavat tiedot. Palvelukeskukset ja muut palvelujen tuottajat toimivat asiakkaidensa lukuun, joten ne eivät ole lähtökohtaisesti toimivaltaisia päättämään tietojärjestelmissä olevien tallenteiden antamisesta, koska ne ovat asiakasvirastojen ja -laitosten asiakirjoja. Vain se viranomaislainen, jolla on julkisuuslain mukaan oikeus tietojen luovuttamiseen, voi tehdä arvion, mitä välttämättömiä tietoja voidaan toiselle viranomaiselle antaa. Tästäkin syystä on tärkeää, että mainitut tahot määrittävät yhdessä ne tiedot, jotka palveluun luovutetaan.

Pykälän 3 momentin mukaan Valtiokonttorilla on oikeus saada valtionapuviranomaisilta ja lain nojalla muita valtionavustuksia myöntäviltä maksutta Valtiokonttorille valtionavustustoiminnan analysointi- ja raportointipalvelujen käyttöön salassapitovelvoitteiden ja muiden tietojen käyttöä koskevien rajoitusten estämättä tehtävän hoitamiseksi välttämättömät tiedot valtionavustuksen hakemisesta, myöntämisestä, maksamisesta, käytöstä ja valvonnasta sekä palauttamisesta ja takaisinperinnästä. Nämä tiedot ovat viranomaisen tai lain nojalla avustuksia myöntävän sekä haettuja että myönnettyjä valtionavustuksia ja niiden käytön seuranta, valvontaa, takaisinperintää ja käsittelyaikoja koskevia tietoja. Näistä tiedoista säädetään tarkemmin valtionavustuslain (688/2001) 32 a §:ssä. Valtiokonttorin tehtäviä valtionavustustoiminnassa on tarkemmin kuvattu hallituksen esityksessä eduskunnalle laeiksi valtionavustuslain ja valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta (HE 88/2022 vp).

Pykälän 4 momentin säännös vastaa pääosin voimassa olevaa lakia. Pseudonymisointi, anonymisointi ja aggregointi ovat tietosuojan ja tietoturvan menetelmiä, joita käytetään henkilötietojen suojaamiseksi. Pseudonymisointi tarkoittaa henkilötietojen käsittelyä siten, että tietoja ei voida enää yhdistää tiettyyn henkilöön ilman lisätietoja, jotka on säilytettävä erillään ja suojattuina. Anonymisointi tarkoittaa henkilötietojen käsittelyä siten, että niitä ei voida enää yhdistää tiettyyn henkilöön millään kohtuullisella toimenpiteellä. Anonymisoituja tietoja ei pidetä enää henkilötietoina. Aggregointi tarkoittaa yksittäisten tietojen yhdistämistä suuremmiksi tietoryhmiksi siten, että yksittäisiä tietoja ei voida tunnistaa. Tämä menetelmä auttaa suojaamaan yksilön yksityisyyttä yhdistämällä tiedot ryhmätasolle. Aggregoidut tiedot eivät ole henkilötietoja, ellei henkilötietoja käsitellä aggregointiprosessissa. Näitä menetelmiä käytetään erityisesti tietosuojan parantamiseksi ja riskien pienentämiseksi henkilötietojen käsittelyssä, tutkimuksessa ja tilastollisessa analyysissä.

Pseudonymisointi on tietosuoja-asetuksen 25 artiklan mukaisesti osa sisäänrakennettua ja oletusarvoista tietosuojaa. Pseudonymisointi mainitaan yhtenä esimerkkinä teknisistä ja organisatorisista toimenpiteistä, joita rekisterinpitäjän tulee toteuttaa tietosuojan varmistamiseksi. Nyt esitetään sen käyttämistä ennen analysoinnin aloittamista. Ei ole tarkoituksenmukaista säätää sen käytöstä esitettyä tarkemmin, sillä erillisen pseudonymisointialustan käyttö hidastaisi ja lisäisi analysointikustannuksia.

Julkaistavat tulokset on anonymisoitava tai aggregoitava siten, että yksittäistä henkilöä ei tiedoista voi tunnistaa. Voimassa olevassa laissa on tätä vastaava säännös.

Pykälän 5 momentin säännös vastaa voimassa olevaa lakia, erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja ei luovuteta. Säännöksessä on voimassa olevan lain tavoin mainittu erikseen välttämätön tieto sairaudesta, ammattitaidista tai työtapaturmasta aiheutuneen poissaolon kestosta, joka voidaan luovuttaa, vaikka se ei yksinään olekaan erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluva tieto.

Pykälän 6 momentin mukaan Valtiokonttori on rekisterinpitäjä niiden tietojen osalta, jotka se on saanut tämän pykälän 1 ja 3 momentin nojalla. Voimassa olevan lain säännös yhteisrekisterinpitäjyydestä valtionavustustietojen osalta on poistettu. Valtionavustuksia koskevat tiedot luovutetaan valtionavustustoiminnan analysointi- ja raportointipalveluja varten ja tällöin rekisterinpitäjä on käytännössä tiedot vastaanottava Valtiokonttori.

2 d §. Lakiin esitetään lisättäväksi uusi 2 d § Valtiokonttorin tiedonsaantioikeudesta ja Valtiokonttorin velvollisuudesta ilmoittaa huomattavan suuruisesta alaikäiselle maksettavaksi tulossa olevasta korvauksesta holhousviranomaiselle. Pykälässä säädettäisiin Valtiokonttorin oikeudesta saada salassapitosäännösten ja -määräysten estämättä pyynnöstä maksutta asian ratkaisemiseksi välttämättömiä asiakirjoja ja tietoja 2 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdissa mainittuja tehtäviä hoitaessaan.

Pykälän 1 momentin 1 - 5 kohdat koskisivat valtion lainojen, takausten, takuiden ja korkotukien hallinnointiin ja valvontaan liittyviä tehtäviä ja kohdat 6 - 15 valtionvahingonkorvaus-, etuusmaksuvapautus- ja jäämistöoikeudellisten asioiden hoitamiseen liittyviä tehtäviä. Siltä osin kuin tiedonsaantioikeus koskisi Valtiokonttorin oikeutta saada tulotietojärjestelmään ilmoitettavia tietoja, ehdotetaan jäljempänä tätä vastaavien muutosten tekemistä tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n 1 momentin 16 kohtaan.

Tässä pykälässä mainitut tiedot (ja asiakirjat) ovat välttämättömiä, jotta Valtiokonttori voisi tutkia, selvittää, ratkaista, päättää ja muutoinkin hoitaa tarkoituksenmukaisella tavalla sille tämän lain 2 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdassa säädettyjen tehtävien (1) järjestää valtion

velanhoito-, sijoitus- ja rahoituspalveluja sekä hoitaa valtion lainojen, takausten, takuiden ja korkotukien hallinnointiin ja valvontaan liittyviä tehtäviä; sekä 3) huolehtia osaltaan valtion vahingonkorvaus- ja etuusasioista, jäämistöoikeudellisista asioista, maksuvapautusasioista sekä eräiden vakuutusten laiminlyöntimaksujen ja vakuutusmaksua vastaavien maksujen määräämisestä) mukaiset asiat.

Ehdotettavassa pykälässä on tiedonsaantioikeus Valtiokonttorille säädetty muun ohella esitutkintaviranomaisilta. Esitutkintaviranomaisia ovat esitutkintalain (801/2015) 2 luvun 1 §:n mukaan muu poliisi kuin suojelupoliisi. Esitutkintaviranomaisia ovat myös rajavartio-, tulli- ja sotilasviranomaiset. Niiden esitutkintatoimivallasta säädetään rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetussa laissa (108/2018), rikostorjunnasta Tullissa annetussa laissa (623/2015) sekä sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetussa laissa (255/2014). Esitutkintaan voi osallistua myös syyttäjä.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa Valtiokonttorille esitetään tiedonsaantioikeutta Digi- ja väestötietovirastolta, Maanmittauslaitokselta, Suomen Ympäristökeskukselta (SYKE) ja Verohallinnolta oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetun lain mukaisen päätöksen tekemiseksi. Korkotukilainaksi voidaan hyväksyä asuntosäästöpalkkiolain (1634/1992) mukaisessa asuntosäästösopimuksessa tarkoitettu laina tai sen osa. Oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetun lain 11 §:ssä säädetään valtion maksaman korkotuen lakkauttamisesta tai takaisinperinnästä väärinkäytötapauksissa. Valtiokonttori tekee tätä koskevan päätöksen. Päätöksen tekemiseksi Valtiokonttori tarvitsee Digi- ja väestötietovirastolta, Maanmittauslaitokselta ja Suomen Ympäristökeskukselta lainansaajaa koskevine tunnistetietoineen henkilöiden osoitetietoja, rakennusten tunnistetietoja sekä tiedot kiinteistön, rakennuksen ja huoneiston asukkaista. Rakennustietojen osalta Rakennetun ympäristön tietojärjestelmää säätelee laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä (431/2023) ja rakentamislaki (751/2023). Rakentamislaisissa on kunnille annettu näillä näkymin ainakin 1.1.2028 saakka jatkuva siirtymäaika, jolloin kunnat voivat toimittaa tiedot vielä väestötietojärjestelmään. Siirtymäaikana samat tiedot löytyvät sekä Digi- ja väestötietoviraston että Suomen Ympäristökeskuksen järjestelmästä.

Lisäksi Valtiokonttori tarvitsee Verohallinnolta lainansaajan verotusta ja varallisuutta koskevat tiedot sekä lainansaajaa koskevine tunnistetietoineen rakennuksen tunnistetietoja ja tietoja siitä, kuka omistaa kiinteistön, rakennuksen tai huoneiston. Vastaavan tyyppinen säännös tiedonsaantioikeudesta Verohallinnolta Digi- ja väestötietovirastolle väestötietojärjestelmän tietojen tarkistamista varten on säädetty verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (1346/1999) 20 §:n 3 kohdassa.

Momentin 2 kohdan mukaan Valtiokonttorilla olisi oikeus saada Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskukselta ja omistusrava- tai vuokra-aravalainoitettun asunnon sijaintikunnalta aravalain (1189/1993) 36 §:n mukaisen valvontatehtävän täyttämiseksi tarvittavat välttämättömät tiedot. Aravalain 36 §:n mukaan Valtiokonttorilla on eräiden muiden viranomaisten ohella oikeus ohjata ja valvoa aravalain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista. Saman säännöksen mukaan viranomaisilla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada nähtäväkseen valvonnan toteuttamiseksi tarvittavat asiakirjat. Lainansaaja on velvollinen vaadittaessa toimittamaan asiakirjat tarkastajan luona tarkastettaviksi. Ehdotetulla muutoksella täsmennetään Valtiokonttorin tiedonsaantioikeus tältä osin koskemaan myös Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen ja lainoitettun asunnon sijaintikunnan hallussa olevia tietoja. Täsmennys on tarpeen sen vuoksi, että Valtiokonttorilla on ollut vaikeuksia saada tehtävänsä täyttämiseksi vaadittavia välttämättömiä tietoja.

Momentin 3 kohdassa ehdotetaan Valtiokonttorille tiedonsaantioikeutta maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainojen ja saamisten siirtämisestä Valtiokonttorin hoidettavaksi annetun lain (78/2007) mukaisten tehtävien edellyttämiin tietoihin. Tehtävien hoitamiseksi Valtiokonttori tarvitsee Verohallinnolta lainansaajan tulo- ja varallisuustietoja.

Momentin 4 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi tiedonsaantioikeus Verohallinnolta Valtiokonttorin hoitaessa sille uusjakojen tukemisesta annetun lain (1423/2014) 13 §:n mukaista tuensaajan osuuteen ja koron perimiseen liittyvää tehtävää. Tiedonsaantioikeuden kohteena olisivat tehtävän hoitamiseksi tarvittavat lainansaajan tulo- ja varallisuustiedot.

Momentin 5 kohdassa ehdotetaan Valtiokonttorille tiedonsaantioikeutta ulkoministeriöltä ja Finnvera Oyj:ltä. Kehitysmaihin myönnettävistä korkotukiluotoista annetun lain (1114/2000) 8 §:n mukaan ulkoministeriö päättää maksettavan korkotuen määrästä, johon sisältyy hallinnointipalkkio. Pykälän 2 momentin mukaan luoton hyväksyminen korkotukiluotoksi edellyttää vientitakuun saamista Finnvera Oyj:ltä. Lain 9 §:n mukaan Valtiokonttori maksaa korkotuen luoton myöntäneelle luottolaitokselle. Tämän tehtävän mahdollistamiseksi Valtiokonttorille olisi välttämätöntä säätää tiedonsaantioikeus korkotukiluoton asiakirjoihin ulkoministeriöltä ja Finnvera Oyj:ltä.

Momentin 6 kohdassa säädettäisiin Valtiokonttorin oikeudesta saada sotilasvammalain nojalla käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi tarvittavat asiakirjat ja tiedot. Nykyisestä sotilasvammalakiä koskevasta tiedonsaantioikeudesta poiketen kohdassa lueteltaisiin nimenomaisesti ne viranomaiset, joita tiedonsaantioikeus koskee. 6 kohdan a alakohdan mukaan Valtiokonttori olisi oikeutettu saamaan Digi- ja väestötietovirastolta ja Ahvenanmaan valtionvirastolta esimerkiksi korvauksen- ja etuudensaajan perhesuhteisiin liittyviä tietoja sekä tiedot edunvalvonnasta ja kuolemasta. Verohallinnolta saatavat tiedot ovat tarpeellisia hakijan tulo- ja omaisuustietojen selvittämiseksi harkittaessa sotainvalidin oikeutta täydennyskorkoon ja sairasapulisään sekä sotainvalidin lesken oikeutta lisähuoltoeläkkeeseen ja kertakaikkiseen korvaukseen. Alakohdan perusteella Valtiokonttorilla olisi oikeus saada myös muun muassa palvelusaikaa koskevat välttämättömät asiakirjat ja tiedot Sotilaslääketieteen keskukselta ja Kansallisarkistolta. Sosiaalihuollon viranomaisilta ja laitoksilta saamiensa tietojen perusteella Valtiokonttori muun muassa maksaa korvaukset laitoshuollosta.

Pykälän 1 momentin 6 kohdan b alakohdassa Valtiokonttorille säädettäisiin oikeus saada sotilasvammalain nojalla käsiteltävän korvausasian ratkaisemisen edellyttämät tiedot korvaukseen tai etuuden hakijan palvelussuhteista ja ansioista sekä hänelle maksetuista etuuksista. Kohdan c alakohdassa lueteltaisiin ne terveyden- ja sairaanhoitotoimintaa harjoittavat tahot, joilta Valtiokonttorilla olisi oikeus saada asianosaisen terveydentilaan, työkykyyn, hoitoon ja kuntoutukseen liittyviä asiakirjoja ja tietoja sotilasvammalaissa tarkoitettun asian ratkaisemiseksi. Terveydentilaan liittyvät tiedot ovat korvausasioiden käsittelyssä välttämättömiä arvioitaessa korvausperustetta, aiheutuneiden kulujen ja vammojen syy-yhteyttä korvattavaan vahinkoon, suoritettavan korvauksen määrää ja vahingosta aiheutuneen työkyvyttömyyden kestoa.

Pykälän 1 momentin 7 kohta sisältäisi Valtiokonttorin tiedonsaantioikeuden perintökaaren 5 ja 14 luvussa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Tiedonsaantioikeus kattaisi 7 kohdan a alakohdan mukaan oikeuden saada Digi- ja väestötietovirastolta, Ahvenanmaan valtionvirastolta ja Verohallinnolta asiakirjat ja tiedot, jotka ovat tarpeen perinnönjättäjän ja perintöä hakevan yksilöimiseksi sekä perittävältä jääneen omaisuuden selvittämiseksi. Kohdan b alakohdassa säädettäisiin Valtiokonttorin oikeudesta saada tietoja testamentin tehneen terveydentilasta, hoidosta ja kuntoutuksesta. Valtiokonttori tarvitsee terveydentilatietoja harkitessaan testamentin moitekanteen nostamista.

Valtiokonttorin oikeudesta saada tietoja syyttömästi vangitulle tai tuomitulle valtion varoista vapauden menetyksen johdosta maksettavasta korvauksesta annetun lain nojalla käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi säädettäisiin 2 d §:n 1 momentin *8 kohdassa*. Kohdan *a alakohdan* mukaan Valtiokonttorilla olisi oikeus saada korvauksen hakijaa koskevia tietoja Digi ja väestötietovirastolta sekä Ahvenanmaan valtionvirastolta. Verohallinnolta saatavat tiedot ovat tarpeen korvauksen hakijan tulotietojen selvittämiseksi. Korvausasian ratkaisemiseksi tarpeellisia esitutkintaviranomaisen hallussa olevia asiakirjoja ja tietoja ovat esimerkiksi esitutkintapöytäkirja, tieto esitutkinnan lopettamisesta, kiinniottotiedot sekä tiedot mahdollisen matkustuskiellon tai etsintäkuulutuksen sisällöstä ja perusteesta. Syyttäjälaitokselta hankittavia tietoja ovat ainakin syyte tai syyttämättäjäätämispäätös liitteineen sekä tiedot näiden tiedoksiannosta. Tuomioistuimelta Valtiokonttori tarvitsee muun muassa lainvoimaisuustietoja sekä tietoja siitä, onko hakijan vapaudenmenetyksensä tullut rikoslain (29/1889) 6 luvun 13 §:n nojalla vähennyksi jossakin toisessa rikosasiassa annetussa tuomiossa. Lisäksi Valtiokonttori tarvitsee asian ratkaisemiseksi pakkokeinoasioiden käsittelypöytäkirjoja sekä tietoja matkustuskiellon sisällöstä.

Korvauksen perusteen arvioimiseksi Valtiokonttori tarvitsee Rikosseuraamuslaitokselta tiedot rangaistusten täytäntöönpanosta. Valtiokonttorin on välttämätöntä saada tiedot muun muassa ehdonalaiseen vapauteen pääsemisen määräosasta sekä ehdonalaisesti vapautuneelle mahdollisesti määrätyn valvonnan tai valvotun koevapauden sisällöstä. Maahanmuuttovirastolla puolestaan on välttämättömiä tietoja käännyttämis- ja karkottamisasioissa. Tiedot ovat tarpeen, sillä syyttömästi vangitulle tai tuomitulle valtion varoista vapauden menetyksen johdosta maksettavasta korvauksesta annetun lain nojalla korvattavien vapaudenmenetyksen katsotaan päättyvän karkottamisen ajankohtaan.

Pykälän 1 momentin 8 kohdan *b alakohdassa* täsmennettäisiin ne etuuden myöntäjät, joilta saatavat asiakirjat ja tiedot ovat tarpeen syyttömästi vangitulle tai tuomitulle valtion varoista vapauden menetyksen johdosta maksettavasta korvauksesta annetun lain nojalla käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi, sekä yksilöitäisiin ne asiakirjat ja tiedot, jotka etuuden maksaja tai työnantaja olisi velvollinen luovuttamaan Valtiokonttorille. Kohdassa mainituilta tahoilta saatavat asiakirjat ja tiedot ovat tarpeen vapaudenmenetykseltä aiheutuneen ansionmenetyksen määrän selvittämiseksi. *Alakohdassa c* lueteltaisiin ne terveyden- ja sairaanhoitotoimintaa harjoittavat tahot, joilta Valtiokonttorilla olisi oikeus saada korvausta hakevan terveydentilaan, työkykyyn, hoitoon ja kuntoutukseen liittyviä asiakirjoja ja tietoja. Tiedonsaantioikeus koskisi lääkäriä tai muuta terveydenhuollon ammattihenkilöstä annetussa laissa tarkoitettua ammattihenkilöä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettu terveydenhuollon toimintayksikköä, vahinkoa kärsineen kuntoutusta hoitavaa tahoa, muuta terveydenhuollon toimintayksikköä sekä sosiaalipalveluiden tuottajaa tai hoitolaitosta. Terveydentilaan liittyvät tiedot ovat korvauskäsittelyssä välttämättömiä korvausta vaativan vedotessa terveydentilaansa ja saamaansa hoitoon korvauksen määrää korottavana tekijänä. Tiedonsaantioikeus koskisi muun muassa Vankiterveydenhuollon yksikön asiakirjoja ja tietoja.

Pykälän 1 momentin *9 kohdassa* säädettäisiin Valtiokonttorin oikeudesta saada maksuvapautuslaissa säädetyin maksuvapautuksen myöntämisen edellytysten selvittämiseksi tarvittavat asiakirjat ja tiedot. *Alakohdassa a* annettaisiin Valtiokonttorille oikeus saada valtion edun valvomiseksi välttämättömät asiakirjat ja tiedot siltä valtion viranomaiselta, jonka toimintaan maksu- tai korvausvelvollisuus liittyy. Tällaisia ovat muun muassa tiedot salassa pidettävän tuomion sisällöstä. Valtiokonttorin tiedonsaantioikeus koskisi *b alakohdan* mukaan myös Digi- ja väestötietovirastoa, Ahvenanmaan valtionvirastoa, Verohallintoa ja Ulosottolaitosta. Mainituilta viranomaisilta saatavat hakijaan sekä hänen tuloihinsa, varallisuuteensa, velkoihinsa ja perhesuhteisiinsa liittyvät asiakirjat ja tiedot ovat tarpeen

maksuvapautuslain mukaisen asian käsittelemiseksi ja ratkaisemiseksi. Hakijan taloudellisen tilanteen selvittämiseksi saatetaan tarvita muun muassa ulosotto selvitystä Ulosottolaitokselta.

Maksuvapautuksen myöntämistä harkittaessa välttämättömiä asiakirjoja ja tietoja ovat myös *alakohdassa c* mainituilta työnantajalta ja etuuden myöntäjiltä saatavat asiakirjat ja tiedot hakijan työllisyydestä sekä hänen ansiotuloistaan ja muista tuloistaan. Lisäksi asiaan vaikuttavina seikkoina huomioidaan hakijan tai hänen perheenjäsenensä terveydentilaan sekä sairauskulujen määrä silloin, kun maksuvapautusta hakeva vetoaa omaan tai perheenjäsenensä terveydentilaan, työkykyyn tai sairaan- tai terveydenhoidosta aiheutuviin kustannuksiin maksuvapautuksen myöntämistä puoltavana seikkana. Nämä tiedot Valtiokonttorilla olisi oikeus saada ehdotetun *d alakohdan* perusteella.

Ehdotetussa 1 momentin *10 kohdassa* säädettäisiin Valtiokonttorin oikeudesta saada tietoja taisteluvälineiden siviilihenkilöille aiheuttamien tapaturmien korvaamisesta annetun lain nojalla käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi. Mainitun lain nojalla korvataan Puolustusvoimille tai Puolustusvoimien kanssa puolustusyhteistyöhön osallistuvan valtion asevoimille kuuluvista taisteluvälineistä tapaturmaisesti aiheutuneet vammat tai sairaudet silloin, kun tapaturma on sattunut Suomessa. Korvaus myönnetään vahingonkorvauslaissa (412/1974) säädetyn perustein. Korvausasian selvittämiseksi Valtiokonttori tarvitsee tiedot ja selvitykset korvauksen hakijasta, vahinkotapahtumasta sekä hakijalle aiheutuneen henkilövahingon seurauksista.

Kohdan *a alakohdassa* olisi mainittu ne viranomaiset, joita Valtiokonttorin tiedonsaantioikeus koskisi. Korvausasian käsittelemiseksi Valtiokonttori tarvitsee muun muassa henkilöä sekä hänen perhesuhteitaan koskevia tietoja Digi- ja väestötietovirastolta sekä Ahvenanmaan valtionvirastolta. Verohallinnolta saatavat tiedot ovat tarpeen hakijalle aiheutuneen ansionmenetyksen tai elatuksen menetyksen määrittämiseksi. Esitutkintaviranomaiselta, tuomioistuimelta ja Syyttäjälaitokselta saatavat tiedot ovat tarpeen vahinkotapahtuman ja siitä vastuussa olevan tahon selvittämiseksi. Nato SOFA:n VIII artiklan 5 kappaleessa määrätään muun muassa korvausvastuun jakautumisesta lähettäjä- ja vastaanottajavaltion välillä. Nato SOFA:n vahingonkorvausvastuuta koskevat määräykset on Pariisin pöytäkirjalla ulotettu koskemaan myös Naton esikuntia sekä niiden sotilas- ja siviilihenkilöstöä. Myöskään DCA:n 15 artiklan vahingonkorvausvaatimuksia koskevat määräykset eivät muuta Nato SOFA:n VIII artiklassa määriteltyjä vahingonkorvausvastuun jakautumista koskevia periaatteita. Näin ollen henkilövahingon aiheuttaneen taisteluvälineen kuullessa Puolustusvoimien kumppanimaalle Valtiokonttorin tulisi Nato SOFA:n määräysten mukaisesti periä osa maksamastaan korvauksesta siltä valtiolta, jonka vastuulla vahingon aiheuttanut taisteluväline on ollut. Muun muassa tämän selvittämiseksi Valtiokonttori tarvitsee tietoja Puolustusvoimilta. Puolustusvoimien ei kuitenkaan tarvitsisi luovuttaa Valtiokonttorille jäljempänä 2 momentissa tarkoitettuja tietoja. Tapauksissa, joissa Suomen kansainväliset sopimusvelvoitteet (Sops 23-24/2024 Nato SOFA SopS 25-26/2024 Pariisin pöytäkirja ja SopS xx/2024 DCA) tulevat sovellettaviksi vahingonkorvausasioiden käsittelyssä Valtiokonttorissa, tietojen luovutukseen Puolustusvoimien, Valtiokonttorin ja mahdollisen kolmannen osapuolen välillä sovelletaan mm. tietosuoja-asetusta ja tietosuojalakia ja julkisuuslakia. Kansalliseen turvallisuuteen liittyvät salassa pidettävät tiedot on julkisuuslain rajoittamalla tavalla suljettu pois luovutettavista tiedoista.

Kohdan *b alakohta* sisältäisi ne tahot, joilta saatavat tiedot olisivat tarpeen henkilövahingon kärsineen ansionmenetyksen tai hänen edunsaajiensa elatuksen menetyksen arvioimiseksi. Kohdan *c alakohdassa* määritellyt vahinkoa kärsineen terveydentilaan liittyvät tiedot ovat korvausasioiden käsittelyssä välttämättömiä arvioitaessa korvausperustetta, aiheutuneiden

kulujen ja vammojen syy-yhteyttä korvattavaan vahinkoon, suoritettavan korvauksen määrää ja vahingosta aiheutuneen työkyvyttömyyden kesto.

Pykälän 1 momentin *11 kohta* koskisi Valtiokonttorin oikeutta saada rikosvahinkolain nojalla ratkaistavana olevan asian käsittelemiseksi tarpeelliset tiedot. Nykyinen tiedonsaantioikeuksia koskeva rikosvahinkolain 47 § ehdotetaan kumottavaksi. Uudella säännöksellä Valtiokonttorin tiedonsaantioikeutta ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan myös muiden kuin voimassa olevassa säännöksessä mainittujen viranomaisten hallussa olevia korvausasian selvittämiseksi välttämättömiä asiakirjoja ja tietoja. Lisäksi tiedonsaantioikeutta ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten ohella myös muita sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoita.

Ehdotetun *a alakohdan* mukaan Valtiokonttorilla olisi voimassa olevassa säännöksessä mainittujen tahojen lisäksi oikeus saada asiakirjat ja tiedot Digi- ja väestötietovirastolta, Ahvenanmaan valtionvirastolta, Verohallinnolta, Syyttäjälaitokselta, Ulosottolaitokselta sekä Maahanmuuttovirastolta. Lisäksi nykyisessä säännöksessä mainittu poliisiviranomainen korvattaisiin ilmaisulla esitutkintaviranomainen sekä kriminaalihuolto- ja vankeinhoitoviranomaiset ilmaisulla Rikosseuraamuslaitos. Rikosvahinkolain mukaisen korvausasian ratkaiseminen saattaa edellyttää tietoja asianosaisen nykyisestä tai aiemmasta asuinpaikasta, perhesuhteista ja kuolemasta. Muun muassa nämä tiedot sekä edunvalvontaan liittyvät tiedot saadaan tarvittaessa Digi- ja väestötietovirastolta tai Ahvenanmaan valtionvirastolta. Tietojen perusteella tarkistetaan muun muassa hakijan asuinpaikka rikoksen tapahtuma- tai korvaushakemuksen laatimishetkellä. Tiedot ovat tarpeen myös arvioitaessa surmansa saaneen läheisen oikeutta kuolemantapauksen perusteella maksettaviin korvauksiin. Edunvalvontatiedot ovat merkityksellisiä esimerkiksi harkittaessa hakijan oikeutta taloudellisesta vahingosta maksettavaan korvaukseen. Verohallinnolta saatavat tiedot puolestaan ovat usein edellytyksenä asianosaisen tulojen ja varallisuuden selvittämiseksi. Syyttäjälaitokselta saatavia välttämättömiä asiakirjoja tietoja ovat ainakin haastehakemus, syyttämättäjäntämisspätös sekä tieto siitä, että syyteharkinta on kesken. Rikokseen syyllistyneen ulosottotiedot ovat tarpeen suoritettavasta korvauksesta rikosvahinkolain 19 §:n 2 momentissa säädetyn vähennyksen tekemiseksi. Ulosottotiedot voivat olla tarpeen myös muun muassa hakijalle aiheuttomasti maksetun korvauksen takaisinperimiseksi. Maahanmuuttovirastolta saatetaan tarvita tietoja rikoksen uhrin tai rikokseen syyllistyneen Suomessa oleskelun kestosta, sillä rikosvahinkolain 2 §:n mukaan edellytys rikosvahinkokorvauksen suorittamiselle on, että vahinkoa kärsineellä oli korvaushakemuksen tekohetkellä tai rikoksen tekohetkellä asuinpaikka Suomessa tai muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai että vahingon yhteys Suomeen on muutoin vähäistä suurempi. Rikosseuraamuslaitokselta, sosiaalihuollon viranomaisilta ja laitoksilta sekä säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä annetussa laissa tarkoitetulta säilöönottoyksiköltä tarvitaan tietoja sen selvittämiseksi, onko rikoksenteijä ollut rikoksen tehdessään rikosvahinkolain 13 §:ssä tarkoitettu tavoin sijoitettuna laitokseen.

Kohdan *b alakohdassa* täsmennettäisiin niitä etuuden myöntäjiä, joilta saatavat asiakirjat ja tiedot ovat tarpeen korvausasian ratkaisemiseksi, sekä yksilöitäisiin ne asiakirjat ja tiedot, jotka etuuden maksaja tai työnantaja olisi velvollinen luovuttamaan Valtiokonttorille. Voimassa olevasta rikosvahinkolain 47 §:stä poiketen kohdassa mainittaisiin nimenomaisesti Kansaneläkelaitos, jonka maksamista etuuksista saatavat tiedot ovat välttämättömiä Valtiokonttorin päivittäisessä korvaustoiminnassa rikosvahinkolain 19 §:n 1 momentissa säädettyjen vähennysten tekemiseksi. Kansaneläkelaitokselta saatavat asiakirjat ja tiedot ovat tarpeen myös rikosvahingosta aiheutuneen työkyvyttömyysajan sekä vahingoittuneen ansionmenetyksen määrittämiseksi.

Kohdan *c alakohdassa* lueteltaisiin voimassa olevaa säännöstä tarkemmin ne terveyden- ja sairaanhoitotoimintaa harjoittavat tahot, joilta Valtiokonttorilla olisi oikeus saada vahinkoa kärsineen terveydentilaan, työkykyyn, hoitoon ja kuntoutukseen liittyviä asiakirjoja ja tietoja. Tiedonsaantioikeus koskisi lääkäriä tai muuta terveydenhuollon ammattihenkilöstä annetussa laissa tarkoitettu ammattihenkilöä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettua terveydenhuollon toimintayksikköä, vahinkoa kärsineen kuntoutusta hoitavaa tahoa, muuta terveydenhuollon toimintayksikköä sekä sosiaalipalveluiden tuottajaa tai hoitolaistosta. Terveydentilaan liittyvät tiedot ovat korvauskäsittelyssä välttämättömiä arvioitaessa korvausperustetta, kulujen ja vammojen syy-yhteyttä korvattavaan vahinkoon, suoritettavan korvauksen määrää ja vahingosta aiheutuneen työkyvyttömyyden kestoa. Terveydentilatietoja tarvitaan myös arvioitaessa muiden korvausjärjestelmien ensisijaisuutta suhteessa rikosvahinkolakiin.

Pykälän 1 momentin *12 kohdassa* säädettäisiin Valtiokonttorin oikeudesta saada riistavahinkolain nojalla käsiteltävän asian ratkaisemiseksi tarpeelliset asiakirjat ja tiedot. Mainitun lain mukaan korvaus suurpedon aiheuttamasta henkilövahingosta määrätään vahingonkorvauslain säännösten mukaisesti. Toimivalta määritellä henkilövahingon laatu ja vaikeusaste sekä käsitellä henkilövahinkoja koskevat korvausvaatimukset on Valtiokonttorilla. *Alakohdassa a* mainittaisiin, että korvausasian käsittelemiseksi Valtiokonttori tarvitsee henkilöä sekä hänen perhesuhteitaan koskevia tietoja Digi- ja väestötietovirastolta sekä Ahvenanmaan valtionvirastolta. Verohallinnolta saatavat tiedot ovat tarpeen hakijalle aiheutuneen ansionmenetyksen tai elatuksen menetyksen määrittämiseksi. Riistavahinkolain mukaan henkilövahingosta korvausta hakevan on ilmoitettava henkilövahingosta vahinkopaikkakunnan poliisille, jolta saatavat tiedot vahinkotapahtumasta ovat tarpeen korvausasian ratkaisemisessa. Syyttäjälaitokselta ja tuomioistuimelta saatavat tiedot ovat tarpeen esimerkiksi silloin, kun vahinkoa kärsinyttä epäillään metsästysrikoksesta.

Alakohdassa b mainittaisiin vahinkoa kärsineen työnantaja sekä ne etuuden myöntäjät, joilta saatavat asiakirjat ja tiedot ovat tarpeen vahingoittuneen ansionmenetyksen tai hänen edunsaajiensa elatuksen menetyksen määrittämiseksi. *Alakohdassa c* mainitulta taholta saatavat vahinkoa kärsineen terveydentilaan liittyvät tiedot ovat korvauskäsittelyssä välttämättömiä arvioitaessa korvausperustetta, kulujen ja vammojen syy-yhteyttä korvattavaan vahinkoon, suoritettavan korvauksen määrää ja vahingosta aiheutuneen työkyvyttömyyden kestoa.

Pykälän 1 momentin *13 kohta* koskisi valtion edun valvomista sekä viivästymishyvityksen maksamista oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämisestä annetun lain mukaisesti. Mainitussa laissa säädettyjä tehtäviä hoitaakseen Valtiokonttori tarvitsee tiedon hyvityksen saajasta myös silloin, kun tuomioistuimessa käsiteltävä asia on salassa pidettävä. Tuomioistuinten lisäksi tiedonsaantioikeus koskisi myös niitä valitusasioita käsittelemään perustettuja lautakuntia, jotka kuuluvat lain soveltamisalan piiriin. Tällaisia lautakuntia ovat sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta, työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta, tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunta, opintotuen muutoksenhakulautakunta, kutsunta-asiain keskuslautakunta, kuvaohjelmalautakunta, opiskelijoiden oikeusturvalautakunta ja puutavaran mittauselautakunta.

Momentin *14 kohdassa* säädettäisiin Valtiokonttorin oikeudesta saada tietoja valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain nojalla käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi tai valtion edun valvomiseksi. Ehdotetun *a alakohdan* mukaan Valtiokonttorilla olisi oikeus saada asiakirjat ja tiedot siltä valtion viranomaiselta, jonka toimintaan korvausvaatimus liittyy. Kun kysymyksessä olisi toisen valtion toimintaan perustuva korvausvaatimus, jonka Suomen valtio on sitoutunut käsittelemään Suomea sitovan joukkojen tai kansainvälisen sotilasesikunnan asemaa koskevan sopimuksen tai puolustusyhteistyöstä Suomen tasavallan hallituksen ja

Amerikan yhdysvaltojen hallituksen välillä tehdyn sopimuksen perusteella, korvaustoiminnan katsottaisiin liittyvän Puolustusvoimien toimintaan. Valtiokonttorin nykyinen tiedonsaantioikeus perustuu julkisuuslain 26 §:n 3 momenttiin, jonka mukaan viranomaisen voi antaa salassa pidettävästä asiakirjasta tiedon antamansa virka-aputehtävän suorittamiseksi sekä toimeksiannostaan tai muuten lukuunsa suoritettavaa tehtävää varten, jos se on välttämätöntä tehtävän suorittamiseksi. Nimenomaisen tiedoksisaantioikeutta koskevan säännöksen puuttumisesta on kuitenkin aiheutunut epätietoisuutta Valtiokonttorin ja vahingon aiheuttajaksi esitetyn viranomaisen välillä sekä myös viranomaisten ja vahingonkärsijän välillä, mistä syystä Valtiokonttorin tiedonsaantioikeudesta ehdotetaan säädettävän erikseen.

Kohdan *b alakohdassa* säädettäisiin Valtiokonttorin oikeudesta saada Digi- ja väestötietovirastolta, Ahvenanmaan valtionvirastolta ja Verohallinnolta niiden hallussa olevat asiakirjat ja tiedot. Säännös mahdollistaisi muun muassa hakijan verotietojen tarkistamisen silloin, kun hänelle on myönnetty korvaus ansionmenetyksestä.

Alakohdassa c mainittuja tietoja Valtiokonttorilla olisi oikeus saada vain siinä tapauksessa, että valtion korvausvelvollisuuden peruste kyseisessä asiassa olisi tullut selvitettyksi. Säännöksen mukaan Valtiokonttorilla olisi oikeus saada korvaukseen oikeutetun työnantajalta sekä etuuden myöntäjältä tarpeelliset asiakirjat ja tiedot muun muassa korvaukseen oikeutetun ansionmenetyksen tai hänen edunsaajiensa elatuksen menetyksen määrittämiseksi.

Vastaava edellytys korvauserusteen olemassaolosta koskisi *d alakohtaa*. Sen mukaan Valtiokonttorilla olisi oikeus saada korvaukseen oikeutetun terveydentilaan liittyvät tiedot ja asiakirjat kohdassa mainituilta tahoilta. Terveydentilaan liittyvät tiedot ovat korvauskäsittelyssä välttämättömiä arvioitaessa vaadittujen kulujen ja vammojen syy-yhteyttä korvattavaan vahinkoon, suoritettavan korvauksen määrää ja vahingosta aiheutuneen työkyvyttömyyden kesto.

Pykälän 1 momentin *15 kohdassa* säädettäisiin Valtiokonttorin oikeudesta saada tietoja ja asiakirjoja valtion virkamatkoilla sattuneiden vahinkojen korvaamisesta annetun lain nojalla käsiteltävän asian ratkaisemiseksi. Samassa yhteydessä kumottaisiin mainitun lain 20 §:n 2 momentti, jonka mukaan Valtiokonttorilla on oikeus salassapitosäännösten ja -määräysten estämättä pyynnöstä saada terveydenhuollon viranomaisilta ja laitoksilta korvausasian selvittämiseksi välttämättömät tiedot. Uuden säännöksen *c alakohdassa* lueteltaisiin voimassa olevaa säännöstä tarkemmin ne terveyden- ja sairaanhoitotoimintaa harjoittavat tahot, joilta Valtiokonttorilla olisi oikeus saada vahinkoa kärsineen terveydentilaan, työkykyyn, hoitoon ja kuntoutukseen liittyviä asiakirjoja ja tietoja. Lisäksi Valtiokonttorille säädettäisiin kohdan *a alakohdassa* oikeus saada korvausasian ratkaisemiseksi välttämättömiä tietoja Digi- ja väestötietovirastolta ja Ahvenanmaan valtionvirastolta sekä *b alakohdassa* oikeus saada asian ratkaisemiseksi välttämättömät tiedot ulkomaan matkasta vastaavalta valtion viranomaiselta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin pykälän sisältämien tiedonsaantioikeuksien edellytyksestä. Valtiokonttorilla olisi oikeus saada asiakirjat ja tiedot vain niiltä osin kuin ne ovat välttämättömiä Valtiokonttorille 1 momentissa säädetyin asian ratkaisemiseksi tai tehtävän suorittamiseksi. Vastaavalla tavalla kuin 2 c §:n 3 momentissa Valtiokonttorille luovutettavat tiedot on edelleen tarkoin rajattu siten, että ne eivät sisällä julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 2, 5 ja 7 - 11 kohdan mukaisia kansainvälisiä suhteita, rikosten torjuntaa, yleistä turvallisuutta, poikkeusoloihin varautumista, Suomen turvallisuutta, maanpuolustusta tai valtion- ja kansantalouden toimivuutta koskevia tietoja.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin Valtiokonttorille velvollisuus ilmoittaa holhousviranomaiselle vajaavaltaiselle maksettavasta vähäistä suuremmasta korvauksesta

silloin, kun korvaus käsittää muun suorituksen kuin kulujen tai elatuksen menetyksen korvaamisen. Ilmoitusvelvollisuus koskisi tilanteita, joissa suoritettavan korvauksen kokonaismäärä olisi vähäistä suurempi. Vähäisenä voitaisiin pitää ainakin määrältään alle 1 000 euron korvauksia. Ilmoitusvelvollisuutta ei olisi silloin, kun korvaus kohdistuisi vahingosta aiheutuneisiin kuluihin tai elatuksen menetykseen. Ilmoitusta ei näin ollen tarvitsisi tehdä esimerkiksi sairaalamaksuista, lääkärinpalkkioista tai lääkekuluista tai virkamiehen työssä sattuneen tapaturmaisen kuoleman johdosta maksettavasta perhe-eläkkeestä. Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluva korvaus, vajaavaltaisen hallinnassa olevaa omaisuutta koskeva korvaus sekä muu korvaus, josta vajaavaltaisella on oikeus määrätä, maksettaisiin lähtökohtaisesti vajaavaltaiselle itselleen eli käytännössä siis hänen nimiinsä avatulle pankkitilille tai lastensuojelulain (417/2007) 77 §:ssä tarkoitettulle itsenäistymisvaratilille. Muutoin korvauksen maksamisessa noudatettaisiin holhoustoimesta annetun lain (442/1999) säännöksiä. Lain 31 §:n mukaan edunvalvojan hoidettavana olevaan omaisuuteen kuuluva saatava voidaan suorittaa vain edunvalvojalle tai hänen osoittamalleen päämiehen tilille.

Ehdotettua säännöstä sovellettaisiin kaikkiin Valtiokonttorin maksamiin korvauksiin. Tällä hetkellä ilmoitusvelvollisuudesta säädetään vain Valtiokonttorin maksamien rikosvahinkokorvausten osalta. Vajaavaltaiselle maksettavaa korvausta koskeva rikosvahinkolain 45 § esitetään kumottavaksi, joten säännös tulisi sovellettavaksi myös rikosvahinkokorvausten osalta. Rikosvahinkokorvausten maksamisessa noudatettu menettely ei uuden sääntelyn myötä muuttuisi.

4 §. Voimassa olevan lain mukaiselle säännökselle Valtiokonttorin oikeudesta lähettää asiakirjoja postitse tuomiokuntaan ei ole enää tarvetta. Kirjaamisviranomaisen on nykyään maakaaren muuttamisesta annetun lain (572/2009) 5 luvun 2 §:n mukaan se maanmittaustoimisto, jonka toimialueella kiinteistö sijaitsee. Mainittu laki on saatettu voimaan lailla kirjaamisasioiden siirtämistä koskevan lainsäädännön voimaantulon (584/2009). Tällä hetkellä Valtiokonttori hoitaa lainhuudatus- ja kiinnitysasiat Maanmittauslaitoksen kiinteistövaihdannan rajapintapalvelussa.

Pykälän tilalle esitetään säädettäväksi oikaisuvaatimusta koskeva säännös Valtiokonttorin käsittelemien liikennevakuutuksen laiminlyöntimaksujen osalta. Säännöksen mukaan maksuvelvollinen voisi saattaa liikennevakuutuslain mukaisen vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyöntiä koskevan päätöksen uudelleen maksutta Valtiokonttorin tutkittavaksi. Ehdotettu säännös toteuttaisi EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen sekä hallintolain vaatimuksen ihmisen osallistumisesta asian käsittelyyn silloin, kun oikaisuvaatimuksen alainen päätös olisi annettu automaattisessa ratkaisumenettelyssä. Vastaavasta edellytyksestä ei ole säädetty oikeushenkilöiden osalta (hallintolain 53 f §). Hallintolain oikaisuvaatimusta koskevassa sääntelyssä ei kuitenkaan tehdä eroa esimerkiksi sen suhteen, onko asianosaisena luonnollinen vai oikeushenkilö. Hallintolain 49 b §:n 2 momentin mukaan oikaisua saa vaatia se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa.

Oikaisuvaatimusta koskevassa asiassa noudatettaisiin hallintolain 7 a luvun säännöksiä. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen haettaisiin muutosta siten, kuin asianomaisessa erityislaissa on säädetty.

Tämän pykälän säännöstä esitetään sovellettavaksi myös lain voimaantullessa vireillä oleviin asioihin.

4 b §. Ehdotettu pykälä olisi uusi. Perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Julkisen hallintotehtävän antamisesta muulle kuin viranomaiselle säädetään perustuslain 124 §:ssä.

Säännöksen mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle. Lainkohdan esitöiden (HE 1/1998 vp) mukaan julkisella hallintotehtävällä viitataan tässä yhteydessä hallinnollisten tehtävien kokonaisuuteen, johon kuuluu esimerkiksi lakien toimeenpanoon sekä yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen oikeuksia, velvollisuuksia ja etuja koskevaan päätöksentekoon liittyviä tehtäviä.

Korvaus- ja etuuspäätöksiä tehdessään Valtiokonttori käyttää julkista valtaa. Muun muassa asiakirjajulkisuutta koskevassa ratkaisussaan (KHO:2014:83) korkein hallinto-oikeus on katsonut, että osallistuessaan lakisääteisten tehtävien hoitamiseen vakuutusyhtiöiden asiantuntijalääkärit osallistuvat myös julkisen vallan käyttämiseen. Myös Valtiokonttorin korvauspalveluiden ratkaisutoiminnassa tukeudutaan eri aloihin perehtyneiden asiantuntijalääkäreiden ja vahinkotarkastajien lausuntoihin, vaikka lopullisen ratkaisun asiassa tekee kuitenkin aina Valtiokonttorin virkamies. Lääkäriasiantuntijan on pääsääntöisesti osallistuttava korvausasian käsittelyyn muun muassa silloin, kun työtapaturma- ja ammattitautilain nojalla käsiteltävä korvausasia koskee lääketieteellisen seikan arviointia (työtapaturma- ja ammattitautilaki 121 §). Koska ei ole tarkoituksenmukaista, että kaikki edellä mainitut asiantuntijat toimisivat virkasuhteessa Valtiokonttoriin, pykälässä säädettäisiin Valtiokonttorin oikeudesta käyttää asiantuntijoita ja tehdä hallintolain 3 §:ssä tarkoitettuja hallintosopimuksia yhteisöjen ja yksityisten henkilöiden kanssa tehtäväänsä kuuluvien yksittäisten asiantuntijatehtävien suorittamisesta viraston lukuun. Viraston velvollisuuksiin kuuluisi tehdä laissa tarkoitettu hallintosopimus myös niin sanottujen ad hoc -asiantuntijoiden kanssa (kts. apulaisoikeuskanslerin 4.9.2023 antama päätös dnro OKV/2850/10/2022). Yksittäiset asiantuntijatehtävät puolestaan kytkeytyisivät kiinteästi Valtiokonttorille säädettyihin tehtäviin. Pykälää on pidettävä välttämättömänä, jotta Valtiokonttori voisi nykytilaa vastaavalla tavalla käyttää ulkopuolisia asiantuntijoita säädettyjen tehtäviensä hoitamisessa. Asiantuntijan ottaminen virkasuhteeseen Valtiokonttoriin ei olisi tarkoituksenmukaista tehtävän satunnaisuuden ja vaihtelevan käyttötarpeen vuoksi. Valtiokonttori tarvitsee lakisääteisten tehtäviensä hoitamiseksi asiantuntijoita useilta eri erityisosaamisalueilta varsinkin lääketieteen eri aloilta.

Pykälän *1 momentin* mukaan Valtiokonttori voisi käyttää asiantuntijoita ja tehdä hallintosopimuksia yhteisöjen ja yksityisten henkilöiden kanssa toimialaansa kuuluvien asiantuntijalausuntojen antamisesta korvaus- ja etuusasioiden valmistelussa. Valtiokonttori on käyttänyt nykyisin sille kuuluvia tehtäviä hoitaessaan muun muassa niin kutsuttuja pysyviä asiantuntijoita, jotka edustavat viraston toiminnan kannalta merkityksellistä lääketieteen tai vahinkotarkastuksen asiantuntemusta. Ulkopuolisista asiantuntijoista tehdään myös turvallisuusselvityslain (726/2014) mukainen suppea turvallisuusselvitys.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin Valtiokonttorin oikeudesta salassapitosäännösten ja muiden tietojen luovuttamista koskevien rajoitusten estämättä luovuttaa tietoja niille yhteisöille ja yksityisille henkilöille, joiden kanssa virasto on tehnyt *1 momentissa* tarkoitettun hallintosopimuksen Valtiokonttorin toimialaan kuuluvien yksittäisten asiantuntijatehtävien suorittamisesta Valtiokonttorin lukuun. Asiantuntijatehtävät voivat liittyä lääketieteen tai vahinkotarkastuksen tehtäviin, minkä vuoksi on välttämätöntä, että asiantuntijoille voitaisiin luovuttaa salassa pidettäviä tietoja hallintosopimuksessa sovitun yksittäisten asiantuntijatehtävien suorittamiseksi. Koska esimerkiksi terveydentilaa koskevat salassa pidettävät tiedot ovat samalla henkilötietojen suojaa koskevan sääntelyn perusteella erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia henkilötietoja, on pidetty välttämättömänä säätää, että asiantuntijatehtäviä hoitavat toimisivat näiden henkilötietojen käsittelijöinä rekisterinpitäjänä

toimivan Valtiokonttorin lukuun. Henkilötietojen suojaa koskevan sääntelyn perusteella virasto toimisi rekisterinpitäjänä, jonka velvollisuuksiin kuuluisi laatia dokumentoidut ohjeet henkilötietojen käsittelystä, joita henkilötietojen käsittelijänä toimivan asiantuntijan olisi noudatettava. Viime kädessä virasto rekisterinpitäjänä vastaisi sille kuuluvien henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuudesta ja muista velvoitteista. Valtiokonttorin velvollisuuksiin kuuluisi perehdyttää uudet asiantuntijat tehtäväänsä nykytilaa vastaavalla tavalla.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin ulkopuoliseen asiantuntijaan rikosoikeudellisesta virkavastuusta ja vahingonkorvausvelvollisuudesta. Rikosoikeudellista virkavastuuta ja virkarikoksia koskevat säännökset sisältyvät rikoslain (39/1889) 40 lukuun. Rikosoikeudellinen virkavastuu ulottuu 40 luvun 11 §:n määritelmäsäännöksen 5 kohdan nojalla myös viranomaisorganisaation ulkopuolella tapahtuvaan julkisen vallan käyttöön. Sen mukaan julkista valtaa käyttävällä henkilöllä tarkoitetaan ensiksikin sitä, jonka tehtäviin lain tai asetuksen nojalla kuuluu antaa toista velvoittava määräys tai päättää toisen edusta, oikeudesta tai velvollisuudesta taikka joka lain tai asetuksen nojalla tehtävässään tosiasiallisesti puuttuu toisen etuun tai oikeuteen (a kohta). Toiseksi julkista valtaa käyttävällä tarkoitetaan sitä, joka lain tai asetuksen nojalla taikka viranomaiselta lain tai asetuksen nojalla saadun toimeksiannon perusteella osallistuu edellä tarkoitettujen päätösten valmisteluun säännöksessä kuvatuin tavoin (b kohta). Koska perustuslakivaliokunta ei ole pitänyt asianmukaisena rajoittaa julkisen hallintotehtävän hoitamiseen liittyvää vastuuta pelkästään rikosoikeudelliseen virkavastuuseen, jos toiminnasta voi aiheutua vahinkoa (PeVL 24/2001 vp), on näin ollen perusteltua säätää 3 momentissa myös julkisen vallan käyttöön osallistuvien asiantuntijana toimivien vahingonkorvausvastuusta.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin asetuksenantovaltuutuksesta. Momentin perusteella valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä ulkopuolisten asiantuntijoiden kutumisesta ja heitä koskevista vaatimuksista.

Ulkopuolisilla asiantuntijoilla olisi oikeus kohtuulliseen palkkioon, jonka perusteet Valtiokonttori vahvistaa. Heillä olisi myös oikeus matkakustannusten korvaukseen, jonka perusteet Valtiokonttori niin ikään vahvistaisi. Matkakustannusten korvaamisen osalta valtion matkustussääntö (Valtion virka- ja työehtosopimus matkakustannusten korvaamisesta) osoittaisi viitteitä korvausten tasosta.

5 §. Hallinnon rakenteen muuttumisen vuoksi pykälään ehdotetaan lisättäväksi kuntayhtymä, hyvinvointialue ja hyvinvointiyhtymä viranomaisiksi, joilla on Valtiokonttorin sitä pyytäessä velvollisuus toimivaltansa rajoissa antaa Valtiokonttorille virka-apua, silloin kun on kysymys ehdotettavan lain 2 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdissa mainituista valtion lainojen, takausten, takuiden ja korkotukien hallinnointiin ja valvontaan liittyvistä tehtävistä sekä valtion vahingonkorvaus-, etuus- maksuvapautus- ja jäämistöoikeudellisten asioiden hoitamiseen liittyvistä tehtävistä. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi ne tehtäväalueet, joiden suorittamisen turvaamiseksi Valtiokonttori voisi pyytää virka-apua. Valtiokonttorille on säädetty noin sadassa eri laissa tehtäviä. Tämän vuoksi ei ole tarkoituksenmukaista tai edes mahdollista luetella yksityiskohtaisesti, minkä lain säännöksen mukaisen tehtävän hoitamiseen Valtiokonttori voisi esittää virka-apupyynnön. Tämän vuoksi säännökseen on kirjattu ne tehtäväalueet, joiden osalta Valtiokonttori voisi esittää virka-apupyynnön. Valtiokonttori saattaa tavanomaisessa toiminnassaan tarvita virka-apua esimerkiksi poliisilta tai Ulosottolaitokselta. Tällöin on kysymys poliisin osalta uhkaavasti käyttäytyvän henkilön aiheuttaman hengen, terveyden tai arvokkaan omaisuuden suojelutarpeesta ja ulososton osalta tyypillisimmillään hädän toimeenpanosta. Hyvinvointialueilta ja -yhtymältä tai tulossa olevan valtion aluehallinnon uudistuksen mukaisilta viranomaisilta Valtiokonttori voisi tarvita virka-apua esimerkiksi Valtiokonttorin puitesopimuksilla järjestämän sotainvalidien hoidon tason seuraamiseksi tai sen

jatkuvuuden turvaamiseksi. Nämä virka-apupyynnöt ovat hyvin satunnaisia ja harvoin tapahtuvia.

Ehdotetut muutokset ovat selventäviä virka-avun antajien osalta. Tämän esityksen kohdassa 2.7 Virka-avusta Valtiokonttorille on virka-avusta säätämistä perusteltu yksityiskohtaisemmin. Kuntayhtymä on kuntalain 55 §:n 2 momentin mukaisesti oikeushenkilö, joka voi hankkia oikeuksia ja tehdä sitoumuksia sekä käyttää puhevaltaa tuomioistuimissa ja muussa viranomaisessa. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaavat hyvinvointialueet, Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä hyvinvointialueesta annetun lain ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain mukaisesti. Pelastustoimen järjestämisestä vastaavat hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki hyvinvointialueesta annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain mukaisesti. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla ja Helsingin kaupungissa säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetussa laissa.

6.2 Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista

60 §. *Hankintailmoitusten julkaiseminen.* Pykälän 5 momentti ehdotetaan muutettavaksi siten, että Valtiokonttori ylläpitäisi sähköistä järjestelmää, josta hankintayksikkö saa tiedon ilmoituksen julkaisemisesta ja julkaisemisen ajankohdasta osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi. Voimassa olevassa laissa kyseinen tehtävä on säädetty valtiovarainministeriön hoidettavaksi. Ehdotetun muutoksen tarkoituksena on selkeyttää ministeriön tehtäviä siten, että operatiivisen tason tehtävä olisi valtiovarainministeriön hallinnonalan viraston vastuulla. Perustuslakivaliokunta (PeVL 15/2019 vp) ja talousvaliokunta (TaVM 1/2020 vp) ovat pitäneet perusteltuna, että hankintoja koskevassa lainsäädännössä on nimenomainen säännös hankintailmoitusjärjestelmän ylläpidon ja kehittämisen vastuusta.

6.3 Laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista

64 §. *Hankintailmoitusten julkaiseminen.* Pykälän 5 momentti ehdotetaan muutettavaksi vastaavalla tavalla ja samoin perusteluin kuin kohdassa 6.2 kuvattu säännöksen muutos.

6.4 Rikosvahinkolaki

Rikosvahinkolain muutoksenhakua koskeva 7 luvun otsikko ehdotetaan muutettavaksi. Otsikkoon ehdotetaan lisättäväksi itseoikaisu.

Rikosvahingot muodostavat asiaryhmän, jossa tehdään paljon massaluonteisia päätöksiä. Vuonna 2025 Valtiokonttori antaa arviolta 20 000 rikosvahinkolakiin perustuvaa korvauspäätöstä. Hallintolaisissa säädetyn oikaisuvaatimusmenettelyn (7 a luku) sijaan ehdotetaan tässä itseoikaisun käyttämistä seuraavin perustein: hallintopäätöksiä voitaisiin korjata nopeasti ja joustavasti ilman raskasta valitusprosessia. Itseoikaisu mahdollistaisi virheen korjaamisen nopeasti ilman, että asianosaiset joutuvat odottamaan pitkiä käsittelyaikoja valitus- tai oikaisuvaatimusmenettelyissä. Tämä nopeuttaisi asian käsittelyä ja vähentäisi hallinnollista taakkaa ja pienentäisi sekä asianosaisen, että viranomaisen kustannuksia. Itseoikaisu on taloudellisesti edullisempi tapa korjata virheitä, koska se ei vaadi monimutkaisia ja aikaa vieviä prosesseja. Itseoikaisu on myös joustava tapa korjata virheitä, mikä voi olla erityisen hyödyllistä tilanteissa, joissa virhe on selvä ja korjaus voidaan tehdä nopeasti. Tämä parantaa hallinnon kykyä reagoida tehokkaasti ja asianmukaisesti tilanteisiin. Vaikka itseoikaisu on nopea ja joustava menettely, se ei kuitenkaan saa heikentää asianosaisen oikeusturvaa. Asianosaisella säilyy normaali muutoksenhakumahdollisuus, joten oikeusturva ei tämän vuoksi vaarantu.

Rikosvahinkolain 41 §:ssä on myös erikseen säädetty päätöksessä olevan asiavirheen ja kirjoitusvirheen korjaamisesta viittaamalla hallintolain 8 lukuun.

38 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 ja 3 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi jäljempänä uudessa 38 a §:ssä ehdotetun itseoikaisua koskevan menettelyn edellyttämä muutos koskien valituskirjelmän toimittamista. Vakuutusosikeudelle osoitettu valitus tulisi jatkossa toimittaa muutoksenhakuajan puitteissa Valtiokonttorille vakuutusosikeuden sijaan. Valitus katsottaisiin määräajassa tehdyksi myös silloin, kun se on saapunut mainitussa ajassa suoraan vakuutusosikeudelle. Tällaisessa tilanteessa vakuutusosikeuden olisi siirrettävä valitus viipymättä Valtiokonttorin käsiteltäväksi.

38 a §. Itseoikaisu ja valituksen siirto vakuutusosikeudelle. Rikosvahinkolakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 38 a §, jossa säädettäisiin Valtiokonttorin oikeudesta oikaista muutoksenhaun kohteena oleva päätös. Itseoikaisu mahdollistaisi joustavan menettelyn selvien virheiden korjaamiseksi ennen varsinaista muutoksenhakua. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jossa Valtiokonttori hyväksyisi kaikki asiassa esitetyt vaatimukset. Valtiokonttorin olisi annettava asiassa uusi muutoksenhakukelpoinen päätös, jolloin valitus raukeaisi ja sen kohteena olevan päätöksen tilalle tulisi uusi päätös.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin menettelystä silloin, kun Valtiokonttori ei suostuisi kaikkiin valituksessa esitettyihin vaatimuksiin. Tällöin Valtiokonttorin tulisi toimittaa valituskirjelämä ja oma lausuntonsa asiaa koskevien asiakirjojen kanssa vakuutusosikeudelle 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä. Valtiokonttorin olisi siirrettävä valitus vakuutusosikeuden käsiteltäväksi myös silloin, kun valitus olisi saapunut Valtiokonttorille valitusajan päättymisen jälkeen, jollei Valtiokonttori katsoisi valituksen myöhästymiselle olleen rikosvahinkolain 38 §:ssä tarkoitettuja painavia syitä ja voivansa suostua kaikkiin valituksessa esitettyihin vaatimuksiin. Valitus olisi siirrettävä vakuutusosikeudelle myös silloin, kun siinä olisi jokin muu prosessuaalinen virhe. Valtiokonttori pyrkii siihen, että asiakirjojen toimittaminen Vakuutusosikeudelle olisi mahdollisimman sujuvaa ja voisi tapahtua sähköisesti.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että silloin kun Valtiokonttori voisi suostua valittajan vaatimuksiin vain osittain, se voisi antaa väliaikaisen päätöksen siltä osin kuin se hyväksyy vaatimukset ja lähettää valituksen muutoksenhakuajaksi käsiteltäväksi. Väliaikaiseen päätökseen ei voisi hakea erikseen muutosta.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta poiketa 2 momentin mukaisesta määräajasta yhdellä kuukaudella valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkimisen vuoksi. Tämä olisi tarpeen, koska valituksesta saattaa joskus ilmetä sellaisia uusia seikkoja, jotka edellyttävät niiden tarkistamista tai lisäselvityksen hankkimista. Valtiokonttorin velvollisuutena olisi huolehtia päätöksen antamista varten riittävän selvityksen hankkimisesta. Viivästymisestä olisi ilmoitettava viipymättä valittajalle.

45 §. Korvauksen suorittaminen vajaavaltaiselle. Valtiokonttorista annettuun lakiin ehdotettavassa 2 d §:n 3 momentissa säädettäisiin Valtiokonttorin velvollisuudesta ilmoittaa holhousviranomaiselle vajaavaltaiselle maksettavasta vähäistä suuremmasta korvauksesta. Ilmoitusvelvollisuus koskisi tilanteita, joissa korvaus käsittäisi muun suorituksen kuin kulujen tai elatuksen menetyksen korvaamisen. Ehdotetun säännöksen mukaan ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluva korvaus maksettaisiin vajaavaltaiselle itselleen. Korvaustoiminnan yhtenäisyyden vuoksi vajaavaltaiselle suoritettavaa korvausta koskeva rikosvahinkolain 45 § ehdotetaan kumottavaksi.

47 §. Valtiokonttorin oikeus saada tietoja. Valtiokonttorista annettuun lakiin lisättäväksi ehdotettavassa 2 d pykälän 1 momentin 6 kohdassa säädettäisiin Valtiokonttorin oikeudesta tiedonsaantiin rikosvahinkoasian hoitamisessa tarvittavien tietojen osalta. Tämän vuoksi rikosvahinkolain vastaava pykälä 47 ehdotetaan kumottavaksi.

6.5 Laki valtion virkamatkoilla sattuneiden vahinkojen korvaamisesta

Lain 20 §:n 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi, koska se on päällekkäinen Valtiokonttorista annettuun lakiin ehdotettavien muutosten vuoksi.

6.6 Laki tapaturmavirastosta annetun lain kumoamisesta

Säännös valtion, kunnan ja muun julkisoikeudellisen yhteisön viranomaisen, kuntoutuslaitoksen, sairaalan ja muun sairaanhoitolaitoksen velvollisuudesta pyynnöstä antaa Valtiokonttorille hallussaan olevat, käsiteltävänä olevan asian ratkaisuun vaikuttavat tiedot ehdotetaan kumottavaksi. Samasta asiasta säädettäisiin tämän esityksen mukaisessa Valtiokonttorista annetun lain 2 d §:ssä.

Lain 3 § ehdotetaan kumottavaksi, koska se on päällekkäinen Valtiokonttorista annettuun lakiin ehdotettavien muutosten vuoksi.

6.7 Laki tulotietojärjestelmästä

Tulotietojärjestelmästä annettua lakia ja myös sen 13 §:n 1 momentin 16 kohtaa on viimeksi muutettu lailla 402/2023, joka tulee voimaan 1.1.2025. Valtiokonttorista annetun lain tämän esityksen mukaisista muutosehdotuksista seuraa, että tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n 1 momentin 16 kohdan luetteloa olisi täydennettävä siten, että siihen lisätään Valtiokonttorista annetun lain muutosehdotuksen mukaisesti sotilasvammalaissa, perintökaareissa, syyttömästi vangitulle ja tuomitulle valtion varoista vapauden menetyksen johdosta maksettavasta korvauksesta annetussa laissa, maksuvapautuslaissa, taisteluvälineiden siviilihenkilöille aiheuttamien tapaturmien korvaamisesta annetussa laissa (1213/1990), riistavahinkolaissa, oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetussa laissa eräiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainojen ja saamisten siirtämisestä Valtiokonttorin hoidettavaksi annetussa laissa sekä valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetussa laissa Valtiokonttorille säädettyjen tehtävien hoitamiseksi tarvittava tiedonsaantioikeus tulotietojärjestelmästä. Näistä laeista johtuvasta Valtiokonttorin oikeudesta tiedonsaantiin Verohallinnolta salassapitosäännösten estämättä ehdotetaan säädettäväksi Valtiokonttorista annetun lain 2 d §:n 1 momentin 1 – 7, 10, 12 ja 15 kohdissa tarkoitetun asian ratkaisemiseksi. Lisäksi säännökseen ehdotetaan lisättäväksi 1.1.2023 voimaan tullut laki valtion henkilöstölle etätyöstä johtuvissa olosuhteissa sattuneiden tapaturmien korvaamisesta.

7 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 1.11.2024, kuitenkin niin, että tulotietojärjestelmästä annetun lain, julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain sekä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain sekä rikosvahinkolain muutos tulisivat voimaan 1.1.2025. Sama koskee Valtiokonttorille säädettäväksi ehdotettavaa 2 §:n 1 momentin 8 kohdassa esitettävää sähköisen hankintailmoitusjärjestelmän ylläpitotehtävää. Lain 4 §:ää ehdotetaan sovellettavaksi myös lain voimaantullessa vireillä olevissa asioissa.

8 Suhde muihin esityksiin

Oikeusministeriön työryhmässä valmisteltu Hallituksen esitys eduskunnalle sakon ja muiden omaisuuden kohdistuvien seuraamusten täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi on lausuntokierroksella. Siihen sisältyy muun ohella rikosvahinkolain 47 §:n muutosehdotus. Tässä esityksessä mainittu pykälä ehdotetaan kumottavaksi.

9 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

9.1 Tiedonsaantioikeudet ja henkilötietojen käsittely

Ehdotuksia on arvioitu perustuslain, tietosuoja-asetuksen, tietosuojalain, tiedonhallintalain sekä julkisuuslain kannalta siten, että Valtiokonttorille ehdotetut tiedonsaantioikeudet sen käsittelemien muiden päätöstä muita toimenpiteitä edellyttävien asioiden osalta (2 b, c ja d §) eivät ole ristiriidassa edellä mainittujen lakien kanssa. Perustuslain osalta on pyritty arvioimaan ehdotuksen kannalta merkityksellistä yksityiselämän tietojen ja henkilötietojen suoja suhteessa muihin painaviin yhteiskunnallisiin intresseihin, erityisesti yleiseen turvallisuuteen liittyviin intresseihin (PeVL 73/2018 vp, PeVL 5/1999 vp, s. 2/II).

Henkilötietojen suoja on osa yksityiselämän suojaa, joka on perustuslain 10 §:ssä ja Suomea sitovissa Euroopan ihmisoikeussopimuksessa (SopS 18 ja 19/1990) sekä EU:n perussopimuksissa ja EU:n perusoikeuskirjassa (EYVL 18.12.2000, C 364/1) taattu perusoikeus. Henkilötietojen suoja on yksilön perusoikeus ja lisäksi henkilötietojen suoja kuuluu perustuslain 10 §:n 1 momentin nojalla lain alaan. EU:n yleinen tietosuoja-asetus perustuu EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen (EUVL 26.10.2012, C 326/47) 16 artiklaan ja EU:n perusoikeuskirjaan. Sääntelyssä on otettu huomioon myös Euroopan ihmisoikeussopimus ja sen 8 artikla. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan mukaan jokaisella on oikeus nauttia yksityis- ja perhe-elämäänsä, kotiinsa ja kirjeenvaihtoonsa kohdistuvaa kunnioitusta. Artiklan on Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä katsottu kattavan myös henkilötietojen suojan (PeVL 28/2016 vp, s. 5).

Eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaan on lähtökohtaisesti riittävää perustuslain 10 §:n 1 momentin kannalta, että sääntely täyttää EU:n yleisessä tietosuoja-asetuksessa asetetut vaatimukset. Perustuslakivaliokunnan mukaan henkilötietojen suoja tulee turvata ensisijaisesti EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen ja kansallisen yleislainsäädännön nojalla. Kansallisen erityislainsäädännön säätämiseen tulee siten suhtautua pidättyvästi ja rajata se vain välttämättömään tietosuoja-asetuksen sallimaan kansalliseen liikkumavaraan (ks. PeVL 14/2018 vp, s. 4 - 5). EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 51 johdantokappaleen mukaan asetuksen 9 artiklassa tarkoitettuja erityisiä henkilötietoja, jotka ovat erityisen arkaluonteisia perusoikeuksien ja -vapauksien kannalta, on suojeltava erityisen tarkasti, koska niiden käsittelyn asiayhteys voisi aiheuttaa huomattavia riskejä perusoikeuksille ja -vapauksille. Perustuslakivaliokunta on tämän johdosta kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että arkaluonteisten tietojen käsittely on rajattava täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään sääntelyyn, jonka on oltava tietosuoja-asetuksen mahdollistamissa puitteissa yksityiskohtaista ja kattavaa (PeVL 65/2018 vp, s. 45, PeVL 15/2018 vp, s. 40).

Perustuslain 12 §:n 2 momentissa säädetään julkisuusperiaatteesta. Sen mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Hallinnossa julkisuus toteutuu käytännössä erityisesti jokaisen oikeutena saada tietoja viranomaisen hallussa olevista asiakirjoista ja muista tallenteista. Tallennejulkisuus ei rajoitu vain asianosaisiin, vaan on luonteeltaan yleisöjulkisuutta. Perustuslain edellä mainittu säännös sisältää tallennejulkisuutta

koskevan pääperiaatteen, jota täsmennetään muulla lainsäädännöllä. Säännös edellyttää, että lailla turvataan viranomaisten hallussa olevien tallenteiden julkisuus nimenomaan yleisöjulkisuutena. Yleiset säännökset viranomaisen tallenteiden julkisuudesta ja salassapidosta on sisällytetty julkisuuslakiin. Julkisuuslain 29 §:n mukaan viranomaisen voi antaa salassa pidettävästä asiakirjasta tiedon toiselle viranomaiselle, jos tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on laissa erikseen nimenomaisesti säädetty.

Salassapidettävän tiedon luovuttamista perustuslakivaliokunta on käsitellyt lausunnoissaan PeVL 14/2018 vp, PeVL 15/2018 vp, PeVL 31/2017 vp ja PeVL 62/2018 vp. Lausunnoissa on korostunut luovutettavien tietojen arkaluontoisuus, niiden suojaaminen, tietojen välttämättömyys käyttötarkoitukseensa sekä luovuttamista koskevien säännösten täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimus. Perustuslakivaliokunta on arvioinut viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä yleensä perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta ja kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen. Viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojenluovuttamismahdollisuus ovat valiokunnan mukaan voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus "tietojen välttämättömyydestä" jonkin tarkoituksen kannalta (ks. esim. PeVL 17/2016 vp ja PeVL 10/2014 vp, s. 6/II ja siinä viitatu lausunnot).

Perustuslakivaliokunta on myös korostanut tietosuojasetuksen ja tietosuojalain ensisijaisuutta suhteessa erityislainsäädännön sääntelyyn ja pitänyt erityislainsäädännössä säätämistä suotavana ainoastaan silloin, kun se on esimerkiksi perusoikeuksien turvaamiseksi välttämätöntä. Lisäksi tarkempi sääntely on mahdollista ainoastaan tietosuojasetuksessa säädetyn kansallisen liikkumavaran puitteissa (PeVL 14/2018 vp, s. 3 - 5, ja siinä mainitut muut lausunnot, erityisesti PeVL 2/2018 vp ja PeVL 31/2017 vp).

Ehdotettu lainsäädäntö on yhteensopiva tietosuojasetuksen ja kansallisen tietosuojalain sääntelyn kanssa. Valtiokonttorilla on oikeus käsitellä tämän esityksen mukaisiin tietoihin sisältyviä henkilötietoja tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdassa säädetyn mukaisesti, koska käsittely on tarpeen esityksessä ehdotetun rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi. Tietosuojasetuksen 6 artiklan 3 kohdan soveltamista koskevat määräykset liittyvät henkilötietojen käsittelyn laillisuuteen. Ne määrittelevät, miten kansallinen tai unionin lainsäädäntö voi tarkentaa asetuksen tämän esityksen osalta 6 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettuja oikeudellisia perusteita henkilötietojen käsittelylle. Käsittely on laillista, jos se on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi (6 artiklan 1 kohdan c alakohda). Kansallinen tai unionin lainsäädäntö voi tarkentaa ja täsmentää käsittelyn oikeudellista perustaa. Kansalliset lait tai EU-lainsäädäntö voivat sisältää erityisiä säännöksiä, jotka määrittävät, miten ja millä edellytyksillä henkilötietojen käsittely on sallittua.

Tämän rekisterinpitäjän lakisääteistä velvollisuutta (6 artiklan 1 kohdan c alakohda) koskevan käsittelyperusteen soveltaminen edellyttää, että henkilötietojen käsittelylle perusteen luova oikeudellinen velvoite itsessään on täsmällinen ja että se luo selkeän oikeudellisen perustan velvoitteen edellyttämälle henkilötietojen käsittelylle. Rekisterinpitäjällä ei tämän oikeusperusteen soveltuessa ole laajaa harkintavaltaa kyseisen lakisääteisenvelvoitteen noudattamisessa ja sen edellyttämässä henkilötietojen käsittelyssä. Asetuksen 6 artiklan 3 kohta mahdollistaa siitä säätämisen kansallisella säädöksellä. Lisäksi Tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan, mikä on säädetty tietosuojasetuksen 9 artiklan 2 kohdan g alakohdan jäsenvaltioille antaman kansallisen harkintamarginaalin perusteella, tietosuojasetuksen 9

artiklan 1 kohdan mukaista kieltoa käsitellä erityisiksi henkilötietoryhmiä tulkittavia tietoja ei sovelleta tietojen käsittelyyn, josta säädetään laissa tai joka johtuu välittömästi rekisterinpitäjälle laissa säädetystä tehtävästä. Tietosuojalain 6 §:n 2 momentissa on rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsitelijän toteutettavaksi säädetty asianmukaiset ja erityiset toimenpiteet rekisteröidyn oikeuksien suojaamiseksi. Näitä Valtiokonttorin on rekisterinpitäjänä noudatettava. Tietosuojalain 7 §:ssä on tarkentavat kansalliset säännökset rikostuomioiden käsittelystä.

Asetuksen mukaan käsittely on lainmukaista ainoastaan silloin, kun vähintään yksi asetuksen 6 artiklan 1 kohdan edellytyksistä täyttyy. Asetuksen 9 artiklan mukaan erityisiä henkilötietoryhmiä ovat esimerkiksi terveyttä koskevat tiedot. Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittely on asetuksen mukaan kielletty, ellei käsittelyyn sovellu jokin 9 artiklan 2 kohdan poikkeuksista. Rikostietojen käsittely puolestaan on 10 artiklan mukaan sallittua vain viranomaisen valvonnassa tai silloin, kun se sallitaan unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa säädetään asianmukaisista suojaustoimista rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien suojelemiseksi. Tietosuoja-asetusta ja sen kansallista soveltamista täsmennetään ja täydennetään tietosuojalaissa. Tietosuojalain 6 §:n mukaan tietosuoja-asetuksen erityisiä henkilötietoryhmiä koskevaa käsittelykieltoa ei sovelleta tietojen käsittelyyn, josta säädetään laissa tai joka johtuu välittömästi rekisterinpitäjälle laissa säädetystä tehtävästä.

EU:n tietosuoja-asetuksessa (GDPR) riskiperusteinen lähestymistapa edellyttää, että rekisterinpitäjät ja henkilötietojen käsitelijät arvioivat ja hallitsevat henkilötietojen käsittelyyn liittyviä riskejä suhteessa kyseisen käsittelyn luonteeseen, laajuuteen, asiayhteyteen ja tarkoituksiin. Erilaisiin henkilötietojen käsittelytoimiin liittyy eriasteisia riskejä rekisteröityjen oikeuksille ja vapauksille, ja näitä riskejä tulee hallita asianmukaisilla teknisillä ja organisatorisilla toimenpiteillä. Tietosuoja-asetuksen 24 artikla korostaa, että rekisterinpitäjän on toteutettava asianmukaiset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet varmistaakseen ja osoittaakseen, että käsittely tapahtuu asetuksen mukaisesti. Riskiperusteinen lähestymistapa edellyttää riskiarviointia, suojaustoimia, jatkuvaa seurantaa, dokumentointia ja raportointia sekä rekisteröityjen oikeuksien ja vapauksien suojaamista. Valtiokonttori valtion virastona huolehtii sille tältä osin kuuluvista velvoitteista asianmukaisesti.

Tiedonhallintalailla varmistetaan viranomaisten tietoa-aineistojen yhdenmukainen hallinta ja tietoturvallinen käsittely julkisuusperiaatteen toteuttamiseksi. Laissa on tarkemmat säännökset myös viranomaisten tietojärjestelmien välillä tapahtuvasta tietojen luovuttamisesta sähköisesti.

Virkamiehen erityisasemaan kuuluu muita laajempi vastuu työstä ja siinä mahdollisesti tapahtuvista virheistä eli virkavastuu. Virkavastuu käsittää perustuslain 118 §:n mukaisesti sekä rikosoikeudellisen että vahingonkorvausoikeudellisen vastuun. Rikosoikeudellisesta virkavastuusta säädetään rikoslain 40 luvussa ja vahingonkorvausvastuusta vahingonkorvauslaissa. Perustuslakivaliokunnan käytännössä on katsottu, että oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten toteutumisen varmistaminen perustuslain 124 §:n tarkoittamassa merkityksessä edellyttää, että asian käsittelyssä noudatetaan hallinnon yleislakeja ja että asioita käsittelevät toimivat virkavastuulla (esim. PeVL 3/2009 vp, s. 4/II ja PeVL 20/2006 vp, s. 2). Perustuslakivaliokunta toteaa (mm. PeVL 72/2018 vp s. 5), että perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotohtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

Perustuslakivaliokunta on tietosuoja-asetusta täydentävää lainsäädäntöä koskevassa lausunnossaan (PeVL 14/2018 vp s. 14) todennut, että tietosuoja-asetuksen yksityiskohtainen sääntely, jota tulkitaan ja sovelletaan EU:n perusoikeuskirjassa turvattujen oikeuksien mukaisesti, muodostaa yleensä riittävän säännöspohjan myös perustuslain 10 §:ssä turvattun yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta. Tietosuoja-asetuksen sääntely vastaa asianmukaisesti tulkittuna ja sovellettuna myös Europan ihmisoikeussopimuksen mukaan määräytyvää henkilötietojen suojan tasoa. Tiedon käsittely yleisen edun mukaisiin tarkoituksiin ei ole ongelmallista perustuslain 10 §:n 1 momentissa turvattujen yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta (PeVL 3/2004 vp s. 2/II). Sääntely toissijaisesta käytöstä opetuksen, tietojohdamisen sekä viranomaisen suunnittelu- ja selvitystehtävän tarpeisiin ovat vastaavalla tavalla perusteiltaan hyväksyttäviä perustuslain 10 §:n 1 momentin näkökulmasta (PeVL 1/2018 vp).

Kaikkien tässä esityksessä ehdotettavaksi luovutettavien henkilötietojen käsittely osalta on tarpeen korostaa luovutettavan tiedon välttämättömyyttä Valtiokonttorille, olipa sitten kysymys analysointi- tai raportointipalvelusta, henkilötietojen käsittelystä Valtiokonttorin tehtävissä valtion lainojen, takausten, takuiden ja korkotukien hallintointiin ja valvontaan liittyvin osin sekä valtionvahingonkorvaus-, etuus- maksuvapautus- ja jäämistöoikeudellisten asioiden hoitamiseen liittyvissä tehtävissä sekä vakuutusmaksua vastaavan maksun ja laiminlyöntimaksun määräämistä koskevan päätöksen osalta. Myös ulkopuolisille asiantuntijoilla luovutetaan heidän toiminnassaan vain asiantuntijalausnon laatimisen kannalta välttämättömiä tietoja.

9.2 Henkilötietojen käsittely analysointi- ja raportointipalvelussa

Esityksen tavoitteena on säätää Valtiokonttorille voimassa olevasta laista poikkeava tarkennettu analysointi- ja raportointipalvelutehtävä viranomaisten rekistereissä olevien tietojen hyödyntämiseksi valtionhallinnon analysointi- ja raportointipalveluissa, valtion toiminnan ohjauksen ja johtamisen tueksi sekä valtion toiminnan ja varojen käytön tehokkuuden ja avoimuuden varmistamiseksi. Tehtävä edellyttää, että perusoikeutena turvatut henkilötietojen ja yksityiselämän suoja sekä julkisuusperiaatteen toteutuminen voidaan tulevaisuudessakin taata tehokkaasti ja laadukkaasti tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuudessa (mm. PeVL 73/2018 vp, PeVL 31/2017 vp, PeVL 5/2017 vp).

Analysointi- ja raportointipalvelutehtävä ehdotetulla tavalla muutettuna ja tarkennettuna on lakisääteinen, ja sillä edistettäisiin yleistä etua varmistamalla valtion toiminnan ja varojen käytön tehokkuus ja avoimuus. Tässä tehtävässä saisi edelleen tietosuojalajissa tarkoitettulla tavalla käsitellä henkilötietoja tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisesti, sillä käsittelyn oikeusperusteesta ehdotetaan säädettäväksi jäsenvaltion lainsäädännössä tämän esityksen mukaisesti. Lisäksi ehdotus täyttää tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisen edellytyksen henkilötietojen käsittelylle yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi. Rekisteröidyn oikeuksien rajoittamisesta e alakohtaan liittyvän vastustamisoikeuden osalta säädetään tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisesti siten, että perusteena on jäsenvaltion yleiseen julkiseen etuun liittyvä tärkeä tavoite. Saman artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaisesti rajoitusten perusteena ovat suojatoimet, joilla estetään väärinkäyttö tai lainvastainen pääsy tietoihin tai niiden siirtäminen. Yleinen etu varmistetaan, kun huolehditaan julkisen talouden ja julkisten varojen tehokkaasta käytöstä ja toimivasta valtionhallinnosta.

Analysointi- ja raportointipalvelutehtävästä ja siihen liittyvästä tiedonsaantioikeudesta säädetään lain tasolla. Analysointi- ja raportointipalvelutehtävää hoidetaan virkavastuulla.

Tehtävää ei voi luovuttaa yksityiselle toimijalle. Julkaistaessa raportointituloksia on kaikki tiedot anonymisoitu tai aggregoitu eli summattu laajempien havaintoyksikköjen tasolle siten, että yksittäistä henkilöä ei voi tunnistaa tiedoista. Henkilötiedon ja salassa pidettävän tiedon säilymistä suojatussa muodossa valvotaan käsittelyn eri vaiheissa.

Perustuslakivaliokunta on käytännössään kiinnittänyt erityistä huomiota perustuslain 12 §:n 2 momentissa turvatus asiakirjajulkisuuden suhteesta yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan (esim. PeVL 73/2018 vp, PeVL 43/1998 vp, s. 2/II ja PeVL 60/2017 vp, s. 3). Valiokunta on katsonut, että esimerkiksi arkaluonteisten tietojen salassapitoa voidaan pitää välttämättömänä perustuslain 10 §:n 1 momentissa turvatus yksityiselämän suojaamiseksi (PeVL 39/2009 vp, s. 2/I). Tällainen toisen perusoikeuden edistäminen on muodostanut sellaisen välttämättömän syyn, jonka vuoksi viranomaisen hallussa olevien asiakirjojen julkisuutta on ollut mahdollista perustuslain 12 §:n 2 momentin nojalla lailla erikseen rajoittaa (PeVL 2/2008 vp, s. 2, PeVL 40/2005 vp, s. 2/II).

Perustuslakivaliokunnan mukaan tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa tarkoitettuihin erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja tai perustuslain tulkintakäytännössä tarkoitettuja arkaluonteisia tietoja sisältäviin laajoihin tietokantoihin liittyy tietoturvaan ja tietojen väärinkäyttöön liittyviä riskejä, jotka voivat viime kädessä muodostaa uhan henkilön identiteetille (PeVL 73/2018 vp, s. 9, PeVL 14/2016 vp, s. 4 ja PeVL 14/2009 vp, s. 3/I). Tällaista tietoa on suojeltava erityisen tarkasti, koska niiden käsittelyn asiayhteys voisi aiheuttaa huomattavia riskejä perusoikeuksille ja -vapauksille. Valiokunta on tämän johdosta kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että arkaluonteisten tietojen käsittely on syytä rajata täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään (esim. PeVL 3/2017 vp, s. 5). Tällaista rajausta on valiokunnan uudemmassa käytännössä pidetty säätämisyjärjestyskysymyksenä. Valiokunta on todennut, että lain perusteluissa esitettyä välttämättömänä pidettyä henkilötietojen käsittelyä koskeva raja on syytä kirjata säännökseen (esim. PeVL 15/2019 vp, s. 5 ja PeVL 15/2018 vp, s. 40).

Erityisesti työelämän kontekstissa tietosuoja-laki ja työelämän tietosuoja-laki (759/2004) säätelevät työntekijöiden erityisten henkilötietojen käsittelyä. Työnantajalla on oikeus käsitellä näitä tietoja vain, jos se on välttämätöntä työntekijän työsuhteen kannalta ja laissa säädettyin edellytyksin. Perustuslakivaliokunta on EU:n tietosuojauudistuksen voimaantulon myötä tarkistanut kantaansa (PeVL 14/2018 vp) henkilötietojen suojaa koskevan sääntelyn vaatimuksiin. Enää henkilötietojen käsittelystä kansallisesti säädettäessä ei yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisalalla yleensä edellytetä kattavaa ja yksityiskohtaista sääntelyä. Valiokunta on katsonut, että yleisen tietosuoja-asetuksen yksityiskohtainen sääntely, jota tulkitaan ja sovelletaan EU:n perusoikeuskirjassa turvattujen oikeuksien mukaisesti, muodostaa yleensä riittävän säännöspohjan myös perustuslain 10 §:ssä turvatus yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta. Valiokunnan mukaan henkilötietojen suoja tulee näin ollen turvata ensisijaisesti EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen ja kansallisen yleislainsäädännön nojalla. Kansallisen erityislainsäädännön säätämiseen tulee siten suhtautua pidättyvästi ja rajata se vain välttämättömään tietosuoja-asetuksen salliman kansallisen liikkumavaran puitteissa. Sairauspoissaolon kesto-tieto ei edellä kerrotuin tavoin ole hallintovaliokunnan mietinnön mukaan (HavM 12/2020 vp) erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluva terveydentilaa koskeva tieto. Jos tällainen tieto voidaan yhdistää henkilöön, tiedon luonne muuttuu. Tämän vuoksi siitä edelleen ehdotetaan annettavaksi kansallisen liikkumavaran sallima erityinen säännös. Kyseinen tieto on välttämätön, koska se on indikaattori esimerkiksi työhyvinvointia tai siihen liittyviä seikkoja tilastollisella tasolla arvioitaessa. Lisäksi julkaisun lisäedellytykseksi on säädetty, että yksittäistä henkilöä ei julkistettavasta tiedosta voida tunnistaa. Varsinaisia terveydentilaa koskevia diagnoositietoja ei siirretä analysointi- ja raportointipalveluun. Julkaistavia tietoja käytetään toiminnan kehittämisessä, ohjauksessa ja johtamisessa.

9.3 Henkilötietojen käsittely Valtiokonttorin valtion lainojen, takausten, takuiden ja korkotukien hallinnointiin ja valvontaan liittyvissä tehtävissä sekä valtionvahingonkorvaus-, etuus- maksuvapautus- ja jäämistöoikeudellisten asioiden hoitamiseen liittyvissä tehtävissä

Ehdotettavat laajennukset Valtiokonttorin tiedonsaantioikeuksiin koskevat tietoja, jotka ovat edellytys Valtiokonttorissa käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiselle, ja jotka asianosainen on velvollinen luovuttamaan Valtiokonttorille. Ehdotetut tiedonsaantioikeudet ovat edellytys sille, että Valtiokonttori voi asianmukaisesti selvittää muun muassa hakijan oikeutta korvaukseen ja toisaalta korvauksesta vähennettävien muualta saatujen korvausten määrän. Valtiokonttorin tiedonsaantia koskevat muutokset ovat tarkkarajaisia ja sitoisivat Valtiokonttorin tiedonsaantioikeuden myös jatkossa siihen, että tiedot ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi tai Valtiokonttorille säädetyn tehtävän suorittamiseksi.

Käsittelyperuste tältä osin on tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen veloitteen noudattamiseksi. Valtiokonttorin valtion lainojen, takausten, takuiden ja korkotukien hallinnointiin ja valvontaan liittyviin tehtäviin sekä valtionvahingonkorvaus-, etuusmaksuvapautus- ja jäämistöoikeudellisten asioiden hoitamisessa joudutaan käsittelemään myös valtiosääntöisesti arkaluonteisia henkilötietoja, joita ovat erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen lisäksi esimerkiksi maksukorttitiedot, tilitiedot, rikostuomioita ja rikoksia koskevat sekä sosiaalihuollon asiakastiedot (ks. PeVL 26/2018 vp, PeVL 15/2018 vp, PeVL 14/2018 vp, PeVL 3/2017 vp, PeVL 13/2016 vp ja PeVL 14/2009 vp).

Tältä osin on otettava huomioon perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntö arkaluonteisten henkilötietojen käsittelystä säätämisen osalta. Valiokunta (PeVL 14/2018 vp, s. 5 - 6) on kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että yksityiselämän suojaan kohdistuvia rajoituksia on arvioitava kulloisessakin sääntely-yhteydessä perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten valossa (ks. PeVL 42/2016 vp, s. 2 - 3 ja siinä viitatuksi lausunnot). Valiokunta on arvioinut erityisesti arkaluonteisten tietojen käsittelyn sallimisen koskevan yksityiselämään kuuluvan henkilötietojen suojan ydintä (PeVL 37/2013 vp, s. 2/I), minkä johdosta esimerkiksi tällaisia tietoja sisältävien rekisterien perustamista on arvioitava perusoikeuksien rajoitusedellytysten, erityisesti rajoitusten hyväksyttävyyden ja oikeasuhtaisuuden, kannalta (PeVL 29/2016 vp, s. 4 - 5 ja esimerkiksi PeVL 21/2012 vp, PeVL 47/2010 vp sekä PeVL 14/2009 vp).

Perustuslakivaliokunta on painottanut arkaluonteisten tietojen käsittelyn aiheuttamia uhkia. Kun käsitellään 9 artiklan tarkoittamia erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja, tulee käsittelylle olla asetuksen 6 artiklan 1 kohdan käsittelyn oikeusperusteiden ohella jokin artiklan 2 kohdan mukaisista poikkeusperusteista. Euroopan unionin yleisen tietosuojasetuksen (GDPR) 9 artiklan 2 kohdan g alakohta sallii erityisten henkilötietoryhmien käsittelyn silloin, kun käsittely on tarpeen tärkeää yleistä etua koskevan syyn vuoksi EU-tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, ja kun oikeasuhtaiset suojatoimet on toteutettu.

Tietosuojasetuksen 10 artiklan mukaan rikostuomioihin ja rikkomuksiin tai niihin liittyviin turvaamistoimiin liittyvien henkilötietojen käsittely 6 artiklan 1 kohdan perusteella suoritetaan vain viranomaisen valvonnassa tai silloin, kun se sallitaan unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa säädetään asianmukaisista suojatoimista rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien suojelemiseksi. Valiokunnan mielestä arkaluonteisia tietoja sisältäviin laajoihin tietokantoihin liittyy tietoturvaan ja tietojen väärinkäyttöön liittyviä vakavia riskejä, jotka voivat viime kädessä muodostaa uhan henkilön identiteetille (PeVL 13/2016 vp, s. 4, PeVL 14/2009 vp, s. 3/I). Myös EU:n yleisen tietosuojasetuksen johdantokappaleessa 51 painotetaan, että asetuksen 9 artiklassa tarkoitettuja erityisiä henkilötietoja, jotka ovat erityisen

arkaluonteisia perusoikeuksien ja -vapauksien kannalta, on suojeltava erityisen tarkasti, koska niiden käsittelyn asiayhteys voisi aiheuttaa huomattavia riskejä perusoikeuksille ja -vapauksille. Valtiovalvonta on tämän johdosta kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että arkaluonteisten tietojen käsittely on syytä rajata täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään (ks. esim. PeVL 3/2017 vp, s. 5). Näin on tässä esityksessä menetelty, tietojen saantioikeus on tarkoin rajoitettu, tiedonsaantioikeudet on tarkoin rajoitettu vain valtiokonttorin lakisääteisen tehtävän, kuten korvauspäätöksen tekemiseksi tarvittavaan tietoon.

Tältä osin ehdotettavat tiedonsaantioikeudet ovat laajat. Kysymys on kuitenkin erityislaeissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi välttämättömistä tiedoista. Niistä ei synny erillistä tietokantaa, vaan kyseisen tieto jää siihen tietojenkäsittelyjärjestelmään, jota asianomaisessa toiminnassa käytetään.

9.4 Henkilötietojen käsittely ulkopuolisia asiantuntijoita käytettäessä

Ulkopuolisille asiantuntijoille annettavissa tehtävissä joudutaan käsittelemään Valtiovalvontorin lakisääteisten tehtävien täyttämiseksi salassa pidettäviä asiakirjoja, jotka voivat olla samalla henkilötietojen suojaa koskevan sääntelyn perusteella erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia henkilötietoja, kuten esimerkiksi terveydentilaa koskevat tiedot. Tehtäviä hoitavat ovat henkilötietojen suojaa koskevan sääntelyn perusteella henkilötietojen käsittelijöitä. Valtiovalvontori puolestaan toimii kyseisten tietojen rekisterinpitäjänä ja vastaa rekisterinpitäjänä henkilötietojen suojaa koskevan sääntelyn perusteella rekisterinpitäjälle säädetyistä velvollisuuksista. Valtiovalvontorin tehtävänä rekisterinpitäjänä on ohjeistaa henkilötietojen käsittelijöitä. Koska voimassa olevan henkilötietojen suojaa koskevan sääntelyn voidaan arvioida luovan riittävät lainsäädännölliset puitteet henkilötietojen käsittelylle, ei esityksessä ole arvioitu olevan tarvetta tältä osin säätää henkilötietojen suojasta tarkemmin.

9.5 Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle

Ulkopuolisten asiantuntijoiden käyttämistä koskevan 4 b §:n osalta arvioidaan, että ehdotettu sääntely olisi tarkoituksenmukaista ja täyttäisi muutkin perustuslain 124 §:ssä säädetyt ja perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä muodostuneet edellytykset. Valtiovalvontori voisi käyttää ulkopuolisia asiantuntijoita esimerkiksi korvauksenhakijan terveydentilaa koskevien lausuntojen hankkimiseksi tai lausunnon hankkimiseksi vahingoittuneen omaisuuden korvaamista koskevassa asiassa.

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla ja vain, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaarana perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia (näin mm. PeVL 17/2021 vp kohta 78). Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle. Esillä oleva asiantuntijan tehtävä ei ole tällainen. Tehtävien tarkoituksenmukainen hoitaminen edellyttää sitä, että Valtiovalvontori voi käyttää ulkopuolisia asiantuntijoita niissä tapauksissa, kun tarvittavaa erityisosaamista sen oman henkilöstön piiristä ei ole saatavissa.

Julkisten hallintotehtävien hoitamisen tulee pääsäännön mukaan kuulua viranomaisille ja että tällaisia tehtäviä voidaan antaa muille kuin viranomaisille vain rajoitetusti. Julkisella hallintotehtävällä lainkohdassa viitataan verraten laajaan hallinnollisten tehtävien joukkoon, johon kuuluu esimerkiksi lakien toimeenpanoon sekä yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen oikeuksia, velvollisuuksia ja etuja koskevaan päätöksentekoon liittyviä tehtäviä. Osallistuessaan korvaus- tai etuuspäätöksen valmisteluun myös asiantuntijan voidaan katsoa samalla osallistuvan julkisen vallan käyttöön. Lopullisen ratkaisun asiassa tekee kuitenkin aina

Valtiokonttorin virkamies. Valtiokonttori tekee ulkopuolista asiantuntijaakin käyttäessään korvausasiassa lakisääteisen päätöksen. Asiantuntijalausunto ei ole viranomaista sitova, vaan tukimateriaalia päätöksen tekemistä varten. Asiantuntijalausunto on välttämätön päätöksen tekemiseksi, sillä Valiokonttorilla ei itsellään ole tarvittavaa erityisasiantuntemusta. Asiantuntijalausunto on myös vain osa päätöksenteossa tarvittavaa harkintaa. Valtiokonttori tutkii päätöksenteon juridiset ja muut tosiseikkoihin perustuvat päätöksenteon edellytykset. Valtiokonttori voisi antaa tässä kuvan tehtävän ulkopuolisen suoritettavaksi, kun siitä näin nimenomaisesti säädettäisiin laissa.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 23 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään ulkopuolisen asiantuntijan vaitiolovelvollisuudesta ja hyväksikäyttökiellosta ja 26 §:n 3 momentissa säädetään salassa pidettävän tiedon antamisesta viranomaisen lukuun toimivalle asiantuntijalle. Ulkopuolisilla asiantuntijoilla olisi vastaava salassapitovelvollisuus tehtävässään saamista arkaluontoisista asiakas- ja potilastiedoista kuin virkamiehillä. Valtiokonttorin on varmistettava, että käytettävät asiantuntijat ovat tietoisia salassapito- ja vaitiolovelvollisuudestaan. Salassapitovelvollisuus säilyisi asiantuntijatehtävän suorittamisen jälkeenkin. Asiantuntijana toimivaan henkilöön sovellettaisiin rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Asiantuntija ei tee itsenäisiä luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön oikeudelliseen asemaan liittyviä päätöksiä tai muita ratkaisuja, vaan toimii asiasta vastaavan virkamiehen tukena ja käytännössä toimeksi antavan Valtiokonttori valvonnan alla.

Lakiehdotuksessa säädetyt Valtiokonttorin oikeudet saada ja käsitellä henkilötietoja ovat näin ollen perustuslain näkökulmasta hyväksyttäviä ja täyttävät perustuslain 10 §:n 1 momentin vaatimukset. Sama koskee myös julkisen hallintotehtävän antamista muulle kuin viranomaiselle perustuslain 124 §:n tarkoittamalla tavalla.

9.6 Oikaisuvaatimusmenettelyn soveltamisalasta

Yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan mukainen liikkumavara antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden säätää omia poikkeuksia ja tarkennuksia esillä olevan artiklan automatisoitujen päätösten kiellolle, kunhan ne huolehtivat riittävästä suojatoimista rekisteröityjen oikeuksien turvaamiseksi. Valtiokonttorista esitettävän lain 4 §:n osalta tämä on järjestetty säännökseen kirjatulla tavalla säätämällä asianmukaiset toimenpiteet rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien sekä oikeutettujen etujen suojaamiseksi eli oikeus ihmisen väliintuloon, oikeus ilmaista näkemyksensä ja oikeus riitauttaa päätös. Tämä toteutuu säädettäväksi ehdotetulla mahdollisuudella vaatia oikaisua siten kuin hallintolain 7 a luvussa säädetään. Lisäksi on käytettävissä liikennevakuutuslain 29 §:n 2 momentin mukainen muutoksenhakumahdollisuus.

Oikaisuvaatimuksen rajaaminen Valtiokonttorista annetun lain 4 §:n muutosesityksessä pelkkiin luonnollisiin henkilöihin toteuttaisi hallintolain 53 f §:n edellytyksen. Kansallinen oikeussuojajärjestelmä on kuitenkin neutraali sen suhteen, onko muutoksenhakijana luonnollinen vai oikeushenkilö tai viranomainen. Tämä lähtökohta on merkityksellinen yhdenvertaisuutta koskevan perustuslain 6 §:n ja hyvää hallintoa koskevan perustuslain 21 §:n kannalta. Rajaus johtaisi muutoin siihen, että asianosaisilla olisi erilaiset oikeussuojakeinot käytettävissään pelkästään sillä perusteella, onko asianosainen luonnollinen vai oikeushenkilö. Tämän vuoksi oikaisuvaatimusmenettely on myös oikeushenkilöiden käytettävissä.

9.7 Oikaisuvaatimusmenettelyn ja itseoikaisun perustuslainmukaisuuden arviointi

Esityksessä esitetään Valtiokonttorista annetun lain 4 §:n säännökseen oikaisuvaatimusmenettelyn käyttöönottamista ja rikosvahinkolain 38 a §:ään itseoikaisumahdollisuuden käyttämistä.

Perustuslain 21 § turvaa jokaiselle oikeuden oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin ja hyvään hallintoon. Tämä perusoikeus sisältää muun muassa oikeuden tulla kuulluksi, oikeuden saada perusteltu päätös sekä oikeuden hakea muutosta päätökseen. Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus tulla kuulluksi omassa asiassa. Esillä olevassa pykälässä taataan oikeus saada perusteltu päätös. Jokaisella on oikeus hakea muutosta itseään koskevaan päätökseen ja jokaisen oikeus hyvään hallintoon kattaa muun muassa käsittelyn joutuisuuden ja viranomaisten toiminnan ennakoitavuuden. Oikaisuvaatimus ja itseoikaisun käyttäminen esitettävissä laeissa on perustuslain 21 §:n näkökulmasta perusteltua, koska ne edistävät oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä ja hyvää hallintoa. Molemmat menettelytavat takaavat asianosaisen oikeuden tulla kuulluksi, oikeuden saada perusteltu päätös ja oikeuden hakea muutosta, samalla kun ne parantavat hallinnon tehokkuutta ja joustavuutta. Näin ollen ne ovat sopusoinnussa perustuslain turvaamien perusoikeuksien kanssa.

9.8 Virka-avun antamisen valtiosääntöoikeudellinen arviointi

Viranomaisen toiselle viranomaiselle antamaan virka-apuun voi sisältyä valtiosääntöoikeudellisia kysymyksiä, erityisesti silloin, kun virka-apu liittyy perustuslaissa taattujen perusoikeuksien ja -vapauksien toteuttamiseen tai rajoittamiseen. Tällöin on huomioitava perusoikeudet ja -vapaudet: virka-avun aikana on varmistettava, että toiminta ei riko perusoikeuksia, kuten yksityisyyden suojaa, liikkumisvapautta tai sananvapautta. Myös viranomaisten väliset toimivallan rajat on otettava huomioon. Viranomaisilla on tarkasti määritellyt toimivaltuudet, ja virka-apua annettaessa on varmistettava, että viranomaiset eivät ylitä niille laissa säädettyjä toimivaltuuksia. Virka-apua annettaessa on varmistettava, että yhteistyö on perustuslain mukaista ja että toiminta on avoimuuden, hyvän hallinnon ja laillisuuden periaatteiden mukaista. Virka-apua annettaessa on varmistettava, että yksilöiden oikeusturva toteutuu asianmukaisesti. Tämä sisältää oikeudenmukaisen käsittelyn, tiedonsaantioikeuden ja mahdollisuuden valittaa viranomaisen toimista. Virka-avun antamisen edellytyksenä on luonnollisesti, ettei se vaaranna virka-apua antavalle viranomaiselle säädettyjen muiden tärkeiden tehtävien suorittamista. Koska Valtiokonttorin virka-avun tarve on vähäistä, tästä seikasta ei ole tarpeen lisätä lakiin erillistä säännöstä.

Hallintovaliokunnan ratkaisukäytäntöä virka-apua koskien säädösehdotusten osalta on kuvattu jaksossa 2.7 Virka-avusta Valtiokonttorille.

Hallitus katsoo, että lakiehdotukset voidaan edellä todetun perusteella käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Hallitus pitää kuitenkin suotavana, että perustuslakivaliokunta antaisi asiasta lausunnon tiedonsaantioikeuksia koskevan sääntelyn sekä perustuslain 124 §:n soveltamiskäytännön yhtenäisyyden kannalta.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtiokonttorista annetun lain (305/1991) nimike, 1 §, 2 §:n 1 ja 2 momentti, 2 b §:n 1 momentti sekä 2 c, 4 ja 5 §, sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 1 momentti osaksi laeissa 1081/2014, 180/2019, 1369/2019, 538/2022, 705/2022 ja 1076/2022 sekä 2 b §:n 1 momentti ja 2 c § laissa 1076/2022, sekä lisätään lakiin uusi 2 d ja 4 b § seuraavasti:

Laki

Valtiokonttorista

1 §

Valtiokonttori on valtiovarainministeriön hallinnonalalla toimiva valtion viranomainen, joka valvoo valtionhallintoa, kansalaisia, kuntia, kuntayhtymiä, hyvinvointialueita, hyvinvointiyhtymiä, yhteisöjä ja yrityksiä.

2 §

Valtiokonttorin tehtävänä on, jollei toimivallasta muualla toisin säädetä:

- 1) järjestää valtion velanhoito-, sijoitus- ja rahoituspalveluja sekä hoitaa valtion lainojen, takausten, takuiden ja korkotukien hallinnointiin ja valvontaan liittyviä tehtäviä;
- 2) hoitaa valtion keskuskirjanpitoa ja valmistella valtion tilinpäätös sekä ohjata valtion virastojen, laitosten ja talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen taloushallintoa ja maksuliikettä;
- 3) huolehtia osaltaan valtion vahingonkorvaus- ja etuusasioista, jäämistöoikeudellisista asioista, maksuvapautusasioista sekä eräiden vakuutusten laiminlyöntimaksujen ja vakuutusmaksua vastaavien maksujen määräämisestä;
- 4) toimia kuntien ja hyvinvointialueiden taloustietovarannon ylläpidosta vastaavana viranomaisena sekä rekisterinpitäjänä;
- 5) tuottaa ja kehittää valtionhallinnon analysointi- ja raportointipalveluja sekä julkaista palveluissa tuotettua tietoa yleisessä tietoverkossa ohjauksen ja johtamisen tueksi sekä valtion toiminnan ja varojen käytön tehokkuuden ja avoimuuden varmistamiseksi sekä tuottaa analyysejä valtioneuvostolle valmistelun ja päätöksenteon tueksi;
- 6) toimia valtionavustustoiminnan tietovarannon ja siihen sisältyvien palvelujen ylläpidosta vastaavana viranomaisena sekä valtionavustustietojen julkaisemisen ja käytön palvelun tietoaineiston tuottajana ja julkaisijana sekä tuottaa valtionavustusten ja valtionavustustoiminnan analysointi- ja raportointipalveluja valtioneuvostolle valmistelun ja päätöksenteon tueksi;
- 7) hoitaa osaltaan Euroopan unionin elpymis- ja palautumistukivälineen hallinnointia, valvontaa ja tarkastusta;
- 8) ylläpitää sähköistä hankintailmoitusjärjestelmää ja siihen liittyviä palveluja;

9) kehittää valtion työelämää;
10) kehittää ja valvoo sähköisten liiketoiminta-asiakirjojen välitysverkoston toimintaa ja käyttöä;

11) hoitaa muut kuin 1—10 kohdassa tarkoitetut virastolle laissa säädetyt ja valtiovarainministeriön määräämät viraston toimialaan kuuluvat tehtävät.

Valtiokonttori voi tuottaa valtionhallinnolle ja valtion liikelaitoksista annetun lain (1062/2010) mukaisille liikelaitoksille yhteisiä tukipalveluja. Valtioneuvoston asetuksella säädetään, mitä nämä palvelut ovat.

2 b §

Valtiokonttorilla on oikeus käsitellä 2 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun taloustietovarantoon liittyvän tehtävän ja 6 kohdassa tarkoitettujen valtionavustustoiminnan tietovarannon ja siihen sisältyvien palvelujen ylläpitoa koskevien tehtävien toteuttamiseksi välttämättömiä henkilötietoja ja erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja. Valtioneuvoston kanslialla, valtiovarainministeriöllä, maa- ja metsätalousministeriöllä, työ- ja elinkeinoministeriöllä, sosiaali- ja terveysministeriöllä ja ympäristöministeriöllä on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada Valtiokonttorilta 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun tehtävän toteuttamisen kannalta välttämättömät hallinnonalaansa koskevat tiedot. Tämän lisäksi valtiovarainministeriöllä on valtion taloudellisen riskienhallinnallisen tilanteen selvittämiseksi ja riskien minimoimiseksi oikeus salassapitosäännösten estämättä saada mainitut tiedot myös edellä mainittujen ministeriöiden alaisen hallinnon vastuiden osalta. Valtiovarainministeriöllä, sosiaali- ja terveysministeriöllä, työ- ja elinkeinoministeriöllä, Tilastokeskuksella, Opetushallituksella, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksella sekä Suomen Kuntaliitto ry:llä on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada Valtiokonttorilta 2 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun tehtävän toteuttamisen kannalta välttämättömät tiedot.

2 c §

Valtiokonttorilla on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 2 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun tehtävän hoitamiseksi välttämättömät valtionhallinnon toimintaa ja taloutta koskevat tiedot viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaan toimivaltaiselta viranomaiselta seuraavasti:

1) Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen tiedot valtion budjettitalouden virastojen talous- ja henkilöstöhallinnosta, matkahallinnosta, toiminnan suunnittelusta ja seurannasta sekä organisaatiorakenteesta;

2) Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskuksen tiedot yhteisestä perustietotekniikasta;

3) Digi- ja väestötietoviraston tiedot hanke- ja projektihallinnasta;

4) Senaatti-konsernin tiedot toimitilahallinnasta;

5) Hansel Oy:n tiedot hankintojen hallinnasta;

6) Haus kehittämiskeskus Oy:n tiedot keskitetyistä koulutuspalveluista.

Valtiokonttori, yhteinen palveluntuottaja ja tiedot luovuttava viranomainen määrittävät yhteistyössä 1 momentissa tarkoitetut tiedot.

Valtiokonttorilla on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten ja muiden tietojen käyttöä koskevien rajoitusten estämättä 2 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetun tehtävän hoitamiseksi valtionapuviranomaisilta ja lain nojalla muita valtionavustuksia myöntäviltä välttämättömät tiedot valtionavustuksen hakemisesta, myöntämisestä, maksamisesta, käytöstä ja valvonnasta sekä palauttamisesta ja takaisinperinnästä.

Edellä 1 ja 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 2, 5 ja 7 - 11 kohdan mukaisia tietoja ei kuitenkaan luovuteta.

Luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin

ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus) 9 artiklassa tarkoitettuihin erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja ei luovuteta. Edellä 2 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun tehtävän hoitamiseksi välttämätön tieto sairaudesta, ammattitaudista tai työtapaturmasta aiheutuneen poissaolon kestosta voidaan kuitenkin luovuttaa. Tietoja käsiteltäessä on noudatettava asianmukaisia suojatoimia. Tiedot on pseudonymisoitava ennen analysoinnin aloittamista. Julkaistavat tulokset on anonymisoitava tai aggregoitava siten, että yksittäistä henkilöä ei tiedoista voi tunnistaa.

Valtiokonttori on rekisterinpitäjä niiden tietojen osalta, jotka se on saanut 1 ja 3 momentin nojalla.

2 d §

Edellä 2 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdassa säädettyjen tehtävien hoitamista varten Valtiokonttorilla on salassapitosäännösten ja muiden tietojen käyttöä koskevien rajoitusten estämättä oikeus pyynnöstä saada maksutta tunnistetietoineen välttämättömät asiakirjat ja tiedot:

1) oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetun lain (639/1982) 12 §:ssä säädetyn valvontatehtävän suorittamiseksi Digi- ja väestötietovirastolta, Maanmittauslaitokselta, Suomen Ympäristökeskukselta sekä Verohallinnolta;

2) aravalain (1189/1993) 36 §:ssä säädetyn valvontatehtävän suorittamiseksi Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskukselta, omistusrava- tai vuokra-aravalainoitettun asunnon sijaintikunnalta sekä Verohallinnolta;

3) eräiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainojen ja saamisten siirtämisestä Valtiokonttorin hoidettavaksi annetussa laissa (78/2007) säädettyjen tehtävien hoitamiseksi Verohallinnolta;

4) uusjakojen tukemisesta annetun lain (1423/2014) 13 §:ssä tuensaajan osuuden ja koron perinnästä säädetyn tehtävän hoitamiseksi Verohallinnolta;

5) kehitysmaihin myönnettävistä korkotukiluotoista annetun lain (1114/2000) 9 §:ssä säädetyn tehtävän hoitamiseksi ulkoministeriöltä, Finnvera Oyj:ltä ja Verohallinnolta;

6) sotilasvammalain (404/1948) nojalla käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi:

a) Digi- ja väestötietovirastolta, Ahvenanmaan valtionvirastolta, Verohallinnolta, Sotilaslääketieteen keskukselta, Kansallisarkistolta sekä sosiaalihuollon viranomaisilta ja laitoksilta;

b) Kansaneläkelaitokselta, Eläketurvakeskukselta, eläke- ja vakuutuslaitokselta, työnantajalta, työttömyyskassalta ja muulta etuuden myöntäjältä; sekä

c) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitettulta ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettulta terveydenhuollon toimintayksiköltä, kuntoutusta toimeenpanevalta taholta, muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä ja sosiaalipalveluiden tuottajalta sekä hoitolaitokselta;

7) perintökaaren (40/1965) 5 ja 14 luvussa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi:

a) Digi- ja väestötietovirastolta, Ahvenanmaan valtionvirastolta ja Verohallinnolta; sekä

b) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettulta ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettulta terveydenhuollon toimintayksiköltä, kuntoutusta toimeenpanneelta taholta, muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä ja sosiaalipalveluiden tuottajalta sekä hoitolaitokselta;

8) syyttömästi vangitulle tai tuomitulle valtion varoista vapauden menetyksen johdosta maksettavasta korvauksesta annetun lain (422/1974) nojalla käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi:

a) Digi- ja väestötietovirastolta, Ahvenanmaan valtionvirastolta, Verohallinnolta, esitutkintaviranomaiselta, Syyttäjälaitokselta, tuomioistuimelta, Rikosseuraamuslaitokselta ja Maahanmuuttovirastolta;

- b) Kansaneläkelaitokselta, Eläketurvakeskukselta, eläke- ja vakuutuslaitokselta, työnantajalta, työttömyyskassalta ja muulta etuuden myöntäjältä; sekä
- c) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettua terveydenhuollon toimintayksiköltä, kuntoutusta toimeenpanevalta taholta, muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä ja sosiaalipalveluiden tuottajalta sekä hoitolaitokselta;
- 9) maksuvapautuslain (529/1980) nojalla käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi:
- a) valtion viranomaiselta, jonka toimintaan maksu- tai korvausvelvollisuus liittyy;
- b) Digi- ja väestötietovirastolta, Ahvenanmaan valtionvirastolta, Verohallinnolta ja Ulosottolaitokselta;
- c) Kansaneläkelaitokselta, Eläketurvakeskukselta, eläke- ja vakuutuslaitokselta, työnantajalta, työttömyyskassalta ja muulta etuuden myöntäjältä; sekä
- d) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettua terveydenhuollon toimintayksiköltä, kuntoutusta toimeenpanevalta taholta, muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä ja sosiaalipalveluiden tuottajalta sekä hoitolaitokselta;
- 10) taisteluvälineiden siviilihenkilöille aiheuttamien tapaturmien korvaamisesta annetun lain (1213/1990) nojalla käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi:
- a) Digi- ja väestötietovirastolta, Ahvenanmaan valtionvirastolta, Verohallinnolta, esitutkintaviranomaiselta, Syyttäjälaitokselta ja tuomioistuimelta;
- b) Kansaneläkelaitokselta, Eläketurvakeskukselta, eläke- ja vakuutuslaitokselta, työnantajalta, työttömyyskassalta ja muulta etuuden myöntäjältä; sekä
- c) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettua terveydenhuollon toimintayksiköltä, kuntoutusta toimeenpanevalta taholta, muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä ja sosiaalipalveluiden tuottajalta sekä hoitolaitokselta;
- 11) rikosvahinkolain (1204/2005) nojalla käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi:
- a) Digi- ja väestötietovirastolta, Ahvenanmaan valtionvirastolta, Verohallinnolta, esitutkintaviranomaiselta, Syyttäjälaitokselta, tuomioistuimelta, Ulosottolaitokselta, Oikeusrekisterikeskukselta, Rikosseuraamuslaitokselta, Maahanmuuttovirastolta, sosiaalihuollon viranomaisilta ja laitoksilta sekä säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä annetussa laissa (116/2002) tarkoitettua säilöönottoyksiköltä;
- b) Kansaneläkelaitokselta, Eläketurvakeskukselta, eläke- ja vakuutuslaitoksilta, työnantajalta, työttömyyskassalta ja muulta etuuden myöntäjältä; sekä
- c) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettua terveydenhuollon toimintayksiköltä, kuntoutusta toimeenpanevalta taholta, muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä ja sosiaalipalveluiden tuottajalta sekä hoitolaitokselta;
- 12) riistavahinkolain (105/2009) nojalla käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi:
- a) Digi- ja väestötietovirastolta, Ahvenanmaan valtionvirastolta, Verohallinnolta, esitutkintaviranomaiselta, Syyttäjälaitokselta ja tuomioistuimelta;
- b) Kansaneläkelaitokselta, Eläketurvakeskukselta, eläke- ja vakuutuslaitoksilta, korvauksen hakijan työnantajalta, työttömyyskassalta ja muulta etuuden myöntäjältä; sekä
- c) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettua terveydenhuollon toimintayksiköltä, kuntoutusta toimeenpanevalta taholta, muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä ja sosiaalipalveluiden tuottajalta sekä hoitolaitokselta;
- 13) oikeudenkäynnin viivästyksen hyvittämisestä annetun lain (362/2009) nojalla käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi tuomioistuimelta ja valitusasioita käsittelemään perustetulta lautakunnalta;
- 14) valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain (978/2014) nojalla käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi tai valtion edun valvomiseksi:

- a) valtion viranomaiselta, jonka toimintaan korvausvaatimus liittyy;
- b) Digi- ja väestötietovirastolta, Ahvenanmaan valtionvirastolta, Verohallinnolta, esitutkintaviranomaiselta, Poliisihallitukselta, Syyttäjälaitokselta, tuomioistuimelta, Ulosottolaitokselta, valitusasioita käsittelemään perustetulta lautakunnalta, kanteluasian ratkaiselta viranomaiselta ja Maahanmuuttovirastolta;
- c) Kansaneläkelaitokselta, Eläketurvakeskukselta, eläke- ja vakuutuslaitokselta, työnantajalta, työttömyyskassalta ja muulta etuuden myöntäjältä, jos valtion korvausvelvollisuus asiassa on selvitetty; sekä
- d) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettulta ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettulta terveydenhuollon toimintayksiköltä, kuntoutusta toimeenpanevalta taholta, muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä ja sosiaalipalveluiden tuottajalta ja hoitolaitokselta, jos valtion korvausvelvollisuus asiassa on selvitetty;

15) valtion virkamatoilla sattuneiden vahinkojen korvaamisesta annetun lain (530/2017) nojalla käsiteltävän asian ratkaisemiseksi:

- a) Digi- ja väestötietovirastolta, Verohallinnolta sekä Ahvenanmaan valtionvirastolta;
- b) ulkomaanmatkasta vastaavalta valtion viranomaiselta; sekä
- c) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettulta ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettulta terveydenhuollon toimintayksiköltä, kuntoutusta toimeenpanevalta taholta, muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä ja sosiaalipalveluiden tuottajalta sekä hoitolaitokselta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua tietoa ei kuitenkaan tarvitse antaa, jos se on salassa pidettävä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 2, 5, tai 7—11 kohdan perusteella.

Valtiokonttorin on ilmoitettava holhousviranomaiselle vajaavaltaiselle maksettavasta vähäistä suuremmasta korvauksesta, jos korvaus käsittää muun suorituksen kuin kulujen tai elätyksen menetyksen korvaamisen. Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluva korvaus maksetaan vajaavaltaiselle itselleen. Myös muu korvaus voidaan suorittaa vajaavaltaiselle itselleen, jos korvaus koskee hänen hallinnassaan ollutta omaisuutta tai hänellä muutoin on oikeus määrätä korvauksesta.

4 §

Valtiokonttorin liikennevakuutuslain (460/2016) 29 §:n nojalla tekemään vakuutusmaksua vastaavan maksun ja laiminlyöntimaksun määräämistä koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolain (434/2003) 7 a luvussa. Muutoksenhausta Valtiokonttorin päätökseen säädetään liikennevakuutuslain 29 §:n 2 momentissa.

4 b §

Valtiokonttori voi nimetä tarpeellista lääketieteen tai vahinkotarkastuksen asiantuntemusta edustavia ulkopuolisia asiantuntijoita ja tehdä hallintolain 3 §:ssä tarkoitettuja hallintosopimuksia yhteisöjen ja yksityisten henkilöiden kanssa asiantuntijalausannon antamisesta korvaus- ja etuasioiden valmistelua varten.

Valtiokonttori voi antaa salassapitovelvollisuutta koskevien säännösten estämättä 1 momentissa tarkoitetuille yhteisöille ja henkilöille luvan saada säännöksessä tarkoitettujen tehtäviensä suorittamiseksi välttämättömiä tietoja. Edellä 1 momentissa tarkoitettujen asiantuntijatehtävien suorittajat toimivat henkilötietojen käsittelijöinä rekisterinpitäjänä toimivan Valtiokonttorin lukuun.

Asiantuntijana toimivaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ulkopuolisten asiantuntijoiden kutumisesta ja heitä koskevista vaatimuksista. Ulkopuolisilla asiantuntijoilla

on oikeus kohtuulliseen palkkioon ja matkakustannusten korvaukseen, joiden perusteet Valtiokonttori vahvistaa.

5 §

Valtion, kunnan, kuntayhtymän, hyvinvointialueen, hyvinvointiyhtymän sekä muun julkisyhteisön viranomaiset ovat velvolliset kukin toimivaltansa rajoissa antamaan Valtiokonttorille sen pyytämää virka-apua Valtiokonttorin valtion lainojen, takausten, takuiden ja korkotukien hallinointiin ja valvontaan liittyvissä tehtävissä sekä valtion vahingonkorvaus-, etuus- maksuvapautus- ja jäämistöoikeudellisten asioiden hoitamiseen liittyvissä tehtävissä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 2 §:n 1 momentin 8 kohta tulee kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2025.

Tämän lain 4 §:ää sovelletaan myös tämän lain voimaan tullessa vireillä oleviin asioihin.

2.

Laki

julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 60 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) 60 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on laissa 353/2020, seuraavasti:

60 §

Hankintailmoitusten julkaiseminen

Hankintayksikkö voi julkaista hankintailmoituksen tai sen sisältämiä tietoja myös sanoma- tai ammattilehdessä, omilla internetsivuillaan taikka muussa tarkoituksenmukaisessa tiedotusvälineessä. Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja ilmoituksia ja niiden sisältämiä tietoja ei saa julkaista muualla ennen kuin ne on julkaistu ensin Euroopan unionin virallisessa lehdessä ja tämän jälkeen internet-osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi. Edellä 3 momentissa tarkoitettuja ilmoituksia ja niiden sisältämiä tietoja ei saa julkaista ennen kuin ne on julkaistu ensin Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Valtiokonttorin on ylläpidettävä sähköistä järjestelmää, josta hankintayksikkö saa tiedon ilmoituksen julkaisemisesta ja julkaisemisen ajankohdasta osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 64 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1398/2016) 64 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on laissa 354/2020, seuraavasti:

64 §

Hankintailmoitusten julkaiseminen

Hankintayksikkö voi julkaista hankintailmoituksen tai sen sisältämiä tietoja myös sanoma- tai ammattilehdessä, omilla internetsivuillaan taikka muussa tarkoituksenmukaisessa tiedotusvälineessä. Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja ilmoituksia ja niiden sisältämiä tietoja ei saa julkaista muualla ennen kuin ne on julkaistu ensin Euroopan unionin virallisessa lehdessä ja tämän jälkeen internet-osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi. Edellä 3 momentissa tarkoitettuja ilmoituksia ja niiden sisältämiä tietoja ei saa julkaista ennen kuin ne on julkaistu ensin Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Valtiokonttorin on ylläpidettävä sähköistä järjestelmää, josta hankintayksikkö saa tiedon ilmoituksen julkaisemisesta ja julkaisemisen ajankohdasta osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

rikosvahinkolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan rikosvahinkolain (1204/2005) 45 ja 47 §,
muutetaan 7 luvun otsikko ja 38 §:n 1 ja 3 momentti sekä
lisätään lakiin uusi 38 a § seuraavasti:

7 luku

Muutoksenhaku, itseoikaisu ja takaisinperintä

38 §

Muutoksenhaku

Valtiokonttorin tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla vakuutusoikeuteen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valituskirjelmä on toimitettava muutoksenhakuajassa Valtiokonttorille. Ennakkokorvausta koskevaan päätökseen ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Jos valitus on saapunut 1 momentissa säädetyn määräajan jälkeen, se voidaan tästä huolimatta ottaa tutkittavaksi, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä.

38 a §

Itseoikaisu ja valituksen siirto vakuutusoikeudelle

Jos Valtiokonttori hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta uusi päätös. Uuteen päätökseen saa hakea muutosta 38 §:n mukaisesti.

Jos Valtiokonttori ei voi muuttaa valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä, valitusasiaa koskevat asiakirjat ja lausuntonsa vakuutusoikeudelle. Valtiokonttori voi tällöin väliaikaisella päätöksellä muuttaa aikaisempaa päätöstään siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen.

Jos Valtiokonttori hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen osin tai kokonaan sen jälkeen, kun valitus on jo toimitettu vakuutusoikeudelle, Valtiokonttori voi myös antaa väliaikaisen päätöksen. Väliaikaisesta päätöksestä on ilmoitettava viipymättä vakuutusoikeudelle. Valtiokonttorin väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettusta määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin toimitettava vakuutusoikeudelle viimeistään 60 päivän kuluttua valitusajan päättymisestä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

valtion virkamatkoilla sattuneiden vahinkojen korvaamisesta annetun lain 20 §:n 2 momentin kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan valtion virkamatkoilla sattuneiden vahinkojen korvaamisesta annetun lain (530/2017) 20 §:n 2 momentti.

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki

tapaturmavirastosta annetun lain kumoamisesta annetun lain 3 §:n kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan tapaturmavirastosta annetun lain kumoamisesta annetun lain (1528/1995) 3 §.

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

7.

Laki

tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tulotietojärjestelmästä annetun lain (53/2018) 13 §:n 1 momentin 16 kohta, sellaisena kuin se on laissa 402/2023, seuraavasti:

13 §

Tiedon käyttäjien oikeus saada tietoja tulotietojärjestelmästä

Tulorekisteriyksikkö välittää ja luovuttaa tulorekisterin tietoja, jotka tiedon käyttäjä on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeutettu muun lain nojalla saamaan suorituksen maksajalta tai toiselta tiedon käyttäjältä, seuraavasti:

16) Valtiokonttorille käsiteltävänä olevan liikennevakuutuslaissa, työtapaturma- ja ammattitautilaissa, valtion henkilöstölle etätyöstä johtuvissa olosuhteissa sattuneiden tapaturmien korvaamisesta annetussa laissa (1012/2022), sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetussa laissa (1521/2016), opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetussa laissa, eräisiin rangaistus-, huolto- ja hoitolaitoksiin otettujen henkilöiden tapaturmakorvauksesta annetussa laissa, tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetussa laissa (1522/2016), pelastuslaissa (379/2011), virkatehtävissä apuna olleelle

henkilölle eräissä tapauksissa suoritettavasta tapaturmakorvauksesta annetussa laissa (625/1967), meripelastuslaissa (1145/2001), valmiuslaissa (1552/2011), poliisilaissa (872/2011), käräjäoikeuden lautamiehistä annetussa laissa (675/2016), kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetussa laissa (746/2011), rikosvahinkolaissa (1204/2005), sotilasvammalaissa (404/1948), perintökaareissa (40/1965), syyttömästi vangitulle ja tuomitulle valtion varoista vapauden menetyksen johdosta maksettavasta korvauksesta annetussa laissa (422/1974), maksuvapautuslaissa (529/1980), taisteluvälineiden siviilihenkilöille aiheuttamien tapaturmien korvaamisesta annetussa laissa (1213/1990), riistavahinkolaissa (105/2009), oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetussa laissa (639/1982), eräiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainojen ja saamisten siirtämisestä Valtiokonttorin hoidettavaksi annetussa laissa (78/2007) tai valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetussa laissa (978/2014) tarkoitetun asian ratkaisemista varten;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 29.8.2024

Pääministeri

Petteri Orpo

Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen

1.

Laki

valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtiokonttorista annetun lain (305/1991) nimike, 1 §, 2 §:n 1 ja 2 momentti, 2 b §:n 1 momentti sekä 2 c, 4 ja 5 §, sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 1 momentti osaksi laeissa 1081/2014, 180/2019, 1369/2019, 538/2022, 705/2022 ja 1076/2022 sekä 2 b §:n 1 momentti ja 2 c § laissa 1076/2022, sekä *lisätään* lakiin uusi 2 d ja 4 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Laki

valtiokonttorista

1 §

Valtiovarainhoitoon ja valtion henkilöstöhallintoon kuuluvia tehtäviä varten on valtiovarainministeriön alaisena valtiokonttori.

2 §

Valtiokonttorin tehtävänä on, jollei toimivallasta muualla toisin säädetä:

1) järjestää rahoitus-, sijoitus-, velanhoito- ja lainanhoitopalveluja sekä työelämäpalveluja valtion virastoille ja laitoksille;

2) hoitaa valtion keskuskirjanpitoa;

3) huolehtia vahingonkorvausasioista;

valtion

Laki

Valtiokonttorista

1 §

Valtiokonttori on valtiovarainministeriön hallinnonalalla toimiva valtion viranomainen, joka palvelee valtionhallintoa, kansalaisia, kuntia, kuntayhtymiä, hyvinvointialueita, hyvinvointiyhtymiä, yhteisöjä ja yrityksiä.

2 §

Valtiokonttorin tehtävänä on, jollei toimivallasta muualla toisin säädetä:

1) järjestää valtion velanhoito-, sijoitus- ja rahoituspalveluja sekä hoitaa valtion lainojen, takausten, takuiden ja korkotukien hallintoihin ja valvontaan liittyviä tehtäviä;

2) hoitaa valtion keskuskirjanpitoa ja valmistella valtion tilinpäätös sekä ohjata valtion virastojen, laitosten ja talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen taloushallintoa ja maksuliikettä;

3) huolehtia osaltaan valtion vahingonkorvaus- ja etuusasioista, jäämistöoikeudellisista asioista, maksuvapautusasioista sekä eräiden vakuutusten laiminlyöntimaksujen ja vakuutusmaksua vastaavien maksujen määräämisestä;

Voimassa oleva laki

4) toimia kuntien ja hyvinvointialueiden taloustietovarannon ylläpidosta vastaavana viranomaisena sekä rekisterinpitäjänä;

5) tuottaa valtionhallinnon analysointi- ja raportointipalveluja valtioneuvostolle valmistelun ja päätöksenteon tueksi;

6) hoitaa sille Euroopan unionin elpymis- ja palautumistukivälineen hallinnoinnista, valvonnasta ja tarkastuksesta annetussa laissa (537/2022) säädetyt tehtävät;

7) toimia valtionavustuslain (688/2001) 32 a §:n 1 momentissa tarkoitetun valtionavustustoiminnan tietovarannon ja siihen sisältyvien palvelujen ylläpidosta vastaavana viranomaisena;

8) toimia valtionavustuslain 32 a §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun valtionavustustietojen julkaisemisen ja käytön palvelun tietoaineiston tuottajana ja julkaisijana;

9) vastata valtionavustuslain 6 a luvussa säädettyistä valtionavustustoiminnan tietovarantoon tallennettujen tietojen käsittelyyn liittyvistä muista kuin 6 ja 7 kohdassa tarkoitetuista tehtävistä; sekä

10) tuottaa valtionavustustoiminnan analysointi- ja raportointipalveluja valtioneuvostolle valmistelun ja päätöksenteon tueksi.

Valtiokonttori voi tuottaa valtionhallinnolle ja valtion liikelaitoksista annetun lain (1062/2010) mukaisille liikelaitoksille yhteisiä tukipalveluja. Valtioneuvoston asetuksella säädetään, mitä nämä palvelut ovat. *Lisäksi Valtiokonttori suorittaa ne muut*

Ehdotus

4) toimia kuntien ja hyvinvointialueiden taloustietovarannon ylläpidosta vastaavana viranomaisena sekä rekisterinpitäjänä;

5) tuottaa ja kehittää valtionhallinnon analysointi- ja raportointipalveluja sekä julkaista palveluissa tuotettua tietoa yleisessä tietoverkossa ohjauksen ja johtamisen tueksi sekä valtion toiminnan ja varojen käytön tehokkuuden ja avoimuuden varmistamiseksi sekä tuottaa analyysejä valtioneuvostolle valmistelun ja päätöksenteon tueksi;

6) toimia valtionavustustoiminnan tietovarannon ja siihen sisältyvien palvelujen ylläpidosta vastaavana viranomaisena sekä valtionavustustietojen julkaisemisen ja käytön palvelun tietoaineiston tuottajana ja julkaisijana sekä tuottaa valtionavustusten ja valtionavustustoiminnan analysointi- ja raportointipalveluja valtioneuvostolle valmistelun ja päätöksenteon tueksi;

7) hoitaa osaltaan Euroopan unionin elpymis- ja palautumistukivälineen hallinnointia, valvontaa ja tarkastusta;

8) ylläpitää sähköistä hankintailmoitusjärjestelmää ja siihen liittyviä palveluja;

9) kehittää valtion työelämää;

10) kehittää ja valvoo sähköisten liiketoiminta-asiakirjojen välitysverkoston toimintaa ja käyttöä;

11) hoitaa muut kuin 1—10 kohdassa tarkoitetut virastolle laissa säädetyt ja valtiovarainministeriön määräämät viraston toimialaan kuuluvat tehtävät.

Valtiokonttori voi tuottaa valtionhallinnolle ja valtion liikelaitoksista annetun lain (1062/2010) mukaisille liikelaitoksille yhteisiä tukipalveluja. Valtioneuvoston asetuksella säädetään, mitä nämä palvelut ovat.

tehtävät, jotka säädetään tai määrätään sen hoidettaviksi.

2 b §

Valtiokonttorilla on oikeus käsitellä 2 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun tehtävän ja 2 §:n 1 momentin 7 - 9 kohdassa tarkoitettujen valtionavustustoiminnan tietovarannon ja siihen sisältyvien palvelujen ylläpitoa koskevien tehtävien toteuttamiseksi välttämättömiä henkilötietoja ja erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja. Tilastokeskuksella, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella, Opetushallituksella ja valtiovarainministeriöllä on oikeus saada Valtiokonttorilta tehtäviensä toteuttamiseksi ne välttämättömät salassa pidettävät tiedot, jotka liittyvät 2 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun tehtävän toteuttamiseen.

2 c §

Valtiokonttorilla on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 2 §:n 1 momentin 5 ja 10 kohdassa tarkoitetun tehtävän hoitamiseksi välttämättömät valtionhallinnon toimintaa ja taloutta koskevat tiedot viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaan toimivaltaiselta viranomaiselta sellaisista

2 b §

Valtiokonttorilla on oikeus käsitellä 2 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun taloustietovarantoon liittyvän tehtävän ja 6 kohdassa tarkoitettujen valtionavustustoiminnan tietovarannon ja siihen sisältyvien palvelujen ylläpitoa koskevien tehtävien toteuttamiseksi välttämättömiä henkilötietoja ja erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja. Valtioneuvoston kanslialla, valtiovarainministeriöllä, maa- ja metsätalousministeriöllä, työ- ja elinkeinoministeriöllä, sosiaali- ja terveysministeriöllä ja ympäristöministeriöllä on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada Valtiokonttorilta 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun tehtävän toteuttamisen kannalta välttämättömät hallinnonalaansa koskevat tiedot. Tämän lisäksi valtiovarainministeriöllä on valtion taloudellisen riskienhallinnallisen tilanteen selvittämiseksi ja riskien minimoimiseksi oikeus salassapitosäännösten estämättä saada mainitut tiedot myös edellä mainittujen ministeriöiden alaisen hallinnon vastuiden osalta. Valtiovarainministeriöllä, sosiaali- ja terveysministeriöllä, työ- ja elinkeinoministeriöllä, Tilastokeskuksella, Opetushallituksella, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella sekä Suomen Kuntaliitto ry:llä on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada Valtiokonttorilta 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun tehtävän toteuttamisen kannalta välttämättömät hallinnonalaansa koskevat tiedot.

2 c §

Valtiokonttorilla on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 2 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun tehtävän hoitamiseksi välttämättömät valtionhallinnon toimintaa ja taloutta koskevat tiedot

Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen, Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskuksen, Digi- ja väestötietoviraston, Senaatti-kiinteistöjen, Hansel Oy:n, Haus kehittämiskeskus Oy:n ja valtionapuviranomaisten tai lain nojalla muiden valtionavustuksia myöntävien (yhteinen palveluntuottaja) rekistereistä ja valtionavustustoiminnan tietovarannosta, joissa on valtion virastoja ja laitoksia koskevia toiminnan suunnittelun ja seurannan, talous- ja henkilöstöhallinnon, yhteisen perustietotekniikan, hankintojen hallinnan, toimitilahallinnan, keskitettyjen koulutuspalvelujen, hanke- ja projektihallinnan ja organisaatorakenteen tietoja tai valtionavustustoimintaa koskevia tietoja. Valtiokonttori, yhteinen palveluntuottaja ja tiedot luovuttava viranomaisen määrittävät yhteistyössä lain 2 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettua tehtävää varten luovutettavat tiedot. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 2, 5 ja 7 - 11 kohdan mukaisia tietoja ei kuitenkaan luovuteta.

Luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus) 9 artiklassa tarkoitettuihin erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja ei luovuteta. Edellä 2 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettua tehtävää hoitamiseksi välttämätön tieto sairaudesta, ammattitaudista

viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaan toimivaltaiselta viranomaiselta seuraavasti:

1) Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen tiedot valtion budjettitalouden virastojen talous- ja henkilöstöhallinnosta, matkahallinnosta, toiminnan suunnittelusta ja seurannasta sekä organisaatorakenteesta;

2) Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskuksen tiedot yhteisestä perustietotekniikasta;

3) Digi- ja väestötietoviraston tiedot hanke- ja projektihallinnasta;

4) Senaatti-konsernin tiedot toimitilahallinnasta;

5) Hansel Oy:n tiedot hankintojen hallinnasta;

6) Haus kehittämiskeskus Oy:n tiedot keskitetyistä koulutuspalveluista.

Valtiokonttori, yhteinen palveluntuottaja ja tiedot luovuttava viranomaisen määrittävät yhteistyössä 1 momentissa tarkoitettua tiedot.

Valtiokonttorilla on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten ja muiden tietojen käyttöä koskevien rajoitusten estämättä 2 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettua tehtävää hoitamiseksi valtionapuviranomaisilta ja lain nojalla muita valtionavustuksia myöntäviltä välttämättömät tiedot valtionavustuksen hakemisesta, myöntämisestä, maksamisesta, käytöstä ja valvonnasta sekä palauttamisesta ja takaisinperinnästä.

Edellä 1 ja 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 2, 5 ja 7 - 11 kohdan mukaisia tietoja ei kuitenkaan luovuteta.

Luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus) 9 artiklassa tarkoitettuihin erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja ei luovuteta. Edellä 2 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettua tehtävää hoitamiseksi välttämätön tieto sairaudesta, ammattitaudista

tai työtapaturmasta aiheutuneen poissaolon kestosta voidaan kuitenkin luovuttaa. Tietoja käsiteltäessä on noudatettava asianmukaisia suojoitoimia. Tiedot on pseudonymisoitava ennen niiden siirtämistä analysoitaviksi. Julkaistavat tulokset on anonymisoitava tai aggregoitava siten, että yksittäistä henkilöä ei tiedoista voi tunnistaa.

Valtiokonttori on rekisterinpitäjä niiden tietojen osalta, jotka se on saanut 1 momentin nojalla. *Valtiokonttori ja valtionapuviranomainen tai lain nojalla muu valtionavustuksia myöntävä ovat kuitenkin valtionavustuslain 32 c §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja yhteisrekisterinpitäjiä niiden tietojen osalta, jotka Valtiokonttori on saanut lain 2 §:n 1 momentin 10 kohdassa säädetyn tehtävän hoitamiseksi.*

tai työtapaturmasta aiheutuneen poissaolon kestosta voidaan kuitenkin luovuttaa. Tietoja käsiteltäessä on noudatettava asianmukaisia suojoitoimia. Tiedot on pseudonymisoitava ennen *analysoinnin aloittamista*. Julkaistavat tulokset on anonymisoitava tai aggregoitava siten, että yksittäistä henkilöä ei tiedoista voi tunnistaa.

Valtiokonttori on rekisterinpitäjä niiden tietojen osalta, jotka se on saanut 1 ja 3 momentin nojalla.

2 d §

Edellä 2 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohdassa säädettyjen tehtävien hoitamista varten Valtiokonttorilla on salassapitosäännösten ja muiden tietojen käyttöä koskevien rajoitusten estämättä oikeus pyynnöstä saada maksutta tunnistetietoineen välttämättömät asiakirjat ja tiedot:

1) oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetun lain (639/1982) 12 §:ssä säädetyn valvontatehtävän suorittamiseksi Digi- ja väestötietovirastolta, Maanmittauslaitokselta, Suomen Ympäristökeskukselta sekä Verohallinnolta;

2) aravalain (1189/1993) 36 §:ssä säädetyn valvontatehtävän suorittamiseksi Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskukselta, omistusrava- tai vuokra-aravalainoitettun asunnon sijaintikunnalta sekä Verohallinnolta;

3) eräiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainojen ja saamisten siirtämisestä Valtiokonttorin hoidettavaksi annetussa laissa (78/2007) säädettyjen tehtävien hoitamiseksi Verohallinnolta;

4) uusjakojen tukemisesta annetun lain (1423/2014) 13 §:ssä tuensaajan osuuden ja koron perinnästä säädetyn tehtävän hoitamiseksi Verohallinnolta;

5) kehitysmaihin myönnettävistä korkotukiluotoista annetun lain (1114/2000) 9 §:ssä säädetyn tehtävän hoitamiseksi ulkoministeriöltä, Finnvera Oyj:ltä ja Verohallinnolta;

6) sotilasvammalain (404/1948) nojalla käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi:

a) Digi- ja väestötietovirastolta, Ahvenanmaan valtionvirastolta, Verohallinnolta, Sotilaslääketieteen keskukselta, Kansallisarkistolta sekä sosiaalihuollon viranomaisilta ja laitoksilta;

b) Kansaneläkelaitokselta, Eläketurvakeskukselta, eläke- ja vakuutuslaitokselta, työnantajalta, työttömyyskassalta ja muulta etuuden myöntäjältä; sekä

c) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitetulta ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitetulta terveydenhuollon toimintayksiköltä, kuntoutusta toimeenpanevalta taholta, muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä ja sosiaalipalveluiden tuottajalta sekä hoitolaitokselta;

7) perintökaaren (40/1965) 5 ja 14 luvussa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi:

a) Digi- ja väestötietovirastolta, Ahvenanmaan valtionvirastolta ja Verohallinnolta; sekä

b) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitetulta ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 2 §:n 4 kohdassa tarkoitetulta terveydenhuollon toimintayksiköltä, kuntoutusta toimeenpanneelta taholta, muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä ja sosiaalipalveluiden tuottajalta sekä hoitolaitokselta;

8) syyttömästi vangitulle tai tuomitulle valtion varoista vapauden menetyksen johdosta maksettavasta korvauksesta annetun lain (422/1974) nojalla käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi:

a) Digi- ja väestötietovirastolta, Ahvenanmaan valtionvirastolta,

Verohallinnolta, esitutkintaviranomaiselta, Syyttäjälaitokselta, tuomioistuimelta, Rikosseuraamuslaitokselta sekä Maahanmuuttovirastolta;

b) Kansaneläkelaitokselta, Eläketurvakeskukselta, eläke- ja vakuutuslaitokselta, työnantajalta, työttömyyskassalta tai muulta etuuden myöntäjältä; sekä

c) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitetulta ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitetulta terveydenhuollon toimintayksiköltä, kuntoutusta toimeenpanevalta taholta, muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä ja sosiaalipalveluiden tuottajalta tai hoitolaitokselta;

9) maksuvapautuslain (529/1980) nojalla käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi:

a) valtion viranomaiselta, jonka toimintaan maksu- tai korvausvelvollisuus liittyy;

b) Digi- ja väestötietovirastolta, Ahvenanmaan valtionvirastolta, Verohallinnolta ja Ulosottolaitokselta;

c) Kansaneläkelaitokselta, Eläketurvakeskukselta, eläke- ja vakuutuslaitokselta, työnantajalta, työttömyyskassalta ja muulta etuuden myöntäjältä; sekä

d) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitetulta ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 2 §:n 4 kohdassa tarkoitetulta terveydenhuollon toimintayksiköltä, kuntoutusta toimeenpanevalta taholta, muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä ja sosiaalipalveluiden tuottajalta sekä hoitolaitokselta;

10) taisteluvälineiden siviilihenkilöille aiheuttamien tapaturmien korvaamisesta annetun lain (1213/1990) nojalla käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi:

a) Digi- ja väestötietovirastolta, Ahvenanmaan valtionvirastolta, Verohallinnolta, esitutkintaviranomaiselta, Syyttäjälaitokselta ja tuomioistuimelta;

b) Kansaneläkelaitokselta, Eläketurvakeskukselta, eläke- ja vakuutuslaitokselta, työnantajalta, työttömyyskassalta ja muulta etuuden myöntäjältä; sekä

c) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitetulta ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitetulta terveydenhuollon toimintayksiköltä, kuntoutusta toimeenpanevalta taholta, muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä ja sosiaalipalveluiden tuottajalta tai hoitolaitokselta;

11) rikosvahinkolain (1204/2005) nojalla käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi:

a) Digi- ja väestötietovirastolta, Ahvenanmaan valtionvirastolta, Verohallinnolta, esitutkintaviranomaiselta, Syyttäjälaitokselta, tuomioistuimelta, Ulosottolaitokselta, Oikeusrekisterikeskukselta, Rikosseuraamuslaitokselta, Maahanmuuttovirastolta, sosiaalihuollon viranomaisilta ja laitoksilta sekä säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä annetussa laissa (116/2002) tarkoitetulta säilöönottoyksiköltä;

b) Kansaneläkelaitokselta, Eläketurvakeskukselta, eläke- ja vakuutuslaitoksilta, työnantajalta, työttömyyskassalta ja muulta etuuden myöntäjältä; sekä

c) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitetulta ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 2 §:n 4 kohdassa tarkoitetulta terveydenhuollon toimintayksiköltä, kuntoutusta toimeenpanevalta taholta, muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä ja sosiaalipalveluiden tuottajalta sekä hoitolaitokselta;

12) riistavahinkolain (105/2009) nojalla käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi:

a) Digi- ja väestötietovirastolta, Ahvenanmaan valtionvirastolta,

Verohallinnolta, esitutkintaviranomaiselta, Syyttäjälaitokselta ja tuomioistuimelta;

b) Kansaneläkelaitokselta, Eläketurvakeskukselta, eläke- ja vakuutuslaitoksilta, korvauksen hakijan työnantajalta, työttömyyskassalta ja muulta etuuden myöntäjältä; sekä

c) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitetulta ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 2 §:n 4 kohdassa tarkoitetulta terveydenhuollon toimintayksiköltä, kuntoutusta toimeenpanevalta taholta, muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä ja sosiaalipalveluiden tuottajalta sekä hoitolaitokselta;

13) oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämisestä annetun lain (362/2009) nojalla käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi tuomioistuimelta ja valitusasioita käsittelemään perustetulta lautakunnalta;

14) valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain (978/2014) nojalla käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi tai valtion edun valvomiseksi:

a) valtion viranomaiselta, jonka toimintaan korvausvaatimus liittyy;

b) Digi- ja väestötietovirastolta, Ahvenanmaan valtionvirastolta, Verohallinnolta, esitutkintaviranomaiselta, Poliisihallitukselta, Syyttäjälaitokselta, tuomioistuimelta, Ulosottolaitokselta, valitusasioita käsittelemään perustetulta lautakunnalta, kanteluasian ratkaiseelta viranomaiselta ja Maahanmuuttovirastolta;

c) Kansaneläkelaitokselta, Eläketurvakeskukselta, eläke- ja vakuutuslaitokselta, työnantajalta, työttömyyskassalta ja muulta etuuden myöntäjältä, jos valtion korvausvelvollisuus asiassa on selvitetty; sekä

d) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitetulta ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 2 §:n 4 kohdassa tarkoitetulta terveydenhuollon toimintayksiköltä, kuntoutusta

4 §
Valtiokonttorilla on oikeus lainhuudatus- ja kiinnitysasioissa lähettää asiakirjat kirjeessä asianomaiselle oikeudelle tai tuomiokunnan tuomarille.

toimeenpanevalta taholta, muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä ja sosiaalipalveluiden tuottajalta ja hoitolaitokselta, jos valtion korvausvelvollisuus asiassa on selvitetty;

15) valtion virkamatkoilla sattuneiden vahinkojen korvaamisesta annetun lain (530/2017) nojalla käsiteltävän asian ratkaisemiseksi:

a) Digi- ja väestötietovirastolta, Verohallinnolta sekä Ahvenanmaan valtionvirastolta;

b) ulkomaanmatkasta vastaavalta valtion viranomaiselta; sekä

c) lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettua ammattihenkilöltä, potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettua terveydenhuollon toimintayksiköltä, kuntoutusta toimeenpanevalta taholta, muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä ja sosiaalipalveluiden tuottajalta sekä hoitolaitokselta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua tietoa ei kuitenkaan tarvitse antaa, jos se on salassa pidettävä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 2, 5, tai 7—11 kohdan perusteella.

Valtiokonttorin on ilmoitettava holhousviranomaiselle vajaavaltaiselle maksettavasta vähäistä suuremmasta korvauksesta, jos korvaus käsittää muun suorituksen kuin kulujen tai elatuksen menetyksen korvaamisen. Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluva korvaus maksetaan vajaavaltaiselle itselleen. Myös muu korvaus voidaan suorittaa vajaavaltaiselle itselleen, jos korvaus koskee hänen hallinnassaan ollutta omaisuutta tai hänellä muutoin on oikeus määrätä korvauksesta.

4 §
Valtiokonttorin liikennevakuutuslain (460/2016) 29 §:n nojalla tekemään vakuutusmaksua vastaavan maksun ja laiminlyöntimaksun määräämistä koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua.

Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolain (434/2003) 7 a luvussa. Muutoksenhausta Valtiokonttorin päätökseen säädetään liikennevakuutuslain 29 §:n 2 momentissa.

5 §
Valtion ja kunnan sekä muun julkisyhteisön viranomaiset ovat velvolliset kukin toimivaltansa rajoissa antamaan valtiokonttorille sen pyytämää virka-apua.

4 b §
Valtiokonttori voi nimetä tarpeellista lääketieteen tai vahinkotarkastuksen asiantuntemusta edustavia ulkopuolisia asiantuntijoita ja tehdä hallintolain 3 §:ssä tarkoitettuja hallintosopimuksia yhteisöjen ja yksityisten henkilöiden kanssa asiantuntijalausunnon antamisesta korvaus- ja etuusasioiden valmistelua varten.

Valtiokonttori voi antaa salassapitovelvollisuutta koskevien säännösten estämättä 1 momentissa tarkoitetuille yhteisöille ja henkilöille luvan saada säännöksessä tarkoitettujen tehtäviensä suorittamiseksi välttämättömiä tietoja. Edellä 1 momentissa tarkoitettujen asiantuntijatehtävien suorittajat toimivat henkilötietojen käsittelijöinä rekisterinpitäjänä toimivan Valtiokonttorin lukuun.

Asiantuntijana toimivaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ulkopuolisten asiantuntijoiden kutumisesta ja heitä koskevista vaatimuksista. Ulkopuolisilla asiantuntijoilla on oikeus kohtuulliseen palkkioon ja matkakustannusten korvaukseen, joiden perusteet Valtiokonttori vahvistaa.

5 §
Valtion, kunnan, kuntayhtymän, hyvinvointialueen, hyvinvointiyhtymän sekä muun julkisyhteisön viranomaiset ovat velvolliset kukin toimivaltansa rajoissa antamaan Valtiokonttorille sen pyytämää virka-apua Valtiokonttorin valtion lainojen, takausten, takuiden ja korkotukien hallinnointiin ja valvontaan liittyvissä tehtävissä sekä valtion vahingonkorvaus-, etuus- maksuvapautus- ja

Voimassa oleva laki

Ehdotus

jäämistöoikeudellisten asioiden hoitamiseen liittyvissä tehtävissä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 2 §:n 1 momentin 8 kohta tulee kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2025.

Tämän lain 4 §:ää sovelletaan myös tämän lain voimaan tullessa vireillä oleviin asioihin.

2.

Laki

julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 60 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) 60 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on laissa 353/2020, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

60 §

60 §

Hankintailmoitusten julkaiseminen

Hankintailmoitusten julkaiseminen

Hankintayksikkö voi julkaista hankintailmoituksen tai sen sisältämiä tietoja myös muussa tarkoituksenmukaisessa tiedotusvälineessä, kuten sanoma- tai ammattilehdessä taikka omilla internet-sivuillaan. Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja ilmoituksia ja niiden sisältämiä tietoja ei saa julkaista muualla ennen kuin ne on julkaistu ensin Euroopan unionin virallisessa lehdessä ja tämän jälkeen internetosoitteessa www.hankintailmoitukset.fi. Edellä 3 momentissa tarkoitettuja ilmoituksia ja niiden sisältämiä tietoja ei saa julkaista ennen kuin ne on julkaistu ensin Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Hankintayksikkö voi julkaista hankintailmoituksen tai sen sisältämiä tietoja myös *sanoma- tai ammattilehdessä, omilla internetsivuillaan taikka muussa tarkoituksenmukaisessa tiedotusvälineessä.* Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja ilmoituksia ja niiden sisältämiä tietoja ei saa julkaista muualla ennen kuin ne on julkaistu ensin Euroopan unionin virallisessa lehdessä ja tämän jälkeen internetosoitteessa www.hankintailmoitukset.fi. Edellä 3 momentissa tarkoitettuja ilmoituksia ja niiden sisältämiä tietoja ei saa julkaista ennen kuin ne on julkaistu ensin Euroopan unionin virallisessa lehdessä. *Valtiokonttorin* on

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Valtiovarainministeriön on ylläpidettävä sähköistä järjestelmää, josta hankintayksikkö saa tiedon ilmoituksen julkaisemisesta ja julkaisemisen ajankohdasta osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi.

ylläpidettävä sähköistä järjestelmää, josta hankintayksikkö saa tiedon ilmoituksen julkaisemisesta ja julkaisemisen ajankohdasta osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

3.

Laki

vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 64 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1398/2016) 64 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on laissa 354/2020, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

64 §

64 §

Hankintailmoitusten julkaiseminen

Hankintailmoitusten julkaiseminen

Hankintayksikkö voi julkaista hankintailmoituksen tai sen sisältämiä tietoja myös muussa tarkoituksenmukaisessa tiedotusvälineessä, kuten sanoma- tai ammattilehdessä taikka omilla internet-sivuillaan. Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja ilmoituksia ja niiden sisältämiä tietoja ei saa julkaista muualla ennen kuin ne on julkaistu ensin Euroopan unionin virallisessa lehdessä ja tämän jälkeen internet-osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi. Edellä 3 momentissa tarkoitettuja ilmoituksia ja niiden sisältämiä tietoja ei saa julkaista ennen kuin ne on julkaistu ensin Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Valtiovarainministeriön on ylläpidettävä

Hankintayksikkö voi julkaista hankintailmoituksen tai sen sisältämiä tietoja myös *sanoma- tai ammattilehdessä, omilla internetsivuillaan taikka muussa tarkoituksenmukaisessa tiedotusvälineessä*. Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja ilmoituksia ja niiden sisältämiä tietoja ei saa julkaista muualla ennen kuin ne on julkaistu ensin Euroopan unionin virallisessa lehdessä ja tämän jälkeen internet-osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi. Edellä 3 momentissa tarkoitettuja ilmoituksia ja niiden sisältämiä tietoja ei saa julkaista ennen kuin ne on julkaistu ensin Euroopan unionin virallisessa lehdessä. *Valtiokonttorin* on ylläpidettävä sähköistä järjestelmää, josta

Voimassa oleva laki

Ehdotus

sähköistä järjestelmää, josta hankintayksikkö saa tiedon ilmoituksen julkaisemisesta ja julkaisemisen ajankohdasta osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi.

hankintayksikkö saa tiedon ilmoituksen julkaisemisesta ja julkaisemisen ajankohdasta osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

rikosvahinkolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan rikosvahinkolain (1204/2005) 45 ja 47 §,
muutetaan 7 luvun otsikko ja 38 §:n 1 ja 3 momentti sekä
lisätään lakiin uusi 38 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 luku

7 luku

Muutoksenhaku ja takaisinperintä

Muutoksenhaku, itseoikaisu ja takaisinperintä

38 §

38 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Valtiokonttorin tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla vakuutusosoikeuteen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Ennakkokorvausta koskevaan päätökseen ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Valtiokonttorin tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla vakuutusosoikeuteen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. *Valituskirjelmä on toimitettava muutoksenhakuajassa Valtiokonttorille.* Ennakkokorvausta koskevaan päätökseen ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Jos valitus on saapunut 1 momentissa säädetyn määräajan jälkeen, vakuutusosoikeus voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä.

Jos valitus on saapunut 1 momentissa säädetyn määräajan jälkeen, *se voidaan* tästä huolimatta ottaa *tutkittavaksi*, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä.

38 a §

*Itseoikaisu ja valituksen siirto
vakuutusoskeudelle*

Jos Valtiokonttori hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetyt vaatimukset, sen on annettava asiasta uusi päätös. Uuteen päätökseen saa hakea muutosta 38 §:n mukaisesti.

Jos Valtiokonttori ei voi muuttaa valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä, valitusasiaa koskevat asiakirjat ja lausuntonsa vakuutusoskeudelle. Valtiokonttori voi tällöin väliaikaisella päätöksellä muuttaa aikaisempaa päätöstään siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen.

Jos Valtiokonttori hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen osin tai kokonaan sen jälkeen, kun valitus on jo toimitettu vakuutusoskeudelle, Valtiokonttori voi myös antaa väliaikaisen päätöksen. Väliaikaisesta päätöksestä on ilmoitettava viipymättä vakuutusoskeudelle. Valtiokonttorin väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettusta määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin toimitettava vakuutusoskeudelle viimeistään 60 päivän kuluttua valitusajan päättymisestä.

45 §

Korvauksen suorittaminen vajaavaltaiselle

Vajaavaltaiselle tuleva korvaus suoritetaan hänen edunvalvojalleen. Korvaus voidaan kuitenkin suorittaa vajaavaltaiselle itselleen, jos korvaus koskee hänen hallinnassaan ollutta omaisuutta tai hänellä muutoin on oikeus määrätä korvauksesta.

45 §

Korvauksen suorittaminen vajaavaltaiselle

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Valtiokonttorin on ilmoitettava vajaanvaltaisen kotikunnan holhousviranomaiselle vajaanvaltaiselle tulevasta vähäistä suuremmasta korvauksesta.

47 §

Valtiokonttorin oikeus saada tietoja

Valtiokonttorilla on salassapitosäännösten ja -määräysten estämättä oikeus pyynnöstä saada maksutta:

1) tuomioistuimelta sen hallussa olevat korvausasian selvittämiseksi välttämättömät asiakirjat; sekä

2) poliisi-, kriminaalihuolto-, vankeinhoito sekä sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisilta ja laitoksilta, säilöön otettujen ulkomaalaisten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä annetussa laissa (116/2002) tarkoitetulta säilöönottoyksiköltä, Eläketurvakeskukselta, eläke- ja vakuutuslaitoksilta sekä korvauksen hakijan työnantajalta, työttömyyskassalta tai muulta etuuden myöntäjältä korvausasian selvittämiseksi välttämättömät tiedot.

47 §

Valtiokonttorin oikeus saada tietoja

(kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tulotietojärjestelmästä annetun lain (53/2018) 13 §:n 1 momentin 16 kohta, sellaisena kuin se on laissa 402/2023, seuraavasti:

*Tiedon käyttäjien oikeus saada tietoja tulotietojärjestelmästä**Tiedon käyttäjien oikeus saada tietoja tulotietojärjestelmästä*

Tulorekisteriyksikkö välittää ja luovuttaa tulorekisterin tietoja, jotka tiedon käyttäjä on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeutettu muun lain nojalla saamaan suorituksen maksajalta tai toiselta tiedon käyttäjältä, seuraavasti:

Tulorekisteriyksikkö välittää ja luovuttaa tulorekisterin tietoja, jotka tiedon käyttäjä on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeutettu muun lain nojalla saamaan suorituksen maksajalta tai toiselta tiedon käyttäjältä, seuraavasti:

16) Valtiokonttorille käsiteltävänä olevan liikennevakuutuslaissa, työtapaturma- ja ammattitautilaissa, sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetussa laissa (1521/2016), opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetussa laissa, eräisiin rangaistus-, huolto- ja hoitolaitoksiin otettujen henkilöiden tapaturmakorvauksesta annetussa laissa, tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetussa laissa (1522/2016), pelastuslaissa (379/2011), virkatehtävissä apuna olleelle henkilölle eräissä tapauksissa suoritettavasta tapaturmakorvauksesta annetussa laissa (625/1967), meripelastuslaissa (1145/2001), valmiuslaissa (1552/2011), poliisilaissa (872/2011), käräjäoikeuden lautamiehistä annetussa laissa (675/2016), kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetussa laissa (746/2011) tai rikosvahinkolaissa (1204/2005) tarkoitetun korvausasian ratkaisemista varten;

16) Valtiokonttorille käsiteltävänä olevan liikennevakuutuslaissa, työtapaturma- ja ammattitautilaissa, *valtion henkilöstölle etätyöstä johtuvissa olosuhteissa sattuneiden tapaturmien korvaamisesta annetussa laissa (1012/2022)*, sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetussa laissa (1521/2016), opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetussa laissa, eräisiin rangaistus-, huolto- ja hoitolaitoksiin otettujen henkilöiden tapaturmakorvauksesta annetussa laissa, tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetussa laissa (1522/2016), pelastuslaissa (379/2011), virkatehtävissä apuna olleelle henkilölle eräissä tapauksissa suoritettavasta tapaturmakorvauksesta annetussa laissa (625/1967), meripelastuslaissa (1145/2001), valmiuslaissa (1552/2011), poliisilaissa (872/2011), käräjäoikeuden lautamiehistä annetussa laissa (675/2016), kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetussa laissa (746/2011), rikosvahinkolaissa (1204/2005), *sotilasvammalaissa (404/1948)*, *perintökaaressa (40/1965)*, *syyttömästi vangitulle ja tuomitulle valtion varoista vapauden menetyksen johdosta maksettavasta korvauksesta annetussa laissa (422/1974)*, *maksuvapautuslaissa (529/1980)*, *taisteluvälineiden siviilihenkilöille aiheuttamien tapaturmien korvaamisesta annetussa laissa (1213/1990)*,

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*riistavahinkolaissa (105/2009), oman
asunnon hankintaan myönnettävien lainojen
korkotuesta annetussa laissa (639/1982),
eräiden maa- ja metsätalousministeriön
hallinnonalan lainojen ja saamisten
siirtämisestä Valtiokonttorin hoidettavaksi
annetussa laissa (78/2007) tai valtion
vahingonkorvaustoiminnasta annetussa
laissa (978/2014) tarkoitetun asian
ratkaisemista varten;*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .